

Print ISSN 2229-2683
Electronic ISSN 2408-1418

วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ

Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities

ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2566
Vol. 13 No. 3 September - December 2023

GNRU

Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities

Print ISSN 2229-2683

Electronic ISSN 2408-1418

วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ

Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities

ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม 2566

Volume 13 No. 3 September – December 2023

เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

กำหนดออก ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

ฉบับเดือนมกราคม – เมษายน กำหนดออกเดือนเมษายน

ฉบับเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม กำหนดออกเดือนสิงหาคม

ฉบับเดือนกันยายน – ธันวาคม กำหนดออกเดือนธันวาคม

วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ

Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities

วัตถุประสงค์(Aims)

เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของนักศึกษา คณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ขอบเขต(Scope)

ผลงานที่ตีพิมพ์ อาจอยู่ในรูปแบบต่อไปนี้ บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ กรณีศึกษา บทวิจารณ์หนังสือ บทความปริทัศน์ ในสาขาที่เกี่ยวกับศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สื่อสารมวลชน สังคมวิทยา หรือ สาขาที่เกี่ยวข้อง

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
69 หมู่ 1 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
โทรศัพท์ 055 706 555 ต่อ 1770
<https://graduates.kpru.ac.th/>
วารสารฉบับอิเล็กทรอนิกส์ :
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JGNRU/>
Email address: graduates@kpru.ac.th

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.คงศักดิ์ศรีแก้ว
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ ชันพณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปราณี เนรมิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณี จันทร์ตา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพชยนต์ สิริเสถียรวัฒนา
อาจารย์ ดร.จินดา ศิริตา
อาจารย์ ดร.ธัญญา จันทร์ตรง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ

Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ

ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาจรีย์ ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ลีตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบุญรณ์ ตันยะ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม	มหาวิทยาลัยราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัมมเดีย มุดอ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประสิทธิ์ชัย นรากรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากกร ประครองชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ กีกก้อง	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ดร.ทวีศักดิ์ ชันยศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

คณะผู้จัดทำ

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ กีกก้อง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลอยพรรณ สอนสุวิทย์

อาจารย์ธัญรติ บุญปัน

นายจรัลกริช มีลี

นายวิทิต รุ่งมงคล

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้จะได้รับการพิจารณาและการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review Process) ในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะ Double-blind peer review วารสารมีขั้นตอนดำเนินการจัดพิมพ์ดังนี้

1. กองบรรณาธิการ ตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องของต้นฉบับ
2. จัดส่งต้นฉบับให้ผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอ่านประเมินต้นฉบับบทความละ 3 ท่าน
3. ส่งให้ผู้เขียนแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) สามารถอธิบายหรือชี้แจงข้อสงสัยผ่านบรรณาธิการ
4. กองบรรณาธิการ ตรวจสอบความถูกต้องหลังผู้เขียนแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจสอบรูปแบบบทความต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่
5. กองบรรณาธิการดำเนินการจัดตีพิมพ์เผยแพร่แบบรูปเล่มวารสาร และเผยแพร่แบบออนไลน์ในเว็บไซต์ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JGNRU>

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ เป็นวารสารในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่ผ่านการประเมินคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre) ให้เป็นวารสารวิชาการในฐาน TCI กลุ่ม 1 ซึ่งการจัดทำวารสารเกิดขึ้นภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ 8 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานผลงานวิจัย และผลงานทางวิชาการของนักวิชาการนักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้าน โดยจัดทำขึ้นปีละ 3 ฉบับ

สำหรับวารสารฉบับนี้ดำเนินการเป็นปีที่ 13 ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม พ.ศ.2566 ปัจจุบันสำนักงานกองบรรณาธิการวารสารตั้งอยู่ที่มหาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผู้สนใจสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (Thai Journals Online:ThaiJO) ซึ่งเป็นระบบการจัดการวารสารออนไลน์ของไทยที่ใช้ระบบ Open Journal System (OJS) ทั้งนี้ กองบรรณาธิการมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพวารสารให้เป็นแหล่งตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนผลงานวิจัยและและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ นักวิชาการ และนักวิจัย เพื่อพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ทางวิชาการและการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและพัฒนาประเทศตามปรัชญาการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

บรรณาธิการ

บทความวิจัย

- 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
FACTOR ANALYSIS OF TEACHERS' COMPETENCY DEVELOPMENT FOR EARNING
MANAGEMENT INNOVATION UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION
COMMISSION.
วีระชาติ มาตรหลูบลေး, ไพศาล วรคำ, อรัญ ชูยกระเดื่อง..... 1
- 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่ การจัดการ
สวัสดิการชุมชน ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
DEVELOPMENT OF MODEL COMMUNITY PRODUCTS FOR COMMUNITY
WELFARE MANAGEMENT BASED ON THE CREATIVE ECONOMY ,HUAI SAK
SUB-DISTRIC, MUEANG DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE.
เบญจมาศ เมืองเกษม, ณัฐทิยา วัฒนศิริศาสตร์..... 17
- 3 อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กร ที่มีต่อผล
การดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์
THE IMPACT OF ORGANIZATIONAL CULTURE, KNOWLEDGE MANAGEMENT AND
ORGANIZATIONAL INNOVATION ON THE ORGANIZATIONAL PERFORMANCE IN
THE GOVERNMENT.
จิรวรรณ สุทธการ, วิจิตรา จำลองราษฎร์, อรวรรณ ศรีทองอ่อน..... 33
- 4 ลักษณะงานที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของสถานประกอบการในการจ้าง
แรงงานผู้สูงอายุในจังหวัดนครสวรรค์
ACCESS TO EMPLOYMENT THAT IS SUITABLE AND MEETS THE NEEDS OF
ENTERPRISES IN HIRING ELDERLY WORKERS IN NAKHON SAWAN PROVINCE.
สุวรรณา คุณดิลกณัฐวสา..... 50
- 5 กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ: กรณีศึกษา
ตลาดกลางคืนกรีนเวย์
STRATEGIES FOR BUSINESS ADAPTATION TO THRIVE IN ECONOMIC CRISIS: A
CASE STUDY OF THE GREENWAY NIGHT MARKET.
พีรวัส หนูเกตุ, จตุรภัทร จันทร์ทิพย์..... 63

บทความวิจัย (ต่อ)

6	พฤติกรรมกรรมการออมของเจนเอเรชั่นซี (Gen Z) : นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย SAVINGS BEHAVIOR OF GENERATION Z : THE FACULTY OF MANAGEMENT SCIENCES STUDENTS, CHIANG RAI RAJABHAT UNIVERSITY. ศศิวิมล ภูพวง, วิรุณศิริ ใจมา, ประภาพรพรณ ไชยานนท์.....	77
7	ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 THE EFFECTS OF COOPERATIVE LEARNING WITH STAD TECHNIQUE AND MULTIMEDIA FOR MUSIC SUBJECT ACHIEVEMENTS AND ATTITUDES OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS. สาธิต แก้วกลม, บัณฑิตา อินสมบัติ.....	92
8	นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ INNOVATIVE CURRICULUM TO ENHANCES LEARNING EXPERIENCES AND LIFE SKILLS FOR EARLY CHILDHOOD CHILDREN USING SITUATIONAL LEARNING MANAGEMENT IN THE NEW NORMAL ERA. เยาวเรศ รักดีจิตร, วไลพร เมฆไตรรัตน์.....	108
9	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่สายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 FACTORS AFFECTING THE ACADEMIC ADMINISTRATION IN STUDENTS READING AND WRITING SKILLS OF MAE AI DISTRICT SCHOOL UNDER CHIANG MAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3. ณัฐดนัย แก้วจา, ณัฐริยา ตันตรานนท์.....	125
10	ความต้องการและแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 THE NEEDS AND APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF VOCATIONAL SKILLS OF STUDENTS IN EDUCATION EXPANSION SCHOOLS, UNDER THE PHETCHABUN ELEMENTARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1. พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์, สกิตพร เขาวรรณชัย, ฉลอง ชาตบุระชีวิน.....	141

การวิเคราะห์องค์ประกอบ สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน *

FACTOR ANALYSIS OF TEACHERS' COMPETENCY DEVELOPMENT FOR
LEARNING MANAGEMENT INNOVATION UNDER THE
OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION *

วีรชาติ มาตรหลูปลา**

ไพศาล วรคำ***

อรัญ ชูยกระเดื่อง****

(วันที่รับบทความ: 7 มิถุนายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 4 กันยายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 19 ธันวาคม 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสังเคราะห์เอกสารสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน และวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครู จำนวน 1,081 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1. การริเริ่มสร้างสรรค์ มี 13 ตัวชี้วัด 2. การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ มี 15 ตัวชี้วัด และ 3. การบูรณาการการเรียนรู้ มี 14 ตัวชี้วัด รวมทั้งหมด 42 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ: สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู, รูปแบบการประเมินสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู, การประเมินตนเอง

* บทความวิจัย, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

**นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, E-mail; w.martluplao@gmail.com

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email; w.paisam@gmail.com

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email; arun.suikraduang@gmail.com

FACTOR ANALYSIS OF TEACHERS' COMPETENCY DEVELOPMENT FOR LEARNING MANAGEMENT INNOVATION UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION *

WEERACHAT MARTLUPAO**

PAISARN WORAKHAM ***

ARUN SUIKRADUANG ****

(Received: June 7, 2023; Revised: September 4, 2023; Accepted: December 19, 2023)

Abstract

The objective of this research was to investigate compositions, indicators, and competency development for the learning management innovation of teachers under the Office of The Basic Education Commission. The data collection was organized by synthesizing documents, interviewing 6 experts, and analyzing the competency components of teachers' innovative learning development. The data collection instruments included synthetic records, structured interviews, and questionnaires. They were analyzed with content analysis and exploratory component analysis. The results revealed 42 indicators in 3 components: 1) Creativity (13 indicators), 2) Learning Innovation Development (15 indicators), and 3) Learning Integration (14 indicators).

Keywords: Teacher Competency Development, Assessment Model, Self-Assessment

* Research Article, Faculty of Education, Rajabhat Mahasarakham University

** The Phd Student, Department of Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Rajabhat Mahasarakham University, Email; w.martlupao@gmail.com

*** Assistant Professor, Department of Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Rajabhat Mahasarakham University Email; w.paisarn@gmail.com

**** Asst. Prof. Acting Sub Lt, Department of Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Rajabhat Mahasarakham University Email;

arun.suikraduang@gmail.com

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ มากมาย รวดเร็ว และมีผลกระทบต่อคนทั่วโลก การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกลไกที่สำคัญยิ่งในการนำประเทศเข้าสู่สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ควรเตรียมความพร้อมกำลังคนทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ให้มีสมรรถนะที่จำเป็นให้สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก มีความพร้อมในการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดน เป็นความสำคัญจำเป็นเร่งด่วนที่ประเทศต้องเร่งดำเนินการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

จากแนวโน้มบริบทดังกล่าว จำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีความพร้อมต่อการแข่งขันของตลาดโลก สมรรถนะตามนิยามของเดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland) ที่ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผู้ที่ประสบความสำเร็จสูงในการทำงานกับผู้ประสบความสำเร็จน้อยกว่าและพบว่าสิ่งที่แบ่งแยกระหว่างบุคคลดังกล่าว คือ สมรรถนะ (Competency) ซึ่งประกอบด้วยความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และทัศนคติหรือแรงจูงใจ (Attitude/ motive) เดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland) แบ่งสมรรถนะเป็น 2 ประเภท คือ สมรรถนะขั้นพื้นฐาน (Threshold competencies) เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความสามารถ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นพื้นฐานต่อการปฏิบัติงาน การมีระดับสมรรถนะขั้นพื้นฐานนี้ไม่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างจากเพื่อนร่วมงานในองค์การ ส่วนสมรรถนะอีกประเภทหนึ่งคือ สมรรถนะที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่น (Differentiating competencies) ได้แก่ พฤติกรรมที่เกิดจากการใช้ความสามารถ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะขั้นสูง (ค่านิยม แรงจูงใจ และทัศนคติ) ที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จดีเลิศในการปฏิบัติงาน เป็นสมรรถนะที่องค์กรให้ความสำคัญในการพัฒนามากกว่าสมรรถนะประเภทแรก (Rasamithamchot, S., 2004) เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของบุคคล ซึ่งเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่องค์กรต้องการ หากบุคคลมีพฤติกรรมการทำงานแบบที่องค์กรกำหนดก็จะสามารถปฏิบัติงาน ให้สำเร็จและสามารถนำพาองค์การให้บรรลุเป้าหมายได้ (Smithikrai, C., 2009)

สมรรถนะ ตามแนวคิดของ ศรีชัย กาญจนวลี (Kanchanavasi, S., 2019) สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (skill) ความสามารถ (ability) และคุณลักษณะ (attribute) บทบาทที่แสดงออกต่อสังคม (Social Role) ภาพลักษณ์ภายใน (Self-Image) และแรงผลักดันเบื้องลึก (Motives) สมรรถนะของบุคคลเป็นสิ่งที่สั่งสมจากการศึกษาหรือประสบการณ์ คุณลักษณะเหล่านี้สามารถฝึกฝนจนเกิดเป็นลักษณะพฤติกรรมอันเด่นชัด และบูรณาการขึ้นมาเป็นกลุ่มคุณลักษณะของบุคคลและพฤติกรรมที่เพียงพอในการทำงาน (action) ได้อย่างมีมาตรฐาน (standard)

การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในยุคใหม่เป็นการปรับกระบวนการเรียนรู้ก้าวสู่ความเป็นสังคมยุคดิจิทัล (The Digital Age) มีการปรับใช้และพัฒนานวัตกรรมการศึกษารูปแบบใหม่นำมาใช้กับสังคมโดยรวม (Pahay, S., 2018) สมรรถนะเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอน มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสมรรถนะครูและประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน (A.K. Kulshrestha and

Kshama Pandey, 2013) ซึ่งการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของโลกในศตวรรษที่ 21 ควรพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้พร้อมต่อการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ครูควรต้องทราบระดับสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของตนเอง จึงจำเป็นต้องมีการประเมินตนเองในด้านนี้เพื่อให้ทราบว่าสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของตนเองนั้นอยู่ในระดับใด

ในปัจจุบันการประเมิน (Evaluation) เข้ามีบทบาททุกภาคส่วน หัวใจสำคัญของการประเมินคือการพัฒนา การประเมินจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสิ่งที่ต้องการประเมินตามวัตถุประสงค์การประเมิน เป็นการประเมินเพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน ซึ่งเป็นการตอบคำถามเชิงประเมิน การประเมินจะช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับให้บุคลากรแต่ละคนทราบถึงจุดเด่นจุดด้อยหรือข้อบกพร่องในด้านการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนเป็นข้อมูลเพื่อการพัฒนาทักษะให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น เป็นการเตรียมพร้อมสำหรับการพัฒนานวัตกรรมการพัฒนามาจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ซึ่งจะทำให้การประเมินเกิดคุณค่าต่อการพัฒนาในองค์กรเกิดประสิทธิผลโดยรวมต่อองค์กร ได้อย่างเหมาะสม ยิ่งยีนโดยเกิดจากครูที่ต้องการพัฒนาตนเองเป็นการพัฒนาโดยการ “ระเบิดจากข้างใน”

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะพบการวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่มี การวิจัย ที่มุ่งเน้นให้ครูยอมรับผลการประเมินและมุ่งเน้นสารสนเทศที่ได้จากการประเมินมาออกแบบแนวทางในการพัฒนาตนเองตามเป้าหมายของตนเอง

ผู้วิจัยจึงวิจัยทำการศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

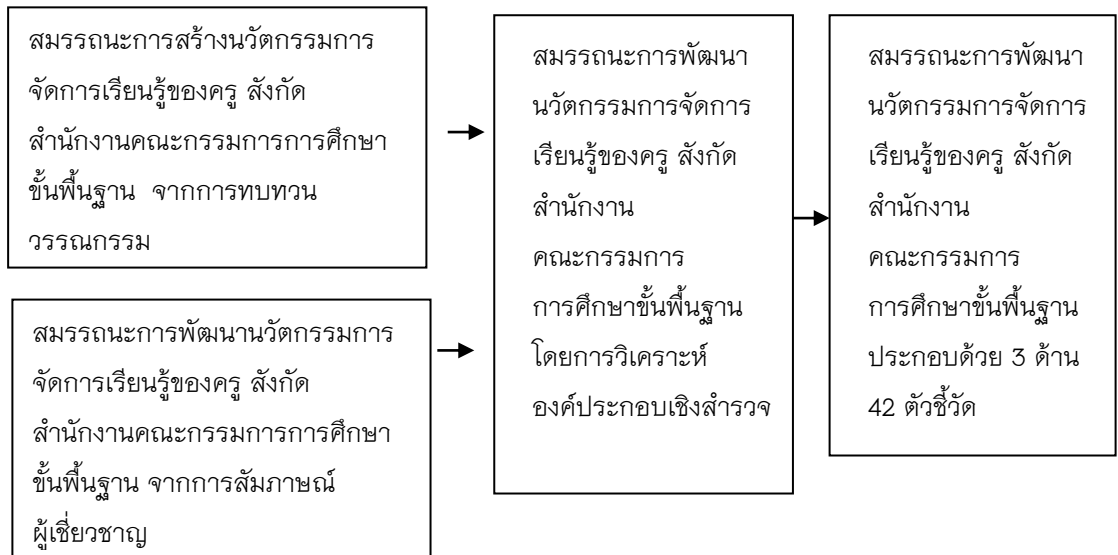
เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ยึดกรอบแนวคิดสมรรถนะและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูตามแนวคิดของ 1) แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1973) 2) รัตนะ บัวสนธิ์ (Buason, T., 2009) 3) ศิริชัย กาญจนวสิ (Kanchanawasi, S., 2019) 4) เนโว (Nevo, 1983) 5) ไอส์เนอร์ (Eisner, 1975, 1979) 6) สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (Professional standards and ethics The Teachers Council of Thailand, 2005) 7) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (Office of the Teacher Civil Service and Educational Personnel Commission, 2005, 2021) 8) สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (National Institute for Development of Teachers Faculty Staff and Educational Personnel, 2006) 9) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Office of the Basic Education Commission, 2010) 10) พระราชบัญญัติครูและบุคลากรการศึกษา พ.ศ. 2546

(Teachers and Educational Personnel Act B.E. 2546) 11) สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (The Teachers Council of Thailand, 2013)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัดและแนวทางการประเมินสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และข้อค้นพบ เกี่ยวกับสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ งานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ สืบค้นจากฐานข้อมูลเว็บไซต์ต่างๆ

2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้องค์ประกอบ ตัวชี้วัด สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 คน

3. วิเคราะห์องค์ประกอบ สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. แหล่งข้อมูล

1.1 เอกสาร ได้แก่ บทความและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับ สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรม การพัฒนานวัตกรรม การพัฒนาตัวชี้วัด

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายด้านนวัตกรรม การศึกษา หรือกิจกรรมด้านนวัตกรรมการศึกษา จำนวน 6 คน

1.3 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู สังกัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนข้อมูล 20 เท่าของจำนวนข้อคำถาม ไพศาล วรคำ (Worakam, P., 2021, p. 275) เก็บข้อมูลได้ทั้งหมดจำนวน 1,081 คน แบ่งเป็นภาค 6 ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก

2. เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสาร สำหรับ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ความหมายของ สมรรถนะ การพัฒนานวัตกรรม การกำหนดสมรรถนะ องค์ประกอบและตัวชี้วัด

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับองค์ประกอบ ตัวชี้วัด สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของ ครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 แบบสอบถาม สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

3.1 แบบบันทึกการสังเคราะห์เอกสาร

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ ตัวชี้วัด สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตรวจสอบและจัดพิมพ์แบบบันทึกเอกสารเพื่อใช้ในการสังเคราะห์เอกสาร

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

สำหรับสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับองค์ประกอบ ตัวชี้วัด สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้ องค์ประกอบ ตัวชี้วัดสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.2 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์และพฤติกรรมบ่งชี้กับข้อคำถามที่สร้างขึ้น พิจารณาสีงส่วนใหญ่ของผู้เชี่ยวชาญ เห็นว่าสอดคล้องหรือดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Worakam, P., 2019, p. 269) โดยแบบสัมภาษณ์ทุกข้อ มีความสอดคล้อง มากกว่า 0.5 ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

3.3 แบบสอบถาม สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครู สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นำสารสนเทศที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสารสนเทศที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นำมากำหนดสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำแบบสอบถาม สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวชี้วัดสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ส่งหนังสือขอความร่วมมือและแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ ด้วยตนเอง ตามเวลา นัดหมาย โดยการบันทึกเทปเสียงในการสัมภาษณ์

4.2 สรุปรวสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยเครื่องมือเป็นแบบสอบถามปลายปิด ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อเตรียมใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ข้อมูลการตอบแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบ ตัวชี้วัด สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการสังเคราะห์เอกสาร และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้ตัวชี้วัดสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โดยเป็นตัวชี้วัดที่มีลักษณะเป็นแบบอัตนัยนิยม (Subjectivism) เพื่อใช้สำหรับประเมินตนเอง (Self Evaluation) จำนวนทั้งหมด 44 ตัวชี้วัด จัดกลุ่มตัวชี้วัดโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยสกัดองค์ประกอบแบบ Principal

component และการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีวารีแมกซ์ (Varimax Method) ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติเมทริกสหสัมพันธ์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติเมทริกสหสัมพันธ์

การทดสอบ		ผลการทดสอบ
Kaiser–Meyer–Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.984
Bartlett's Test of Sphericity		
	Approx. Chi-Square	43975.853
	df	946
	Sig.	.000

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่า KMO มีค่าเท่ากับ .984 ซึ่งเข้าใกล้ 1 แสดงว่า มีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์ โดยเทคนิค Factor Analysis และค่า Bartlett's Test of Sphericity มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าข้อมูลมีความสัมพันธ์กัน แสดงให้เห็นว่าข้อมูลสามารถนำมาวิเคราะห์โดยเทคนิค Factor Analysis ขั้นตอนของการวิเคราะห์โดยเทคนิค Factor Analysis ดังนี้

1. ผลการสกัดปัจจัย (Factor Extraction) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสกัดปัจจัยวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญ (Principal Component Analysis : PCA) ดังแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบ

องค์ประกอบที่	ค่าไอเกน	ร้อยละของ ความแปรปรวน	ร้อยละของ ความแปรปรวนสะสม
1	10.118	22.995	22.995
2	9.255	21.033	44.029
3	8.771	19.934	63.962

จากตารางที่ 2 การสกัดปัจจัย (Factor Extraction) จำนวนตัวแปรทั้งหมด 44 ตัวแปร มีองค์ประกอบร่วม (Common factor) 3 องค์ประกอบ แสดงค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบจำนวน 3 องค์ประกอบซึ่งพบว่าค่าไอเกน (Eigen values) มากกว่าหรือเท่ากับ 1.0 โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 8.771– 10.118 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 19.934 – 22.995 อธิบายความแปรปรวนได้รวมกัน ร้อยละ 63.962

หลังจากนั้นหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีวารีแมกซ์ (Varimax Method) จัดกลุ่มและตั้งชื่อองค์ประกอบตามความเหมาะสม จัดกลุ่มองค์ประกอบของสมรรถนะได้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การริเริ่มสร้างสรรค์ 13 ตัวชี้วัด 2) การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ 15 ตัวชี้วัด

และ 3) การบูรณาการการเรียนรู้ 14 ตัวชี้วัด รวมทั้งหมด 42 ตัวชี้วัด ดังนี้

องค์ประกอบด้านที่ 1 การริเริ่มสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 13 ตัวชี้วัด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 หน้าหน้าองค์ประกอบด้านที่ 1 การริเริ่มสร้างสรรค์

ตัวชี้วัด ที่	องค์ประกอบด้านที่ 1 การริเริ่มสร้างสรรค์	น้ำหนัก องค์ประกอบ
1	ชอบทดลองจัดการเรียนรู้แบบใหม่ๆ หลายรูปแบบ ในวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เดียวกัน	.734
2	มีการคิดหาคำตอบหลายทิศทาง หลายแง่หลายมุม เพื่อออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้ใหม่ไปสู่การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดความแตกต่างจาก ของเดิม	.709
3	ชอบแสวงหาเทคนิคและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้เกิดเทคนิค วิธีการ จัดการเรียนรู้ใหม่เพื่อใช้ในการกิจกรรมการเรียนรู้	.702
4	ชอบนำความรู้ใหม่ๆ มาเชื่อมโยงความคิดกับการเรียนรู้ เพื่อประดิษฐ์ คิดค้นสิ่ง ใหม่ ๆ และนำมาจัดการเรียนรู้	.698
5	ชอบเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่และเกิดการคิดวิธีการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ใหม่	.689
6	ชอบแสวงหาสื่อ เทคโนโลยีใหม่ ๆ และนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เกิด การสอนที่แปลกใหม่	.682
7	มีความกล้าในการคิดและนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้แนวใหม่	.664
8	ชอบตั้งคำถามกับตนเองเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และแสวงหาความรู้เทคนิค วิธีการเรียนรู้ที่แปลกใหม่เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	.659
9	ชอบสังเกต ตั้งคำถาม สนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เทคนิคการสอนกับเพื่อนครู เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงความคิดและประยุกต์การออกแบบกิจกรรมการสอนที่ แปลกใหม่	.638
10	ชอบออกแบบ ดัดแปลง พัฒนา ประยุกต์ สื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนสามารถ ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมาย	.567
11	มีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนา การประยุกต์และการใช้นวัตกรรมในการ จัดการเรียนรู้ และปฏิบัติจนสำเร็จตามเป้าหมาย	.567
12	เมื่อพบปัญหาหรือความล้มเหลวในการพัฒนา ประยุกต์ใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ สามารถระบุปัญหาและปรับเปลี่ยนวิธีการในการแก้ปัญหาจนสามารถพัฒนา นวัตกรรมได้สำเร็จตามเป้าหมาย	.509
13	สามารถฝึกฝนเรียนรู้จนสามารถพัฒนา ประยุกต์และใช้นวัตกรรมในการจัด เรียนการสอน จนสำเร็จตามเป้าหมาย	.507

องค์ประกอบด้านที่ 2 ด้านการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 15 ตัวชี้วัด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 หน้าหลักองค์ประกอบด้านที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

ตัวชี้วัด ที่	องค์ประกอบด้านที่ 2 การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้	น้ำหนัก องค์ประกอบ
1	สามารถตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการออกแบบการเรียนรู้โดยการอ้างอิง ทฤษฎี หลักการ และเหตุผล	.761
2	สามารถสร้างต้นแบบหรือโมเดลใหม่ใช้ในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน	.759
3	สามารถสังเคราะห์แนวทางการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ แบบใหม่	.743
4	สามารถอ้างอิง หลักการ ทฤษฎี จากแหล่งที่มีความน่าเชื่อถือ	.740
5	สามารถระบุปัญหาหรือข้อบกพร่องของกิจกรรมการเรียนรู้ และนำมาปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น	.728
6	มีการสะท้อนผลจากผู้ใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้และเกิดความภาคภูมิใจ ในผลงานนวัตกรรมของตน	.718
7	สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับเครือข่ายวิชาชีพครูหรือแหล่งความรู้อื่นๆ ทำ ให้เกิดความแปลกใหม่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	.713
8	สามารถผสมผสานเทคนิค กระบวนการ วิธีการสอนเพื่อสร้างการเรียนรู้แบบ ใหม่ได้ตามวัตถุประสงค์	.691
9	มีการเผยแพร่และติดตามผลการนำนวัตกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	.652
10	มีการรวมกลุ่มเครือข่ายเพื่อพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน	.626
11	สามารถต่อยอดนวัตกรรมการเรียนรู้เดิม ให้เกิดความแปลกใหม่ในการจัดการ เรียนรู้	.600
12	สามารถเข้าถึงคลังสื่อ แหล่งนวัตกรรมและชุมชนแห่งการเรียนรู้เฉพาะทาง เพื่อ นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	.594
13	มีการรวมกลุ่มเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้ และนำ นวัตกรรมไปเผยแพร่ เช่น การเข้าร่วมกลุ่มเครือข่ายทั้งออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ	.592
14	สามารถตั้งคำถามต่อตนเอง เพื่อให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาการเรียนรู้ที่แปลก ใหม่จากเดิม	.583
15	มีการสังเกตผู้เรียนและสนทนากับผู้เรียนในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อรวบรวมข้อมูลเชื่อมโยงสู่การออกแบบ พัฒนานวัตกรรมให้มีความแปลก ใหม่ เหมาะสมกับผู้เรียน	.573

องค์ประกอบด้านที่ 3 ด้านการบูรณาการการนวัตกรรมการเรียนรู้ หองเรียน ประกอบด้วย 14 ตัวชี้วัด ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 น้าหนักองค์ประกอบด้านที่ 3 การบูรณาการการนวัตกรรมการเรียนรู้ หองเรียน

ตัวชี้วัด ที่	องค์ประกอบด้านที่ 3 การบูรณาการการนวัตกรรมการเรียนรู้ หองเรียน	น้ำหนัก องค์ประกอบ
1	สามารถกำหนดแผนการใช้วัตกรรมการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ	.705
2	สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ตรงตามวัตถุประสงค์	.698
3	สามารถปรับปรุงจุดนวัตกรรมการเรียนรู้ตามสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น	.680
4	สามารถระบุหลักการ ทฤษฎี ในการแสวงหาและเลือกใช้เทคนิค วิธีการ ในการจัดการเรียนรู้ที่ตรงตามวัตถุประสงค์	.673
5	สามารถนำสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อื่น มาใช้ทดแทนในการจัดการเรียนรู้ของตน	.672
6	มีการตั้งคำถาม สังเกต และสนทนา กับผู้เรียน ก่อนการใช้วัตกรรมการ ระหว่างการใช้วัตกรรมการ และหลังการใช้วัตกรรมการ เพื่อเชื่อมโยงสู่ประยุกต์ใช้วัตกรรมการ ในการออกแบบกิจกรรมการสอนที่แปลกใหม่	.669
7	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ก่อนการเลือกใช้วัตกรรมการเรียนรู้	.658
8	สามารถดัดแปลงสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้เดิม ให้สามารถใช้งานได้ง่ายขึ้น สะดวกขึ้น แปลกใหม่ เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของตน	.642
9	สามารถระบุปัญหาหรือข้อบกพร่องจากการใช้วัตกรรมการ และนำมาพัฒนาปรับปรุง นวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ เพื่อให้มีเหมาะสมยิ่งขึ้น	.632
10	มีการสนทนา วิพากษ์ วิจารณ์ รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้วัตกรรมการและเชื่อมโยงความคิดสู่การนำไปพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้	.627
11	มีการสะท้อนผล ก่อนการใช้วัตกรรมการ ระหว่างการใช้วัตกรรมการ และหลังการใช้ นวัตกรรมการเรียนรู้ เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้	.606
12	สามารถแสวงหาเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ และได้นำมาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนตามวัตถุประสงค์	.597
13	มีการตรวจสอบความถูกต้องในการพัฒนาประยุกต์ใช้วัตกรรมการเรียนรู้โดยมีการเชื่อมโยงกับทฤษฎี หลักการ และเหตุผล	.551
14	มีการคิดทบทวน ตั้งคำถาม วิพากษ์ วิจารณ์ ระบุปัญหา ข้อบกพร่อง เกี่ยวกับการสร้างสิ่งใหม่ๆในการจัดการเรียนรู้	.500

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัด สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ด้านการริเริ่ม สร้างสรรค์ มี 13 ตัวชี้วัด
2. ด้านการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ มี 15 ตัวชี้วัด

3. ด้านการบูรณาการการเรียนรู้สู่ห้องเรียน มี 14 ตัวชี้วัด รวม 42 ตัวชี้วัด เป็นเพราะจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Content analysis) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จัดกลุ่มตัวชี้วัด โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) อภิปรายผลดังนี้

องค์ประกอบของสมรรถนะกลุ่มแรกเป็นกลุ่มคุณลักษณะด้านการริเริ่ม สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่อยู่ข้างในตัวครู โดยตัวครูเองจะสามารถสะท้อนระดับสมรรถนะนี้ของตนเองออกมาได้ด้วยตนเอง ต่อมาเป็นกลุ่มด้านการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ครูทำโดยปกติอยู่แล้วในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในส่วนนี้ มีกล่าวถึงในสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการครูและบุคลากรทางการศึกษา (Office of the Teachers and Educational Personnel Commission, 2021) , สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (Teachers Council Secretariat, 2019, p. 4) , สุรศักดิ์ ปาเฮ (Pahay, S., 2018) , พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียรวิ ยินดีสุข (Dechakup, P. and Yindeesuk, P., 2016) , พดิน แดงจวง (Taengchuang, P., 2011) , สุนันท์ สินธพานนท์ (Sinthaphanon, S., 2015) , มิฟทาซุล ฮูดา (Miftachul Huda, 2017) , อ.เค. กุลเชษฐา และคชามา ปานดี (A.K. Kulshrestha and Kshama Pandey, 2013) , นาเดีย บาลิก (Nadiia Balyk, 2018) , มาริยาม อิลานลู (Maryam Ilanlou, 2011) และกลุ่มด้านการบูรณาการการเรียนรู้สู่ห้องเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่า สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูนั้น สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับใด ซึ่งหากไม่ได้นำไปใช้ก็จะไม่เกิดสมรรถนะ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (Office of the Teachers and Educational Personnel Commission, 2021, p.7) ที่ได้นำผลการสังเคราะห์ความคิดเห็นจากนักวิชาการและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการดำเนินการปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แล้วพบว่า หัวใจสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ 1. Back to school คุณภาพการศึกษาต้องเริ่มที่ห้องเรียน การปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทุกสายงาน ต้องมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน มีการทำงานเป็นทีม มีเป้าหมายร่วมกัน คือ ยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียน 2.Focus on classroom การประเมินให้ดูที่ผลการปฏิบัติงานของครูในห้องเรียนดูที่สมรรถนะในการปฏิบัติงานจริงของครู (Teacher performance) แผนการจัดการเรียนรู้ (Powerful Pedagogies) และผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (Students Outcomes)

จากการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดที่มีความครอบคลุม ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง เป็นสิ่งที่มีอยู่ในตัวครู ซึ่งครูสามารถประเมินสมรรถนะนี้ได้ด้วยตนเองเป็นตัวชี้วัด

พฤติกรรมและคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวครู ซึ่งสามารถทำได้เนื่องจากการพัฒนาตัวชี้วัด (Indicators) สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ของครู พัฒนมาจากแนวคิดการกำหนดสมรรถนะของ เดวิด แมคเคลแลนด์ (David C. McClelland, 1970) , ศิริชัย กาญจนวสี (Kanchanawasi, S., 2019) โดยใช้วิธีการผสมผสาน (Combined Methods) ทั้งวิธีการเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เริ่มด้วยการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ หาข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ และทำการสังเคราะห์องค์ประกอบและองค์ประกอบย่อย ของสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งมีการสังเคราะห์แยกส่วน จากแนวคิดสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Office of the Civil Service Commission, 2010) , สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (The Teachers Council of Thailand, 2019) , สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง (Office of the Permanent Secretary, Ministry of Finance, 2010) , พระราชบัญญัติครูและบุคลากรการศึกษา พ.ศ.2546 (Teachers and Educational Personnel Act B.E. 2546) , สมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 2548 (Teacher Competencies of the Office of Teachers and Educational Personnel Commission 2005) หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครู.ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 และนำมาสังเคราะห์รวมเป็นสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู และนำร่างตัวชี้วัดสมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ข้อเสนอแนะให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทำให้ได้ตัวชี้วัดที่มีลักษณะเป็นแบบอัตนัยนิยม (Subjectivism)

สอดคล้องกับแนวทางของ รัตนะ บัวสนธิ์ (Buasan, R., 2007) ได้กล่าวว่า การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (In-depth Interview) คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth Interview) เป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการถามเจาะลึกถึงคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน การถามนอกจากจะให้อธิบายแล้วจะต้องถามถึงเหตุผลด้วย

เมื่อได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยวิธีการเชิงคุณภาพแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการเชิงปริมาณในการจัดกลุ่มตัวชี้วัด โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบยังเป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎีหรือความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งสอดคล้องกับ ไพศาล วรคำ (Worakham, P., 2021) ที่ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) การนำเอาเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมาใช้หาความเที่ยงตรงเชิงทฤษฎีนั้น มักใช้ในกรณีที่ผู้วิจัยยังไม่แน่ใจในจำนวนองค์ประกอบของคุณลักษณะที่ต้องการวัด เนื่องจากวิธีการนี้ไม่จำเป็นต้องกำหนดจำนวนองค์ประกอบก่อนทำการวิเคราะห์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

องค์ประกอบและตัวชี้วัด สมรรถนะในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบอัตนัยนิยม (Subjectivism) พัฒนา

เพื่อให้ครูประเมินตนเอง (Self Evaluation) เพื่อให้เกิดการยอมรับผลการประเมิน ไม่ควรนำผลการประเมินมาเปรียบเทียบกับกัน หรือ เป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินให้ความดีความชอบ หรือให้คุณให้โทษจากการประเมิน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สามารถนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่มีลักษณะเป็นแบบปรนัยนิยม (Objectivism) เพื่อใช้ในรูปแบบการประเมินอื่นๆ ใช้ในการประเมินเพื่อวัตถุประสงค์ในตัดสินใจหรือตัดสินคุณค่า

References

- A.K. Kulshrestha and Kshama Pandey. (2013). TEACHERS TRAINING AND PROFESSIONAL COMPETENCIES. *Voice of Research*, 1(4), 2277–7733.
- Buasan, R. (2007). *Direction and territory of the assessment area* (2nd printing). Bangkok: V.Print.
- _____. (2013). *Integrated Methods for Research and Evaluation*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Eisner, E.W.. (1989). *The Education Imagination*. New York: Macmillan .
- Eisner, E.W. (1975). *The Perceptive Eye : Toward the Reformation of Educational Evaluation*. Stanford, C.A : Stanford Evaluation Consortium.
- Guba E.G. and Lincoln. Y.S. (1981). *Fourth Generation Evaluation*. New bury Park. California : Sage Publications.
- Kanchanawasi, S.(2019). *Evaluation Theory* (12th printing). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Maryam Ilanlou, Maryam Zand. (2011). *Professional Competencies of Teachers and the Qualitative Evaluation*. International Conference on Education and Educational Psychology (ICEEPSY 2011). www.sciencedirect.com
- McClelland, D. C. (1970). *Test for Competency*. rather than intelligence American Psychologists. Vol.17, p.7.
- _____. (1973). *Testing for competence rather than Intelligence*. Availble on <https://www.therapiebreve.be/documents/mcclelland-1973.pdf>
- Miftachul Huda, Andino Maselena, Masitah Shahrill, Kamarul Azmi Jasmi, Ismail Mustari, Bushrah Basiron. (2017). *Exploring Adaptive Teaching Competencies in Big Data Era*. Availble on <https://online-journals.org/index.php/i-jet/article/view/6434>
- Nadiia Balyk, Olha Barna, Galina Shmyger Vasyl Oleksiuk. (2018). *Model of Professional Retraining of Teachers Based on the Development of STEM Competencies*. Availble on ceur-ws.org/vol-

2104/paper_157.pdf

Office of the Basic Education Commission. (2010). *Teacher competency assessment manual*. (revised edition). Bangkok.

Office of the Teacher Civil Service Commission and Educational Personnel. (2005). *Act on Civil Service Regulations for Teachers and Educational Personnel. 2004*. Bangkok: Teachers Council Ladprao Printing House.

_____. (2021). *Manual for implementing the criteria and methods for evaluating the position and academic status of teachers and educational personnel in the teaching position*. According to the Office of the Teachers' Council of Thailand's letter No. STH 0206.3/W 9 dated 20 May 2021.

Pahe, S. (2018). *Online education. Theory and practice*. Printing House, Phrae Thai Printing Industry Limited Partnership.

Rasamithamchoti, S. (2004). *Competency : An Undeniable Management Tool*. Bangkok : Siri Wattana Interprint Public Company Limited.

Smithikrai, C. (2009). *Recruitment, selection and performance evaluation of personnel* (3rd edition). Bangkok: V.Print (1991).

Stake, R. E. (1975). *Program evaluation: Particularly responsive evaluation*. Kalamazoo, MI: Western Michigan University Evaluation Center, Occasional Paper p.5

Taengjuang, P.(2011). *Model for developing the competencies of educational personnel*. Bangkok: Duangkamon Publishing.

Teacher development institute Faculty and educational personnel. (2006). *Evaluating the competency of teachers and educational personnel in order to create a self-development plan (ID – PLAN) and a professional advancement plan (CAREER PLAN)*. Nakhon Pathom: Academic Department, Teacher Development System Development Project. and educational personnel.

Teachers Council Secretariat. (1999). *Teacher Professional Standard Criteria*. Bangkok: Teachers' Council of Ladprao Printing.

_____. (2003). *Teachers and Educational Personnel Council Act 2003*. Bangkok: Teachers Council Ladprao Printing House.

_____. (2005). *Educational Professional Standards*. Bangkok: Teachers Council Ladprao Printing House.

_____. (2013). *Laws on Educational Profession, Volume 1: National Education Act, B.E. 2542*. Teachers Council of Thailand Trade Organization, Bangkok.

-
- _____. (2019). *Announcement of the Teachers Council of Thailand Board on the details of standards of knowledge and professional experience of teachers according to the regulations of the Teachers Council of Thailand*. Regarding Professional Standards (4th Edition) B.E. 2562. (online). Source: <https://www.ksp.or.th/ksp2018/2020/06/19628/>
- Worakam, P. (2018). *Research and development project*. MahaSarakhm: Taksila Printing.
- _____. (2019). *Educational Research* (11th edition). MahaSarakhm: Taksila Printing.

**การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่
การจัดการสวัสดิการชุมชน ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย***
**DEVELOPMENT OF MODEL COMMUNITY PRODUCTS FOR COMMUNITY
WELFARE MANAGEMENT BASED ON THE CREATIVE ECONOMY ,HUAI
SAK SUB-DISTRICT,MUEANG DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE***

เบญจมาศ เมืองเกษม**

ณัฐธิยา วัฒนศิริศาสตร์***

(วันที่รับบทความ: 6 ตุลาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 12 ธันวาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 19 ธันวาคม 2566)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์และความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2) ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบและออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ บันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า

1) สภาพการณ์มีกำลังการผลิต มีแหล่งที่วัตถุดิบ แต่จะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับรูปแบบ การบรรจุภัณฑ์ การจัดจำหน่าย การประชาสัมพันธ์ และกลุ่มลูกค้า ซึ่งกลุ่มมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ พบว่า มีการสร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ชื่อว่าปลุกยักสานใจ ซึ่งมีการสร้างตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ในแนวความคิดเกี่ยวกับความสงบสุขของชุมชน ความรู้สึกผูกพัน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ใช้หลักเกณฑ์ออกแบบคือ ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ความหลากหลาย ความสะดวกในการใช้สอย และเน้นวัสดุธรรมชาติ 3) การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้มีการดำเนินการออกแบบสื่อในรูปแบบเพจเฟซบุ๊ก โดยใช้ชื่อปลุกยักสานใจตามชื่อแบรนด์ผลิตภัณฑ์

คำสำคัญ: ผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ , เศรษฐกิจสร้างสรรค์ , การจัดการสวัสดิการชุมชน

* บทความวิจัย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาลังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Email: benjamatt16@yahoo.com

*** อาจารย์ สาขาวิชาการพัฒนาลังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Email: natthiya_natt@hotmail.com

DEVELOPMENT OF MODEL COMMUNITY PRODUCTS FOR COMMUNITY WELFARE MANAGEMENT BASED ON THE CREATIVE ECONOMY ,HUAISAK SUB-DESTRICT,MUEANG DISTRICT, CHIANG RAI PROVINCE*

BENJAMAT MUANGKASEM**

NUTTRIYA WATTANASIRISART***

(Received: October 6, 2023; Revised: December 12, 2023; Accepted: December 19, 2023)

ABSTRACT

The objectives of this research are to 1) study the situation and needs of community enterprise groups 2) design and develop prototype community products and design public relations media to sell community products using the internet network system of Huai Sak Subdistrict community enterprise group, Mueang District, Chiang Rai Province. The informants were 30 members of the Huai Sak Subdistrict community enterprise group, Mueang District, Chiang Rai Province. The research tools included interview forms, participant observation records. and small group discussions data were analyzed by content analysis. The results of the study found that

1) The situation has production capacity. There is a source of raw materials. But there are limitations regarding formats. Packaging distribution public relations and customer groups the group wants to develop community products in terms of products, prices, and distribution channels. and marketing promotion. 2) Development of model community products according to the creative economy concept. It was found that there was a branding of community products under the name Plook Hug San Jai. The product logo has been created with the concept of community peace and a feeling of connection. and develop community products using design criteria: Community identity, diversity, ease of use and emphasizing natural materials. 3) Designing public relations media to sell community products using the internet network. Media design has been carried out in the form of a Facebook page. Using the name Plook Hug San Jai after the product brand name.

Keywords: Model community products, Creative economy, Community welfare management

* Research article, Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University

** Assistant Professor. Social Development. Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University Email; benjamat16@yahoo.com

***Lectuer, Social Development. Faculty of Social Sciences, Chiang Rai Rajabhat University Email; natthiya_natt@hotmail.com

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเน้นการกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่นในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งในปัจจุบันชุมชนท้องถิ่นก็มีการรวมกลุ่มกันอย่างมากมาในการประกอบธุรกิจ และส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจขนาดเล็ก หรือกลุ่มอาชีพต่างๆ จัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าด้วยตนเองทำให้คนในชุมชนต่างสรรหาองค์ความรู้และทุนทางทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่มาสร้างผลผลิตให้เกิดรายได้ นานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยต่างมีความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนในประเทศให้สูงขึ้น

สำหรับประเทศไทยทางรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจระดับรากหญ้า คือการพัฒนาต่อยอดโดยให้การสนับสนุนโครงการตามนโยบายต่างๆ ประการหนึ่งก็คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน คือการเริ่มพัฒนากลุ่มรูปแบบผู้ประกอบการธุรกิจที่อาศัยการผลิตสินค้าที่นำวัตถุดิบมาจากแหล่งต่างๆ ในชุมชน และเกิดการรวมตัวกันเกิดขึ้นจนสามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและสามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนั้นในกระแสทิศทางการประกอบธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ได้รับความสนใจและยอมรับมากขึ้น ในลักษณะของการสร้างมูลค่าที่เกิดขึ้นจากแนวความคิดของคน โดยเปลี่ยนจากการผลิตและการบริการไปสู่ธุรกิจที่ต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์เป็นวัตถุดิบหลักสำคัญ ซึ่งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การมีผลิตภัณฑ์ที่ดีและมีคุณภาพสามารถช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์รวมไปจนถึงท้องถิ่นได้ นอกจากนั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนโดยการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและคำนึงถึงการตอบสนองกระแสของผู้บริโภคในสังคมปัจจุบันนั้นได้ให้ความสำคัญกับสินค้าที่แสดงความเป็นท้องถิ่นและอัตลักษณ์ของพื้นที่นั้น ๆ มีเพิ่มขึ้น จึงกล่าวได้ว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน

จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศแห่งหนึ่ง โดยมีเป้าประสงค์ในการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเน้นการส่งเสริมนวัตกรรมสินค้าเกษตรมูลค่าสูงดำรงฐานวัฒนธรรมล้านนาและสมคูลของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มงานและอาชีพให้แก่คนในท้องถิ่น สอดรับกับแนวคิดการท่องเที่ยวที่รัฐบาลส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการจากทุนทรัพยากรในท้องถิ่น ตลอดจนวิถีต่าง ๆ ในชุมชน เปิดโอกาสเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกันกับชุมชนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มและนำไปใช้งานได้ ทั้งนี้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนโดยการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงกระบวนการผลิตและการรูปแบบสินค้าที่คำนึงถึงการตอบสนองต่อกระแสของผู้บริโภคในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับสินค้าที่แสดงความเป็นท้องถิ่นและอัตลักษณ์ของพื้นที่นั้น ๆ มีเพิ่มขึ้น ในแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยเช่นกัน และผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อรองรับความต้องการของภาคธุรกิจในพื้นที่และขยายตลาดสู่ประเทศเพื่อนบ้าน สำนักงานจังหวัดเชียงราย , แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย (Chiang Rai Provincial Office., 2017).

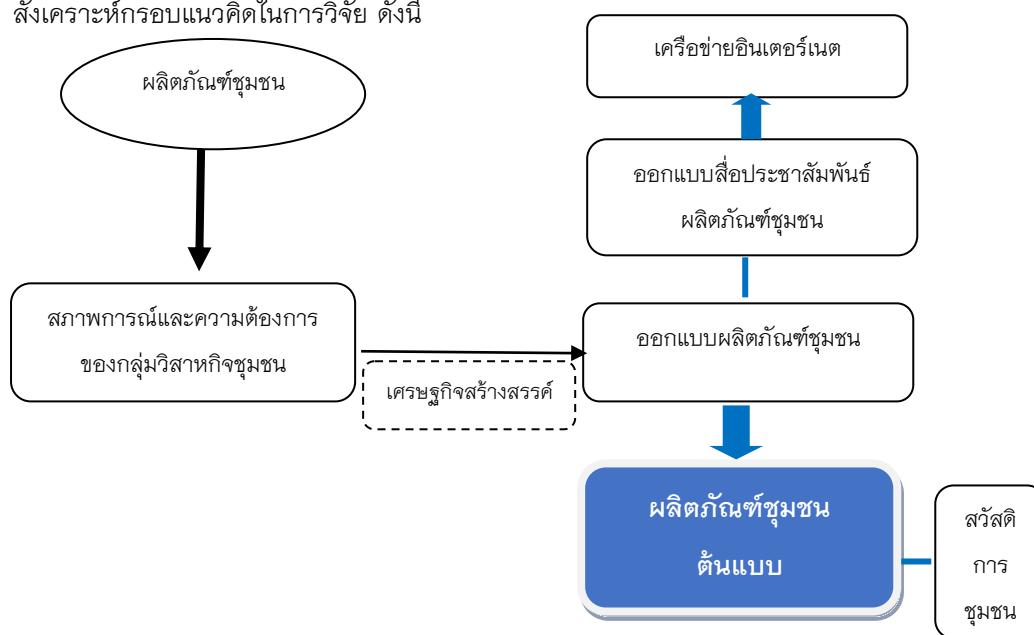
ทั้งนี้ ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง มีสภาพพื้นที่ล้อมรอบด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญหลากหลาย มีป่าชุมชนที่เป็นแหล่งรวมพืชสมุนไพร ต้นไม้ในการใช้สอย และมีอ่างเก็บน้ำห้วยสักที่หล่อเลี้ยงชีวิตของคนในชุมชนโดยเฉพาะอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นระบบเศรษฐกิจชุมชนจึงต้องอาศัยการเกษตรเป็นหลัก จากการสำรวจชุมชนและเก็บข้อมูลจากเทศบาลห้วยสักของคณะผู้วิจัย ในปี 2565 พบว่า หน่วยงานและผู้นำชุมชนได้มีความพยายามสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ มีการส่งเสริมชุมชนให้ผลิตสินค้าออกจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ในการรองรับการท่องเที่ยวชุมชน เนื่องจากพื้นที่ตำบลห้วยสักมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง แต่พบว่าผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถสร้างความน่าสนใจและความนิยมให้กับลูกค้าได้ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ยังไม่มีคุณภาพหลากหลาย การบรรจุภัณฑ์ขาดความสวยงามไม่ดึงดูดใจแก่กลุ่มผู้บริโภค และผลิตภัณฑ์บางประเภทยังไม่มีแบรนด์และโลโก้ นอกจากนั้นผลิตภัณฑ์ชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดเอกลักษณ์ของความเป็นชุมชน ขาดการประชาสัมพันธ์และช่องทางการจำหน่ายยังมีวงจำกัด สำหรับสภาพบริบทของชุมชนพบว่าชุมชนมีทุนทางสังคมที่สำคัญในขับเคลื่อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ ทุนทางทรัพยากรทางธรรมชาติในการเป็นแหล่งวัตถุดิบ ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ และทุนมนุษย์ที่เป็นกำลังการผลิตในรูปแบบกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งทุนเหล่านี้สามารถนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนได้อย่างเหมาะสม จึงควรมีการเสริมสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้กับคนในพื้นที่ชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับสินค้าในชุมชน ด้วยการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีมูลค่าราคาสินค้าเพิ่มมากขึ้นเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้มีความอยู่ดีกินดี จากสภาพการณดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบเพื่อเพิ่มศักยภาพชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์นำมาต่อยอดผลิตภัณฑ์ชุมชนของตำบลห้วยสัก ให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับการยอมรับของผู้บริโภคและคงความเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการขับเคลื่อนให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในการสร้างมูลค่า สร้างรายได้ และสร้างงานให้กับคนในชุมชน ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ในลักษณะสวัสดิการชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์และความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่การจัดการสวัสดิการชุมชน ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ของ พวงแก้ว พรพิพัฒน์ (Pompipat, P., 2010) และชูวิทย์ มิตรชอบ (Chuwit, M., 2010) โดยมีหลักการคือ การใช้องค์ความรู้ทางเศรษฐกิจและการเชื่อมโยงกับรากฐานทางวัฒนธรรมท้องถิ่นในการสร้างรายได้จากการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ร่วมกับแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของแม็กคาธี และเปโรลต์ จูเนียร์ (Mccathy & Pereault, Jr., 1991) และธีระชัย สุขสด (Suksod, T., 2001) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยมุ่งเน้นหลักเกณฑ์สร้างการเรียนรู้ในชุมชน อัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ การพัฒนาการออกแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาพลักษณ์ตราสินค้า และการประชาสัมพันธ์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจของชุมชน ส่งผลให้สมาชิกในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีสวัสดิการที่เหมาะสมในดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คณะผู้วิจัย ดำเนินการวิจัย จำแนกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการณ์และความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ที่มีความต้องการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและมีการประกอบการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จำนวน 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพัฒนาสมุนไพรพื้นบ้านเป็นกลุ่มที่ผลิตแชมพูและสบู่สมุนไพร จำนวน 10 คน 2) กลุ่มวิสาหกิจ

ชุมชนจักสานเป็นกลุ่มที่ผลิตเครื่องจักสาน จำนวน 12 คน และ 3) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นกลุ่มที่ผลิตข้าวอินทรีย์ จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา พร้อมกับการรายงานข้อค้นพบ และการตีความหมาย

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้รวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อยและสนทนากลุ่ม มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาตราผลิตภัณฑ์ ตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา การตีความ และวิเคราะห์ศักยภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยศึกษาความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อนำมาออกแบบสื่อโดยใช้รูปแบบเพจเฟซบุ๊กในการประชาสัมพันธ์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน บริหารเพจเฟซบุ๊ก แก้ไข ปรับปรุงเนื้อหาข้อความ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมก่อนการเผยแพร่ข้อมูลผ่านเพจ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการณ์และความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพการณ์ในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยจำแนกออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านกำลังการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สมาชิกกลุ่มสามารถจัดสรรเวลาในการผลิตตามความต้องการลูกค้า ซึ่งการผลิตจะมีปริมาณมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับคำสั่งซื้อของลูกค้า

1.2 ด้านแหล่งวัตถุดิบ กลุ่มสมุนไพรส่วนใหญ่เป็นพืชสมุนไพรพื้นบ้านที่ปลูกหรือมีอยู่ในชุมชนเป็นหลัก ได้แก่ ดอกอัญชัน ไพล มะกรูด มะขาม ใบหญ้านาง ใบหมี่ และน้ำผึ้ง สำหรับกลุ่มจักสาน ประกอบด้วยวัตถุดิบจากธรรมชาติ ได้แก่ แห้ง หวาย และไม้ไผ่ รวมทั้งวัตถุดิบจากเส้นใยสังเคราะห์คือหวายเทียม

1.3 ด้านรูปแบบและบรรจุภัณฑ์ กลุ่มสมุนไพรมีบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบขวดกลมพลาสติกใส และ ตราสินค้าผลิตภัณฑ์ ออกแบบโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยใช้ภาพวัดเกษมสุขซึ่งเป็นวัดประจำชุมชน สำหรับกลุ่มจักสานเป็นลักษณะรูปแบบ มีความหลากหลาย ได้แก่ ทรงกลม ทรงเหลี่ยม ทรงสูง และทรงเตี้ย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้หวายเทียม มีลวดลายการสานเป็นลายขัด

1.4 ด้านการจัดจำหน่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พบว่า ช่องทางการจำหน่าย จัดจำหน่ายที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และจำหน่ายตามงานเทศกาลประจำอำเภอ หรือ ออกแสดงสินค้าตามบูท

ของทางหน่วยงานราชการ ยังเป็นในลักษณะการออกงานเฉพาะกิจไม่มีหน้าร้านหรือแหล่งจำหน่ายประจำ

1.5 ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มไม่มีการประชาสัมพันธ์สินค้าเท่าที่ควร เป็นเพียงการบอกต่อจากกลุ่มลูกค้าที่รู้จักและเคยซื้อสินค้า และมีการดำเนินการจัดการแสดงสินค้าตามงานระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และออกบูธตามงานของหน่วยงานภาครัฐ

1.6 ด้านผู้บริโภค/ลูกค้า พบว่า กลุ่มลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์ คือ บุคคลทั่วไป ทุกเพศ ทุกวัย กลุ่มประชาชนทั่วไปที่สนใจผลิตภัณฑ์เน้นสุขภาพและผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติ

สำหรับความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่ามีความต้องการดังนี้ 1)ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) กลุ่มมีความต้องการตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่มีมาตรฐานเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม มีความหลากหลายของรูปทรง/รูปแบบ ทันสมัย และตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้า 2)ด้านราคา (Price) กลุ่มมีความต้องการกำหนดราคาที่เหมาะสมต่อการผลิต 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย(Place) กลุ่มมีความต้องการเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ทั้งออนไลน์ และ ออนไลน์ รวมทั้งให้มีการสร้างเครือข่ายในการจัดจำหน่าย และ 4)การส่งเสริมการตลาด (Promotion) กลุ่มต้องการให้จัดกิจกรรมในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เช่น จัดกิจกรรมตลาดจำหน่ายสินค้าทุก ๆ เดือน เพื่อเป็นการกระตุ้นการขายและการตลาดให้ระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบตามแนวเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่การจัดการสวัสดิการชุมชน ตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

2.1 การสร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์ชุมชน จากการออกแบบของนักออกแบบและคณะผู้วิจัยในเบื้องต้น ได้มีการออกแบบชื่อแบรนด์ว่า “แป้งฮักसानใจ” รวมทั้งได้กำหนดสีของแบบแบรนด์และโลโก้ไว้หลากหลายเพื่อให้กลุ่มได้พิจารณาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แบรนด์และโลโก้ผลิตภัณฑ์ชุมชนแป้งฮักसानใจ

เมื่อได้ผ่านพิจารณาร่วมกันจากการประชุมแลกเปลี่ยนและระดมความคิดเห็นของกลุ่มสมาชิกและทีมผู้วิจัยได้ข้อสรุปให้ใช้ชื่อแบรนด์ว่า “ปลูกฮักसानใจ” โดยเปลี่ยนจากคำว่า “แบ่งฮัก” เป็น “ปลูกฮัก” โดยมีเหตุผลว่า คำว่าปลูกมีความหมายครอบคลุมกับทุกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและในการตีความหมายตรงกับความต้องการของกลุ่มมากกว่าและมีความหมายที่ดี โดยคำว่า **ปลูกฮัก** หมายถึง การพร้อมใจกันสร้างความรักให้กับทุกคนที่มาเยือนและสัมผัสถึงความเป็นชุมชนบ้านห้วยสัก พร้อมส่งมอบส่งผ่านความปรารถนาดีและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีความประณีต สร้างสรรค์ออกมาด้วยหัวใจให้กับทุกคน สำหรับคำว่า **सानใจ** หมายถึง การรวมใจกันเป็นหนึ่งใจเดียวกัน สานหัวใจไว้ด้วยกัน และสมัครสมานสามัคคี ในขณะที่ลักษณะของเส้นสายที่พันกันเป็นรูปหัวใจได้แรงบันดาลใจมาจากต้นหย่างที่ชาวบ้านนิยมนำมาทำเครื่องจักสาน อีกทั้งต้นหย่างเป็นไม้มงคลสื่อถึงความเจริญเติบโต ยึดขึ้นสูงขึ้น การพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง สามารถตัดมาใช้งานได้ปีละ 1 ครั้ง ในเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นเดือนแห่งความรัก และขดม้วนสานกันเป็นรูปหัวใจสื่อถึงความรักและความสามัคคีของคนในชุมชนว่า มีความรักต่อชุมชนและพร้อมสืบสานภูมิปัญญาและพัฒนากิจการบ้านห้วยสักให้มีศักยภาพและชาวบ้านอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังภาพที่ 3

ลักษณะของเส้นสายที่พันกันเป็นรูปหัวใจ

ขดม้วนสานกันเป็นรูปหัวใจสื่อถึงความรักและความสามัคคีของคนในชุมชน

อักษรภาษาไทย “ปลูกฮัก สานใจ” ที่เขียนด้วยลายมืออันอ่อนโยน

ภาพที่ 3 แบนด์และโลโก้ผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบปลูกฮักसानใจ

สำหรับการกำหนดสีได้ออกแบบให้สอดคล้องความเป็นชุมชน กล่าวคือ สีเขียว แทนความเป็นบ้านห้วยสัก (Huay Sak Green) เป็นการสื่อถึงคุณภาพภูมิปัญญาในรากเหง้าของตนเองและแสดงถึงความเต็มอ้อมและมีมากพอที่จะแบ่งปันสิ่งดี ๆ ให้แก่ผู้อื่น สำหรับ สีเหลือง แทนถึงเกษมสุข (Kasem Sook Yellow) เป็นการสื่อถึงการมีความสุข ความอ้อมเอมใจในการลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนที่ตนเองรัก มีความรักสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชนทุกเพศทุกวัยอย่างกลมกลืน และ สีส้ม แทนคำว่าสืบสาน (Seab San Orange) เป็นการสื่อถึงความพร้อมในการพัฒนาและสืบสานภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนทั้งในและนอกพื้นที่

2.2 การสร้างตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน

แนวคิดในการสร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้นำคำว่า “ความเกษมสุข” ซึ่งเป็นวัดประจำชุมชนที่เป็นศูนย์รวมจิตใจและกิจกรรมชุมชนต่าง ๆ ประกอบกับมีนัยยะของความสงบสุขของชุมชน ความรู้สึกผูกพันของชุมชน (Sense of Community) โดยได้ออกแบบให้มีบุคคลที่มีใบหน้าอิ้มแย้มเบาๆ มีภาพบรรยากาศของคนในชุมชนนั่งทำงานฝีมือพูดคุยกันอย่างเป็นกันเองใต้ต้นไม้ที่ลานวัดข้างๆ ศาลาที่มีคนนั่งทำงานจักสานและตัดตุ๊กตาคอมกันอยู่ มีลมพัดเบาๆ ทำให้ตุงและโคมที่แขวนอยู่ปลิวเบาๆ มีลูกป้ากำลังปลูกผักอยู่ในแปลงผัก ดังภาพที่ 4

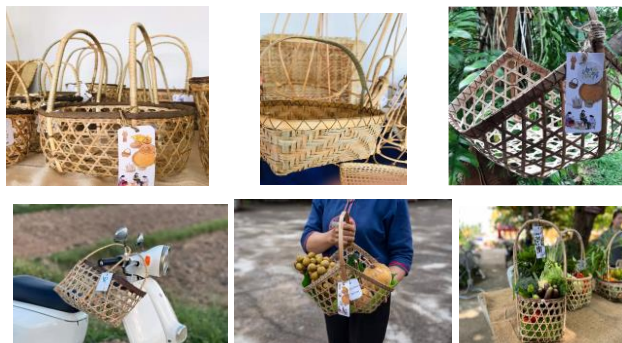

ภาพที่ 4 ภาพประกอบตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ

2.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

การดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ความหลากหลาย ความสะดวกในการใช้สอย และเน้นวัสดุธรรมชาติ โดยจำแนกประเภทผลิตภัณฑ์ ได้ดังนี้

2.3.1 ผลิตภัณฑ์จักสาน มีการออกแบบโดยพัฒนารูปทรงให้สวยงามและเน้นวัสดุธรรมชาติ ซึ่งผลิตภัณฑ์ก่อนการพัฒนาจะเน้นวัสดุจากใยสังเคราะห์คือหวายเทียมเป็นหลัก เมื่อมีการออกแบบขึ้นใหม่ได้พัฒนาให้มีความน่าสนใจ ประโยชน์การใช้สอย หลากหลายรูปแบบและคงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนคือการใช้วัสดุธรรมชาติ สำหรับลวดลายยังคงความเป็นเอกลักษณ์แบบดั้งเดิม คือ ลวดลายขัดและลวดลายหกเหลี่ยม ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ผลิตภัณฑ์จักสานต้นแบบ

2.3.2 ผลิตภัณฑ์สมุนไพรพื้นบ้าน มีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ให้มีความสวยงาม น่าสนใจ และความสะดวกในการใช้งาน รวมทั้งเพิ่มการติดสติ๊กเกอร์บาร์โค้ดสินค้า ส่วนผสม วิธีการใช้ และที่อยู่ติดต่อ สำหรับสบู่สมุนไพรแบบก้อนได้มีการเพิ่มใยบัวลงในเนื้อสบู่สำหรับขัดผิวและ ออกแบบกระดาษห่อโดยมีสวดลายเป็นภาพวาดสมุนไพรที่เป็นส่วนผสมในเนื้อสบู่ เช่น อัญชัน ขมิ้น มะขาม น้ำผึ้ง และน้ำมัน ดังภาพที่ 6

แชมพูสมุนไพร

สบู่สมุนไพรเหลือง

สบู่สมุนไพรก้อน

ภาพที่ 6 ผลิตภัณฑ์สมุนไพรต้นแบบ

2.3.3 ผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ มีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ใหม่ให้มีความสวยงาม น่าสนใจ และความสะดวกพร้อมในการนำไปบริโภค โดยจำแนกบรรจุภัณฑ์เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบขวด ปริมาณบรรจุ 250 กรัม และรูปแบบถุง ปริมาณบรรจุ 1,000 กรัม และ 150 กรัม ซึ่งมีชนิดของข้าวอยู่ 4 ประเภท ได้แก่ ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ข้าวกล้องหอมมะลิอินทรีย์ ข้าวไรซ์เบอร์รี่อินทรีย์ และข้าวกล้องสีสหาย ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 ผลิตภัณฑ์ข้าวต้นแบบ

สำหรับราคาของผลิตภัณฑ์ชุมชนได้มีการกำหนดราคาเพิ่มขึ้นตามการบรรจุภัณฑ์และรูปแบบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ราคาผลิตภัณฑ์ชุมชนจักสาน สมนุไพรและข้าวรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่

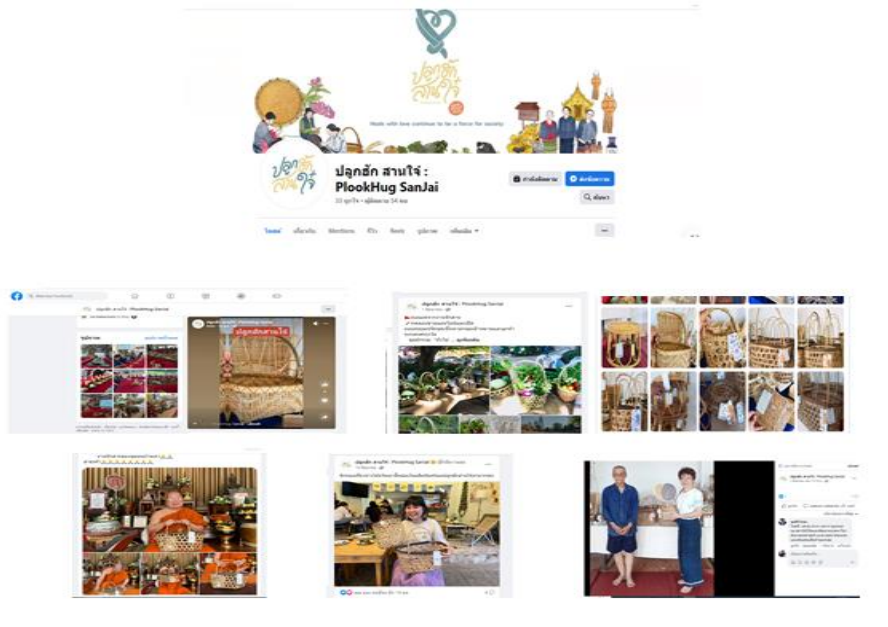
ผลิตภัณฑ์ชุมชน	ราคาผลิตภัณฑ์ชุมชนรูปแบบเดิม (บาท/หน่วย)	ราคาผลิตภัณฑ์ชุมชนรูปแบบใหม่ (บาท/หน่วย)
ผลิตภัณฑ์จักสาน	80-200	200-400
ผลิตภัณฑ์สมุนไพรมะขามพุ่มสมุนไพร	35 บาท	50 บาท
-สมุนไพรสมุนไพร	35 บาท	50 บาท
-สมุนไพรสมุนไพร	35 บาท	50 บาท
ผลิตภัณฑ์ข้าว		
- ข้าวแบบขด 250 กรัม	บรรจุภัณฑ์แบบขด 5 กก.	35 บาท
- ข้าวแบบถุง 1,000 กรัม	250 บาท	80 บาท
- ข้าวแบบถุง 150 กรัม		25 บาท

จากตารางที่ 1 พบว่าผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ได้รับการพัฒนารูปแบบใหม่ สามารถเพิ่มมูลค่าได้ดังนี้ ผลิตภัณฑ์จักสาน เพิ่มมูลค่าจากเดิม 120-200 บาท ต่อ 1 ผลิตภัณฑ์ สำหรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรพบว่าทั้ง 3 ผลิตภัณฑ์ เพิ่มมูลค่าจากเดิม 15 บาท ต่อ 1 ผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ข้าว เมื่อจำแนกเป็นรูปแบบขดสามารถเพิ่มมูลค่า กิโลกรัมละ 90 บาท และ รูปแบบถุง เพิ่มมูลค่า กิโลกรัมละ 30 บาท

3. การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบเครือข่าย

อินเทอร์เน็ตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลห้วยสัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีการดำเนินการออกแบบสื่อในรูปแบบเพจเฟซบุ๊ก โดยพิจารณาจากรูปแบบสื่อออนไลน์ที่มีวิธีการที่ใช้อย่างไม่ซับซ้อนสะดวกในการใช้งาน ซึ่งทางทีมผู้วิจัยได้มีการสอนวิธีการสร้างและพัฒนาเพจให้กับสมาชิกกลุ่ม โดยได้คัดเลือกสมาชิก จำนวน 3 คน ที่มีความพร้อมและสามารถพัฒนาทักษะในการเป็นผู้รับผิดชอบและแอดมินเพจได้ โดยมีการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเป็นเวลา 2 วัน โดยใช้ชื่อเพจเฟซบุ๊ก ว่า “ปลูกผักสวนใจ” ตามชื่อแบรนด์ผลิตภัณฑ์ชุมชน สำหรับการโพสต์ข้อมูลต่าง ๆ ลงในเพจจะมีการพิจารณาและประชุมร่วมกันของสมาชิกกลุ่มทุกครั้ง ส่วนใหญ่จะเป็นการโพสต์ข้อมูลผลิตภัณฑ์ รูปภาพผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมของกลุ่ม หรือบางครั้งจะโพสต์คลิปที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ชุมชนและกิจกรรมของชุมชนในการประชาสัมพันธ์ควบคู่กันไป จากปรากฏการณ์ภายหลังการเปิดช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์พบว่า มีผู้สนใจและลูกค้าส่งข้อความสอบถามข้อมูลผ่านแอดมินโดยตรง รวมทั้งมีการรีวิวผลิตภัณฑ์ชุมชนจากลูกค้าถือเป็นส่วนสำคัญในการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นยอมรับและน่าเชื่อถือนอกจากนั้นการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ่านทางเพจระยะเวลา 1 เดือน พบว่า มีผู้ติดตาม จำนวน 61 คน และมีการติดต่อสอบถามทางแอดมินเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และราคาสินค้า ซึ่งในเบื้องต้นยังไม่มีผลการลงภาพและราคาผลิตภัณฑ์ชัดเจน เนื่องจากอยู่ในกระบวนการผลิตให้มีมาตรฐานและราคาที่เหมาะสมมากที่สุดเพราะผลิตภัณฑ์บางประเภทโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จักสานส่วนใหญ่เป็น Pre-order จำเป็นต้องมีการเจรจา

พูดคุยในขั้นตอนการผลิตให้ชัดเจน โดยทางสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและแอดมินเพจได้มีการประสานงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 เพจเฟซบุ๊กปลูกฮักสานใจ

อภิปรายผลการวิจัย

1. **สภาพการณ์และความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน** พบว่า สภาพการณ์ของกลุ่มมีกำลังการผลิตและมีแหล่งวัตถุดิบในท้องถิ่นอย่างเพียงพอ แต่จะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับรูปแบบบรรจุภัณฑ์ยังไม่ทันสมัยขาดความน่าสนใจ สำหรับการจัดจำหน่ายและการประชาสัมพันธ์ของผลิตภัณฑ์ยังเป็นเพียงกลุ่มลูกค้าเฉพาะเท่านั้น ส่วนความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนพบว่า กลุ่มมีความต้องการในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยน่าสนใจ มีความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน การตั้งราคาอย่างเหมาะสม การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดให้กลุ่มลูกค้ากว้างมากขึ้น สอดคล้องกับปานฉัตต์ อินทร์คง (Inkong, P., 2017) ได้กล่าวไว้ว่าในการออกแบบทุกประเภทหรือสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ต้องนำเรื่องราวทางวัฒนธรรมเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมนั้น ๆ สิ่งที่ต้องทำเสมอ คือการกำหนดกรอบของการสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรมและเชิงออกแบบ เพื่อให้กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์เป็นไปตามวัตถุประสงค์นั้น ๆ การกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่จะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มีอัตลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น ทันสมัย ซึ่งในโลกปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูงนั้น การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นแรงดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ไม่น้อย เนื่องจากความต้องการของผู้บริโภคจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและต้องการผลิตภัณฑ์ที่สนองความต้องการได้ในเวลาที่ต้องการ และสอดคล้องกับ กมลวรรณ พชรพรพิพัฒน์ สารสุข (Sarasuk, K.P, 2018) ที่ได้กล่าวไว้โดยสรุปว่า การประยุกต์ใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสม

กับคนในชุมชนต่อการนำไปต่อยอดและสร้างเป็นผลิตภัณฑ์จริง เพราะมีความง่ายต่อการทำความเข้าใจ และการดำเนินการ รวมทั้งส่งผลดีต่อการเติบโตและความยั่งยืนให้แก่ชุมชนในอนาคต ผลการวิจัยดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่าการเข้าถึงสภาพการณ์และความต้องการผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างแท้จริงสามารถสังเกตเห็นเรื่องราว รูปแบบทางวัฒนธรรมท้องถิ่น และบริบทชุมชนได้อย่างชัดเจน เกิดมุมมองร่วมกันจึงนำไปสู่การสร้างสรรคออกมาในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ตรงกับความต้องการของชุมชนโดยสามารถดำเนินงานได้อย่างราบรื่นและมุ่งเป้าหมายเดียวกัน

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ การออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้มุ่งเน้นความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนและทรัพยากรในท้องถิ่น ภายใต้แบรนด์ชื่อว่าปลูกผักसानใจ ซึ่งมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ 3 ประเภท ได้แก่ ผลิตภัณฑ์จักสาน ผลิตภัณฑ์สมุนไพร และผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์ ทั้งในรูปแบบผลิตภัณฑ์ แบรนด์ โลโก้ และบรรจุภัณฑ์ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทาริกา สระทองคำ อนงค์ ไต้วัลย์ และ อมร อุสุวรรณ (Srathongkham, T., Taiwan, A. & Thoongsuwan, A., 2022) ได้สรุปไว้ว่า แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั้นต้องเริ่มจากการเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ตั้งแต่ร่วมกันศึกษา ร่วมคิดวิเคราะห์ และปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค/ลูกค้า เพื่อนำไปเป็นแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ คักยภาพ ความพร้อมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และคงความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่ม ขณะเดียวกันในปัจจุบันผู้บริโภคยังไม่รู้จักผลิตภัณฑ์และกลุ่ม จึงจำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักและเข้าถึงได้สะดวก นอกจากนี้งานวิจัยได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรรพ์อมรภิญโญ (Amornpinyo, S., 2021) ในการยกระดับผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมวิสาหกิจชุมชน พบว่า ผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์นั้นต้องมีความโดดเด่นในหลายด้าน ประกอบด้วย 1) เป็นสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น 2) มีการพัฒนา/แปรรูปตามแนวคิดเชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 3) ช่วยเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบในชุมชน 4) ผลผสมผสานวัฒนธรรมท้องถิ่น/ชุมชน และ 5) สามารถผลิตได้โดยทักษะของคนในชุมชน รวมทั้งได้มีการส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ได้รับการยกระดับสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพิไลพร ศิริมาเทพ และดวงพร ขุนอาจสูงเนิน (Sirimathep, P & Khunatsungnoen, D., 2021) ได้ยกระดับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยพัฒนาเป็นบรรจุภัณฑ์ต้นแบบสามารถสร้างการรับรู้แก่ผู้บริโภคผ่านการสร้างตราสินค้าให้มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผลิตภัณฑ์ มีความโดดเด่น ให้ความสนใจในด้านการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ในเรื่องการแสดงข้อมูลที่ครบถ้วน และความสวยงามของตัวผลิตภัณฑ์ช่วยสร้างอัตลักษณ์และเพิ่มมูลค่า

ผลการวิจัยดังกล่าวอาจเป็นเพราะว่าชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อการนำมาเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต ได้แก่ สมุนไพร ต้นไม้ และข้าว รวมทั้งความเป็นชุมชนที่คง

ความอึดหลักของท้องถิ่นล้านนามีภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงสามารถนำไปสู่พัฒนาต่อยอดสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ชุมชนได้อย่างลงตัว

3. การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนด้วยระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของกลุ่มวิสาหกิจ พบว่า การออกแบบเป็นการเสริมและพัฒนาทักษะทางการตลาดให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและช่องทางในการขยายกลุ่มลูกค้าผ่านช่องทางเพจเฟซบุ๊ก ซึ่งนับว่าเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้สะดวก รวดเร็วและเข้าถึงได้ทุกเวลา ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัสยารัตน์ หัสโรด (Hassaro, K., 2021) พบว่า กลยุทธ์ตลาดออนไลน์ ด้านเครื่องมือตลาดออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพราะส่วนใหญ่ผู้ประกอบการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความคิดและเข้าใจว่าในเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลสินค้าบนโซเชียลมีเดีย ได้แก่ ไลน์ เฟซบุ๊ก และอินสตาแกรม นั้นย่อมมีผลต่อการซื้อขายสินค้าในตลาดออนไลน์ เช่นเดียวกับภาสกร รอดแปลง (Rodplang, P., 2021) ได้ศึกษาการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์งอบเพจเฟซบุ๊ก พบว่าผลการพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์ของผลิตภัณฑ์งอบคือได้เพจเฟซบุ๊กกลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานงอบไทยลาวแก้วทองเอนโดยใช้กระบวนการนำเสนอตามหมวดหมู่ของผลิตภัณฑ์รูปแบบเนื้อหาที่ใช้ในการสื่อสารประกอบด้วย ภาพถ่ายพร้อมมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาพอินโฟกราฟิก การลิงก์วิดีโอยูทูบ การแชร์โพสต์ข้อคิดเห็นและกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม โดยมีการจัดการคำตอบ การจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับลูกค้าผ่านทางหน้าเพจ เพราะตลาดออนไลน์ผ่านเพจเฟซบุ๊ก ถือได้ว่าเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถส่งผ่านข้อมูลสินค้าไปยังผู้บริโภคได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ผลการวิจัยตามที่ปรากฏอาจเป็นเพราะว่า การนำเสนอประชาสัมพันธ์โดยผ่านช่องทางเพจเฟซบุ๊กเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับทักษะในการเรียนรู้ของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการจัดการทั้งในระบบและการจัดการผลิตภัณฑ์ที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร จึงถือได้ว่าการเพิ่มช่องทางการตลาดผ่านระบบออนไลน์เป็นไปตามต้องการของชุมชนที่จะสามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดแผนงานในการสนับสนุนงบประมาณและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการช่วยหนุนเสริมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นและคงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งจะสามารถเป็นจุดขายและพัฒนาต่อยอดในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการขยายกลุ่มลูกค้าคือกลุ่มนักท่องเที่ยว หรือ การจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนตั้งแต่ต้นน้ำ (วัตถุดิบ) กลางน้ำ (การทำ) และปลายน้ำ (ผลผลิตและการจำหน่าย)

2. ควรมีการสร้างเครือข่ายกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะฝีมือผ่านการถ่ายทอดและประสบการณ์ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อยกระดับมาตรฐานและมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนในภาพรวมระดับอำเภอและระดับจังหวัด เพื่อเป็นช่องทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในระดับท้องถิ่น

2. การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่วนใหญ่ยังคงเป็นตลาดท้องถิ่น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนระดับท้องถิ่นให้มีมาตรฐานในระดับสากล เพื่อสามารถเป็นแหล่งกระจายสินค้าโดยชุมชนเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการขยายช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ตลาดในระดับประเทศหรือต่างประเทศ

2. ควรศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ตำบลห้วยสัก เนื่องจากตำบลห้วยสักมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย ได้แก่ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ควบคู่การท่องเที่ยวให้สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจในชุมชนต่อไป

References

- Amornpinyo, S. (2021). Enhancement the creative products by participatory action research community enterprise group, Ban kong nang farmer housewives group, Thabo district, Nong khai province. *Journal of Management Science Udon Thani Rajabhat University*, 3(6): 103–121.
- Chiang Rai Provincial Office. (2017). *Chiang Rai Province Development Plan 2018–2022*.
- Chuwit, M. (2010). “Creative economy. Ideas for driving the Thai economy in the next decade,” *Sukhothai Thammathirat Open Economics*, 5(1), 84.
- Mccathy & Pereault, Jr. (1991). *Basic Marketing*. New York: Mc Graw–Hill.
- Pongpanarat, K. (2019). Hamp and creative and sustainable development of community products. *Environmental Journal*, 23(3), 1–3.
- Pornpipat, P. (2010). Creative economy, the new driving force of the Thai economy. *Journal of Economics and Society*. 47(4), 6–12.
- Rodplang, P. (2021). The developing online marketing channels of Ngob products basketry products group Ngobihai–Lanonegeaw Thong–En Inburi District Singburi Province. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 6(3), 35–45.
- Hassaro, K. (2021). *Online Marketing Strategies That's Influence Community Enterprises Success*. [Doctor of Philosophy]. Mahasarakham University.

- Inkong, P. (2017). *Cultural product design: concepts, models, and analysis*. Bangkok: Unlimit Printing.
- Sarasuk, K.P. (2018). How to apply design thinking process as a tool for creating a prototype bag from Tai-lue handwoven fabric remnants. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(4), 865–878.
- Sirimathep, P & Khunatsungnoen, D. (2021). *Upgrading the products of one subdistrict, one food product of the Nong Khun women's housewives community enterprise group. Kham Thale So Subdistrict Kham Thale So District Nakhon Ratchasima Province*. Nakhon Ratchasima Research Document: Rajamangala University of Technology Isan.
- Suksod, T. (2001). *Industrial product design*. Bangkok: Odeon Store.
- Zande, R.V. (2010). Teaching design education for cultural, pedagogical, and economic aims. *Studies in Art Education*, 51(3), 248–261.

**อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กร
ที่มีต่อผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์***

**THE IMPACT OF ORGANIZATIONAL CULTURE,
KNOWLEDGE MANAGEMENT AND ORGANIZATIONAL INNOVATION ON
THE ORGANIZATIONAL PERFORMANCE IN THE GOVERNMENT
HOUSING BANK***

จิรพรรณ สุทธการ**

วิจิตรา จำลองราษฎร์***

อรวรรณ ศรีทองอ่อน****

(วันที่รับบทความ: 18 กันยายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 1 ธันวาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 19 ธันวาคม 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ นวัตกรรมองค์กร และผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กรที่มีต่อผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ จำนวน 371 ราย กลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสายงานและกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ นวัตกรรมองค์กร และผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด และนวัตกรรมองค์กรส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรมากที่สุด รองลงมา คือ วัฒนธรรมองค์กร และการจัดการความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถพยากรณ์ผลการดำเนินงานขององค์กรได้ถูกต้อง ร้อยละ 80.10

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร, การจัดการความรู้, นวัตกรรมองค์กร, ผลการดำเนินงานขององค์กร

* บทความวิจัย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

** นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Email: jeerawan.su@psru.ac.th

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Email: wichitra.j@psru.ac.th

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Email: orawan@psru.ac.th

THE IMPACT OF ORGANIZATIONAL CULTURE, KNOWLEDGE MANAGEMENT AND ORGANIZATIONAL INNOVATION ON THE ORGANIZATIONAL PERFORMANCE IN THE GOVERNMENT HOUSING BANK*

JEERAWAN SUTHAKARN**

WICHITRA CHAMLONGRATH***

ORAWAN SRITONGON ****

(Received: September 18, 2023; Revised: December 1, 2023; Accepted: December 19, 2023)

ABSTRACT

The objectives of this research were to study opinions about the organizational culture, knowledge management, organizational innovation and organizational performance in the Government Housing Bank and investigate the impact of the organizational culture, knowledge management and organizational innovation on the organizational performance of the Government Housing Bank. The sample consisted of 371 employees of the Government Housing Bank selected by using stratified random sampling and simple random sampling. A questionnaire was used as a tool for data collection. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis. The research results showed that the organizational culture, knowledge management, organizational innovation and the organizational performance were at the highest level. The organizational innovation had the highest impact on the organizational performance, organizational culture, and knowledge management, respectively, with a statistical significance level of 0.05. The forecasting equation was able to predict the organizational performance with an accuracy of 80.10 percent.

Keywords: organizational culture, knowledge management, organizational innovation,
organizational performance.

* Research article, Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University

**Master of Business Administration Field in Business Administration, Pibulsongkram Rajabhat University, Email: jeerawan.su@psru.ac.th

*** Assistant Professor, Pibulsongkram Rajabhat University, Email: wichitra.j@psru.ac.th

**** Assistant Professor, Pibulsongkram Rajabhat University, Email: orawan@psru.ac.th

บทนำ

หลังจากที่ธนาคารพาณิชย์ไทยดำเนินธุรกิจผ่านช่วงวิกฤตโควิด-19 แม้เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงถือว่าเป็นการฟื้นตัวที่ไม่ทั่วถึง ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต่างต้องเร่งแสวงหาธุรกิจใหม่ ทั้งสินเชื่อดิจิทัล สินทรัพย์ดิจิทัล ธุรกิจต่างประเทศ รวมถึงธุรกิจที่ไม่ใช้การเงินโดยตรง เพื่อเพิ่มโอกาสในการเติบโตรายได้รูปแบบใหม่ๆ ในอนาคต ซึ่งกระตุ้นการแข่งขันในมิติต่าง ๆ เช่น ธนาคารเสมือนจริง (Virtual Bank) การเพิ่มบทบาทสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารพาณิชย์ในธุรกรรมการซื้อขายเงินตราต่างประเทศ (Foreign Exchange) การพัฒนาเงินสกุลดิจิทัลของธนาคารกลาง เป็นต้น (Kasikornresearchcenter, 2022) เนื่องจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและพฤติกรรมของผู้บริโภค ธุรกิจการเงินและการธนาคารจึงต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่เกิดวิกฤต เช่น โควิด-19

วัฒนธรรมองค์กรเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความโดดเด่นและความเป็นตัวตนขององค์กร เพื่อขับเคลื่อนองค์กรและนำทีมงานให้บรรลุเป้าหมาย การบริหารสมัยใหม่ในปัจจุบันจึงต้องกำหนดวัฒนธรรมองค์กรให้สอดคล้องกับทิศทางธุรกิจและรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อใช้เป็นแนวทางเดียวกันในการให้บุคลากรยึดถือปฏิบัติ (Robbins & Judge, 2013; Hoy & Miskel, 2008) ปัจจุบันองค์กรชั้นนำหลายแห่งได้หันมาสร้างและปลูกฝังวัฒนธรรมหรือค่านิยมร่วม โดยเชื่อว่าหากบุคลากรทุกคนประพฤติปฏิบัติตามค่านิยมที่องค์กรกำหนดไว้จะเป็นแรงผลักดันให้องค์กรมีระบบการบริหารงานที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ และบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจที่กำหนดไว้ (Hongsuvarnakul, S., 2019; Yarin, N., 2017) โดยเฉพาะสถาบันการเงินที่ใช้วัฒนธรรมองค์กรเป็นกลไกในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อนำองค์กรไปสู่ความยั่งยืน

การจัดการความรู้เป็นกระบวนการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดพัฒนาการของความรู้ เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ๆ นำมาพัฒนาให้เป็นระบบและถ่ายทอดความรู้ที่เป็นประโยชน์ไปสู่บุคคลอื่น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้งานให้เกิดประโยชน์ เนื่องจากภายในองค์กรมีแหล่งความรู้ที่ไม่สามารถหาได้จากที่อื่น แต่เกิดจากประสบการณ์ของบุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงที่สะสมมาอย่างยาวนาน ดังนั้นองค์กรจึงต้องค้นหาวิธีที่จะนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาเผยแพร่ให้กับบุคลากรได้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน อันจะส่งผลให้องค์กรมีความสามารถในการแข่งขันได้อย่างสูงสุด มิงงานวิจัยเป็นจำนวนมากที่สามารถสรุปได้ว่าการจัดการความรู้และผลการดำเนินงานขององค์กรมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การจัดการความรู้มีอิทธิพลในทิศทางบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร โดยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันนอกเหนือจากการใช้เงินทุนและเครื่องจักร และมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการแข่งขันในอนาคต (Kawapapong, C., 2021 ; Aumpornvach, P., 2017) ซึ่งสถาบันการเงินในปัจจุบันนิยมใช้การจัดการความรู้เป็นตัวชี้วัดในการพัฒนา สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดนวัตกรรมทางการเงินให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

เศรษฐกิจโลกยุคใหม่ถูกขับเคลื่อนด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม นวัตกรรมจึงเป็นตัวช่วยในการพัฒนาองค์กร ช่วยสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง สามารถนำองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศทางธุรกิจ นวัตกรรมเป็นกระบวนการคิดค้นและสร้างสรรค์พัฒนา ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและมีการเผยแพร่สู่องค์กรในลักษณะที่ยังไม่เคยเกิดขึ้น หรือพัฒนาปรับปรุงของเดิมที่มีอยู่ก่อนแล้วให้เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ สามารถนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ องค์กรที่มีนโยบายส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ เกิดการเรียนรู้และยอมรับความเสี่ยงจากความผิดพลาด จะทำให้องค์กรนั้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นวัตกรรมจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน มีงานวิจัยค่อนข้างมากที่พบว่า นวัตกรรมองค์กรส่งผลให้ผลการดำเนินงานขององค์กรดีขึ้น (Pipphop, B., 2020; Pimonratnakan, S., 2019; Pratumkate, R., 2018)

ผลการดำเนินงานขององค์กร มีความสำคัญอย่างมากต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรจึงมีความสำคัญในระยะยาวต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร (Office of the National Economic and Social Development Council, 2020) องค์กรส่วนใหญ่พยายามปรับปรุงผลการดำเนินงานในทุกวิถีทางที่เป็นไปได้ โดยพยายามสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (Taouab & Issor, 2019) การวัดผลการดำเนินงานนั้นถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก แคปแลน และ นอร์ตัน (Kaplan & Norton, 1992) ได้พัฒนาเครื่องมือการวัดผลแบบดุลยภาพ (Balanced Scorecard: BSC) โดย ประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรจากด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และเติบโต ขณะที่ เฟร์ไรรา และคณะ (Ferreira et al., 2020) วัดผลการดำเนินงานขององค์กรจากผลการดำเนินงานด้านการเงิน ซึ่งประกอบด้วย กระแสเงินสดและกำไร รวมถึงยอดขาย การเติบโตของยอดขาย และส่วนแบ่งทางการตลาด

ธนาคารอาคารสงเคราะห์ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารอาคารสงเคราะห์ พ.ศ. 2496 เป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงการคลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือทางการเงินให้ประชาชนได้มีที่อยู่อาศัยตามสมควรแก่สภาพ ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้อย่างมีคุณภาพและเป็นระบบ แม้ว่าธนาคารอาคารสงเคราะห์จะดำเนินธุรกิจมาเป็นเวลานานถึง 69 ปี ด้วยเทคโนโลยีการเงินที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลให้พฤติกรรมลูกค้าของธนาคารเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ธนาคารไม่สามารถปรับตัวได้ทันกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งธนาคารยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนรุ่นใหม่ในธนาคารประสบปัญหาวัฒนธรรมการทำงานในธนาคารซึ่งมีกฎระเบียบ มีลำดับชั้นและเป็นทางการมากเกินไป โครงสร้างขององค์กรและวัฒนธรรมขององค์กรจึงส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร จากปัญหาสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ธนาคารจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้อยู่รอด ธนาคารจึงกำหนดแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรของธนาคาร เพื่อให้บุคลากรทุกระดับได้ตระหนัก และปฏิบัติจนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร และสร้างบรรยากาศการจัดการความรู้ในองค์กร เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์

นวัตกรรมองค์กรใหม่ ธนาคารจึงมีการพัฒนาระบบการทำงานโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้มากขึ้น ในขณะที่บุคลากรรุ่นเก่าไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีได้ จึงมีการลาออกและขอเกษียณอายุ ก่อนกำหนดเป็นจำนวนมาก จากปัญหาที่ธนาคารกำลังประสบอยู่ย่อมส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรเป็นอย่างมาก ธนาคารจึงจำเป็นต้องหาแนวทางและปรับตัว เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้

งานวิจัยที่ศึกษาในอดีตที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร และนวัตกรรมองค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร โดยแยกศึกษาออกมาเป็นส่วน ๆ ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาทั้งสามตัวแปรดังกล่าวที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรในงานวิจัยเรื่องเดียว มีอยู่ค่อนข้างน้อย ซึ่งการศึกษาร่วมกันทั้งสามตัวแปรจะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ โดยองค์กรจะทราบว่าคุณสมบัติใดมีอิทธิพลมากกว่ากัน ซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนพัฒนาองค์กรได้อย่างมีจุดเน้นที่สำคัญ ประกอบกับบริบทของธนาคารอาคารสงเคราะห์ใช้วัฒนธรรมองค์กรเป็นกลไกในการขับเคลื่อนองค์กร และมีนโยบายการจัดการความรู้ภายในองค์กร พร้อมทั้งพัฒนานวัตกรรมองค์กร โดยธนาคารคาดหวังว่านโยบายที่สำคัญขององค์กรนี้จะทำให้ผลการดำเนินงานขององค์กรดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กรที่มีต่อผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ซึ่งจะนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยนี้มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการองค์กรให้มีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นและองค์กรอื่นสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มประสิทธิภาพให้อยู่เหนือคู่แข่ง และสามารถบรรลุเป้าหมายทำให้ธุรกิจเติบโตอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ นวัตกรรมองค์กร และผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กรที่มีต่อผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์

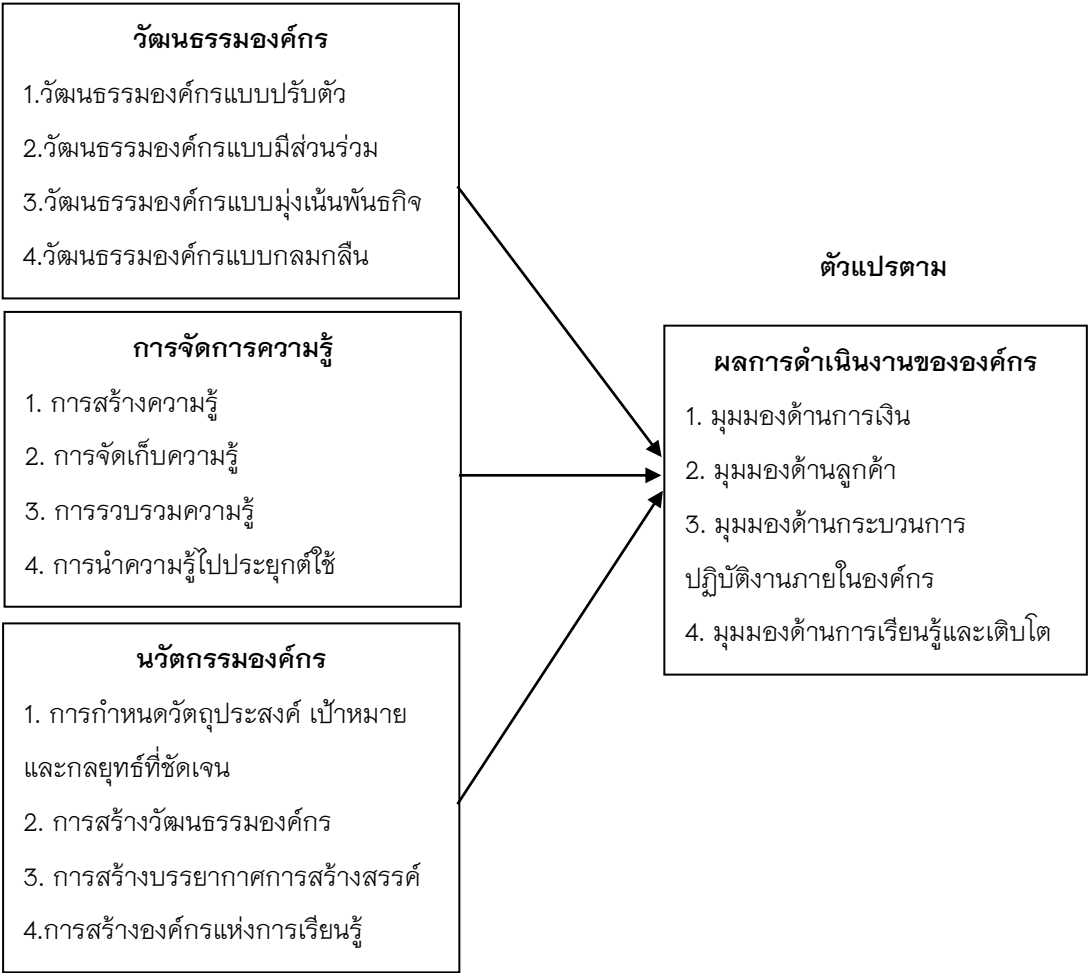
สมมติฐานการวิจัย

วัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กรส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดวัฒนธรรมองค์กรตามทฤษฎีของ เดนิสัน และคณะ (Denison et al., 2004) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ตามทฤษฎีของ ดาเวนพอร์ต และ พรูซา (Davenport & Prusak., 1998) แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมองค์กรของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2553) และได้ใช้การวัดผลการดำเนินงานขององค์กรแบบดุลยภาพ (Balanced Scorecard: BSC) ตามทฤษฎีของ แคปแลน และ นอร์ตัน (Kaplan & Norton., 2004) โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ทั้งหมดจำนวน 5,050 คน (Government Housing Bank, 2021) และกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ พนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ที่ถูกคัดเลือกมาจากประชากร โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) และกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ร้อยละ 0.05 และระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ใช้การสุ่มตัวอย่างตามหลักการความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสายงานในธนาคาร และคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับชั้นแบบสัดส่วน (Proportion Stratified Sampling) ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากฐานข้อมูลรายชื่อพนักงานทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 371 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบปลายปิด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert แบ่งแบบสอบถามเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งงาน และระยะเวลาปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร ประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว วัฒนธรรมองค์กรแบบมีส่วนร่วม วัฒนธรรมแบบมุ่งเน้นพันธกิจ และวัฒนธรรมองค์กรแบบกลมกลืน

ส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ประกอบด้วย การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ การรวบรวมความรู้ การนำความรู้ไป

ส่วนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับนวัตกรรมองค์กร ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและกลยุทธ์ที่ชัดเจน การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การสร้างบรรยากาศการสร้างสรรค์ การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้

ส่วนที่ 5 สอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กร ประกอบด้วย มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการปฏิบัติงานภายในองค์กร มุมมองด้านการเรียนรู้และการเติบโต

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยมีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 มีความคิดเห็นระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 มีความคิดเห็นระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 มีความคิดเห็นระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 มีความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC

มากกว่า 0.50 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.982

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากฐานข้อมูลและใช้โปรแกรมในการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะได้แบบสอบถามชุดเดียวกันส่งไปยังอีเมลกลุ่มพนักงานรับส่งข่าวสารของพนักงานธนาคารอาคารสงเคราะห์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย จำนวน 371 คน ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 371 ชุด ซึ่งอัตราการตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และสถิติที่ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐาน คือการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กร ซึ่งเป็นตัวแปรต้น และผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ซึ่งเป็นตัวแปรตามโดยเลือกตัวแปรต้นเข้าสมการถดถอยด้วยเทคนิค Stepwise

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กรที่มีต่อผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ นวัตกรรมองค์กร และผลการดำเนินงานขององค์กร ผลสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร

วัฒนธรรมองค์กร	$\bar{X}$	ระดับความคิดเห็น
วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว	4.64	มากที่สุด
วัฒนธรรมองค์กรแบบมีส่วนร่วม	4.57	มากที่สุด
วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งเน้นพันธกิจ	4.73	มากที่สุด
วัฒนธรรมองค์กรแบบกลมกลืน	4.67	มากที่สุด
รวม	4.65	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ได้แก่ วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งเน้นพันธกิจ ($\bar{X}$ = 4.73) รองลงมาได้แก่ วัฒนธรรมองค์กรแบบกลมกลืน ($\bar{X}$ = 4.67) วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว ($\bar{X}$ = 4.64) และ วัฒนธรรมองค์กรแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 4.57) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้

การจัดการความรู้	$\bar{X}$	ระดับความคิดเห็น
การสร้างความรู้	4.69	มากที่สุด
การจัดเก็บความรู้	4.64	มากที่สุด
การรวบรวมความรู้	4.67	มากที่สุด
การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	4.70	มากที่สุด
รวม	4.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ($\bar{X}$ = 4.70) รองลงมา ได้แก่ การสร้างความรู้ ($\bar{X}$ = 4.69) การรวบรวมความรู้ ($\bar{X}$ = 4.67) และการจัดเก็บความรู้ ($\bar{X}$ = 4.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมองค์กร

นวัตกรรมองค์กร	$\bar{X}$	ระดับความคิดเห็น
การกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและกลยุทธ์ที่ชัดเจน	4.69	มากที่สุด
การสร้างวัฒนธรรมองค์กร	4.63	มากที่สุด
การสร้างบรรยากาศการสร้างสรรค์	4.66	มากที่สุด
การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้	4.68	มากที่สุด
รวม	4.66	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมองค์กร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.66) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและกลยุทธ์ที่ชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.69) รองลงมา ได้แก่ การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.68) การสร้างบรรยากาศการสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = 4.66) และการสร้างวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X}$ = 4.63) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กร

ผลการดำเนินงานขององค์กร	$\bar{X}$	ระดับความคิดเห็น
มุมมองด้านการเงิน	4.69	มากที่สุด
มุมมองด้านลูกค้า	4.74	มากที่สุด
มุมมองด้านกระบวนการปฏิบัติงานภายในองค์กร	4.65	มากที่สุด
มุมมองด้านการเรียนรู้และเติบโต	4.65	มากที่สุด
รวม	4.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานขององค์กร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.68) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มุมมองด้านลูกค้า ($\bar{X}$ = 4.74) รองลงมา ได้แก่ มุมมองด้านการเงิน ($\bar{X}$ = 4.69) มุมมองด้านกระบวนการภายในองค์กร ($\bar{X}$ = 4.65) และมุมมองด้านการเรียนรู้และเติบโต ($\bar{X}$ = 4.65) ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ว่า วัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กรส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ โดยใช้สถิติ Pearson Correlation และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ นวัตกรรมองค์กร และผลการดำเนินงานขององค์กร

	CUL	KM	INNO	PFM	VIF
CUL	1	0.850***	0.809***	0.843***	3.669
KM	–	1	0.920***	0.853***	8.277
INNO	–	–	1	0.855***	6.648

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่ CUL คือ วัฒนธรรมองค์กร KM คือ การจัดการความรู้ INNO คือ นวัตกรรมองค์กร PFM คือ ผลการดำเนินงานขององค์กร

จากตารางที่ 5 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ นวัตกรรมองค์กร และผลการดำเนินงานขององค์กร โดยภาพรวมพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.809 – 0.920 แสดงว่าตัวแปรแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยใช้ Multicollinearity Test พบว่ามีค่า VIF ของตัวแปรมีค่าตั้งแต่ 3.669 – 8.277 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมี

ความสัมพันธ์กันไม่มากจนทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ระหว่างความสัมพันธ์ภายในของตัวแปรอิสระ

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณของวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ นวัตกรรมองค์กร และผลการดำเนินงานขององค์กร

ตัวแปร	b	Std. Error	β	t	p-value
ค่าคงที่ (Constant)	0.450	0.111		4.060	
วัฒนธรรมองค์กร (CUL)	0.366	0.042	0.388	8.700	0.000***
การจัดการความรู้ (KM)	0.156	0.064	0.163	2.438	0.015**
นวัตกรรมองค์กร (INNO)	0.385	0.059	0.391	6.510	0.000***
R					0.895
R ²					0.801
Adjust R ²					0.799
MSE					0.180

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Stepwise ของวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กร กับผลการดำเนินงานขององค์กร พบว่า วัฒนธรรมองค์กร และนวัตกรรมองค์กร ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการจัดการความรู้ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถพยากรณ์ผลการดำเนินงานขององค์กรได้ถูกต้องร้อยละ 80.10

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากค่าจริง (b) ของวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร พบว่า นวัตกรรมองค์กร มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรมากที่สุด คือเท่ากับ 0.385 รองลงมา คือวัฒนธรรมองค์กร เท่ากับ 0.366 และการจัดการความรู้ เท่ากับ 0.156 โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์จากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยจากค่าจริงได้ดังนี้

$$\hat{Y} = a + b_1CUL + b_2KM + b_3INNO$$

$$\hat{Y} = 0.450 + 0.366CUL + 0.156KM + 0.385INNO$$

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า ยอมรับสมมติฐานในการวิจัยที่ว่า วัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กรส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กรที่มีต่อผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ นวัตกรรมองค์กร และผลการดำเนินงานของธนาคารอาคารสงเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยของทุกตัวแปรอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมองค์กรของธนาคารอาคารสงเคราะห์ทั้ง 4 แบบ พบว่า วัฒนธรรมองค์กรทุกแบบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยวัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งเน้นพันธกิจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบริบทของธนาคารอาคารสงเคราะห์มีการขับเคลื่อนองค์กรด้วยพันธกิจที่มุ่งมั่น สอดคล้องกับทฤษฎีของเดนิสัน และคณะ (Denison et al., 2004) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กรเป็นลักษณะวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์และทิศทางเป้าหมายขององค์กร โดยทำเพื่อสร้างความสำเร็จต่อวัตถุประสงค์ระยะยาวขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย วรสถิตย์ (Worasathit, T., 2019) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรม กรณีศึกษาธนาคารอาคารสงเคราะห์ (สำนักงานใหญ่) พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมองค์กรในมิติเน้นความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนิชา สมฤทธิ์ (Somrit, N., 2023) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยลักษณะงาน แรงจูงใจในการทำงาน และวัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานบริษัทท่องเที่ยวแห่งหนึ่งในจังหวัดพังงา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อวิเคราะห์การจัดการความรู้ เป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าธนาคารอาคารสงเคราะห์ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ที่แท้จริง โดยสามารถนำความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ในการทำงานได้จริง และใช้ปรับปรุงกระบวนการทำงานใหม่ สามารถนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาการบริหารทำให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์และต่อเนื่อง สอดคล้องกับทฤษฎีของ ดาเวนพอร์ต และคณะ (Davenport et al., 1998) ที่กล่าวว่าความรู้ที่ถูกจัดเก็บไว้จะไม่ได้ประโยชน์ หากไม่มีการนำไปใช้ให้แพร่หลายเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มความสามารถและทักษะของพนักงาน การเพิ่มผลผลิตบริการและสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้าขององค์กรเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ เข้มแข็ง (Khemkhaeng, P., 2017) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และผลการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการจัดการความรู้ มีระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อวิเคราะห์นวัตกรรมองค์กร เป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนวัตกรรมองค์กรด้านการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและกลยุทธ์ที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าธนาคารอาคารสงเคราะห์ให้ความสำคัญกับนวัตกรรมองค์กร ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดจากการนำความรู้ ทักษะและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มาผสมผสานกับความสามารถทางด้านการบริหารจัดการของผู้บริหาร เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สอดคล้องกับทฤษฎีของ ควินน์ (Quinn., 1991) ที่กล่าวว่าวิสัยทัศน์ขององค์กรและบรรยากาศการทำงาน นวัตกรรมจะเกิดขึ้นในองค์กร ได้นั้น ผู้บริหารระดับสูงต้องเห็นคุณค่าความสำคัญของนวัตกรรม และมีการบริหารด้วยระบบค่านิยม และมีบรรยากาศที่มีการสนับสนุนและกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรสร้างสรรค์นวัตกรรม รวมทั้งมี วิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ในการสร้างนวัตกรรมที่ชัดเจน มีความเป็นไปได้จริงตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย วรสถิตย์ (Worasathit, T., 2019) ได้ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรม กรณีศึกษาธนาคารอาคารสงเคราะห์ (สำนักงานใหญ่) พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมโดยเห็นว่า องค์กรมีการถ่ายทอด วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์และองค์กรมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์และเป้าหมายที่มุ่งเน้นและเอื้อต่อการ สร้างสรรค์นวัตกรรมและเป้าหมายที่มุ่งเน้นและเอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อวิเคราะห์ผลการดำเนินงานทั้ง 4 มุมมอง พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มุมมองด้านลูกค้า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าองค์กรได้นำคำติชมของลูกค้ามาวิเคราะห์และปรับปรุงการดำเนินงาน ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ องค์กรมีส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มขึ้น ลดค่าใช้จ่ายขององค์กร ทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ บาร์ซากิ และอักบาร์ (Barzaki & Akbari., 2014) ที่กล่าวว่าผลงานดำเนินงานขององค์กร คือ การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่องค์กรต้องการ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ เข้มแข็ง (Khemkhaeng, P., 2017) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และผลการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างในภาพรวมทั้ง 4 มุมมอง ได้แก่ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการ และมุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนา มีระดับค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. วัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กรมีผลต่อผลการดำเนินงานของ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าองค์กรมีนโยบายในการใช้วัฒนธรรมองค์กรเป็นกลไกในการขับเคลื่อนองค์กร และมีนโยบายการจัดการความรู้ การพัฒนานวัตกรรมองค์กรเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การประยุกต์ใช้นวัตกรรมองค์กรได้อย่างเป็นระบบ มีทิศทาง การดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นแนวทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย มีผลการดำเนินงานที่ดี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และขับเคลื่อนองค์กรสู่ความยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัลบะฮุสซิน และเอลการฮี (Al-Bahussin & El-garaihi., 2013) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของ

แนวปฏิบัติด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ วัฒนธรรมองค์กร นวัตกรรมองค์กร และการจัดการความรู้ ที่มีต่อประสิทธิภาพขององค์กรในองค์กรขนาดใหญ่ของชาอุดีอาระเบีย พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการความรู้ นวัตกรรมองค์กร วัฒนธรรมองค์กร และประสิทธิภาพขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าองค์กรของชาอุดีอาระเบีย มีการปฏิบัติงานด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวกับนวัตกรรม มีการรับเอาวัฒนธรรมองค์กรที่ดี วัฒนธรรมองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีม การให้รางวัลตามผลงาน และการจัดการความรู้ มีการฝึกอบรมอย่างเข้มข้น การสื่อสารภายใน ความพร้อมในการทำงาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพขององค์กร ทำให้องค์กรได้เปรียบในการแข่งขันในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวัช บุญทวี และคณะ (Boonthawee K., et al., 2020) ศึกษาเรื่อง ความเป็นผู้ประกอบการ การจัดการความรู้ กลยุทธ์การตลาด ความสามารถทางนวัตกรรมและผลการดำเนินงานของธุรกิจเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย พบว่า การจัดการความรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อกลยุทธ์การตลาด กลยุทธ์ทางการตลาดมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถทางนวัตกรรม ความสามารถทางนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน และการจัดการความรู้มีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานผ่านกลยุทธ์การตลาด และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิวิทย์ ต้นซู้ (Tansoo, A., 2017) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว นวัตกรรมองค์กร และผลการดำเนินงานขององค์กร: การศึกษาในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย พบว่า นวัตกรรมองค์กรส่งผลในเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร และเมื่อทดสอบผลกระทบขององค์ประกอบของนวัตกรรมองค์กรที่มีผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร พบว่าการพัฒนาองค์กรจากภายนอก วิสัยทัศน์ และภาวะผู้นำองค์กร ส่งผลในเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของบุปผา ภิกพ (Piphop, B., 2019) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมของพนักงานที่มีต่อผลการดำเนินงานของ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย พบว่า การพัฒนาพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมของพนักงานมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบเชิงบวกกับผลการดำเนินงาน SMEs และตัวแปรที่พยากรณ์ผลการดำเนินงานของ SMEs เพื่อรองรับไทยแลนด์ 4.0 ได้แก่ นวัตกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์พนักงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นวัตกรรมองค์กร มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรมากที่สุด ดังนั้นองค์กรควรมีการสนับสนุนให้เกิดการสร้างนวัตกรรมการทำงานใหม่ ๆ พัฒนาระบบการสร้างนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นนวัตกรรมที่เกิดจากการจัดการความรู้และความคิดสร้างสรรค์ตอบสนองความต้องการขององค์กร เพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์ กระบวนการทำงาน นำนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของธนาคารเพื่อให้บริการดำเนินงานของธนาคารดีขึ้น

2. องค์กรควรส่งเสริมการสร้างบรรยากาศให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานรวม ถึงมีกระบวนการสร้างความผูกพันและความพึงพอใจของบุคลากร เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยยกระดับความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงจากการแข่งขันเรื่องเทคโนโลยีทางการเงิน เพื่อให้องค์กรอยู่รอดได้ในสถานะที่เศรษฐกิจ และสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

3. องค์กรควรให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการความรู้ ใช้องค์ความรู้สนับสนุนให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมด้านการจัดการความรู้และนวัตกรรม กระบวนการทำงาน ใหม่ ๆ ขับเคลื่อนการจัดการความรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ยกระดับการจัดการความรู้ทั่วทั้งองค์กรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับองค์กรและเติบโตอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดชัดเจนมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ และนวัตกรรมองค์กร ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการสร้างวัฒนธรรมองค์กร โดยเฉพาะวัฒนธรรมองค์กรแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยค่อนข้างต่ำในงานวิจัยครั้งนี้ แต่วัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรเป็นอย่างมาก รองลงมาจากนวัตกรรมองค์กร ซึ่งจะส่งผลทำให้ผลการดำเนินงานขององค์กรดีขึ้น

3. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาว่าวัฒนธรรมองค์กรรูปแบบใดที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน เพื่อองค์กรจะได้สร้างและธำรงวัฒนธรรมนั้นให้เกิดขึ้นภายในองค์กร

References

- Al-Bahussin, S. A. & El-garaihy, W. H. (2013). The Impact of Human Resource Management Practices, Organisational Culture, Organisational Innovation and Knowledge Management on Organisational Performance in Large Saudi Organisations: Structural Equation Modeling With Conceptual Framework. *International Journal of Business and Management*, 8(22), 1–19.
- Barzaki, A. S. & Akbari, P. (2014). The Analyzing Effect of Using Information Technology and Entrepreneurial Orientation on Organizational Performance in Manufacturing Pharmaceutical Firms. *Advanced Social Humanities and Management*, 1(3), 35–50.
- Boonthawee K., Chotivanich P. & Onsa-ard E. (2020) . Entrepreneurial Orientation, Knowledge Management, Marketing Strategies, Innovativeness and Thai Organic Farming Business Performance Outcomes. *Journal of Agri. Research & Extension*, 38(1), 108–125.
- Davenport, T. H., & Prusak, L. (1998). Working knowledge: How organizations manage what they know. Boston: Harvard Business School Press.

- Denison, D. R., Haaland, S., & Goelzer, P. (2004). Corporate culture and Organizational Effectiveness: Is Asia different from the rest of the world?. *Organizational Dynamics*, 33(1), 98–109.
- Ferreira, J., Coelho, A., & Moutinho, L. (2020). Dynamic capabilities, creativity and innovation capability and their impact on competitive advantage and firm performance: The moderating role of entrepreneurial orientation. *Technovation*, 92, 1–18.
- Government Housing Bank. (2021). *GHBank Annual Report 2021*. Available on <https://www.ghbank.co.th/information/report/annual-report/> (retrieved 14 Jan 2023).
- Hongsuvarnakul, S., (2019). *Influence of organization culture, organizational commitment, And happiness at work toward work efficiency of among private company employees in the Bangkok metropolitan area*. [Master of Business Administration]. Srinakharinwirot University.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2008). *Educational administration: Theory, research, and practice*. Boston: McGraw–Hill Higher Education.
- Kaplan, R. S. & Norton, D. P. (1992). The balanced scorecard – measures that drive performance. *Harvard Business Review*, 71–79.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2004). Measuring the strategic readiness of intangible assets. *Harvard Business Review*, 82(2), 52–63.
- Kasikorn Research Center. (2022). *บทวิเคราะห์เศรษฐกิจ*. Available on <https://www.kasikomresearch.com/th/analysis/kecon/economy/Pages/index.aspx/> (retrieved 13 Jan 2023).
- Kawapapong, C (2021). A Study of Factors of Human Resource and Knowledge Management Influencing the Performance of Thai Infrastructure Contractors. *Journal of Engineering and Innovation*, 15(4), 1–10
- Khemkhaeng, P., (2017). *The Relationship Between Learning Organization and Performance of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Lower Northeastern*. [Master of Business Administration]. Rajamangala University Of Technology Isan.
- Likert, R. et al. (1957). *Some applications of behavioral research*. Paris: Unesco.
- National Innovation Agency (Public Organization). (2010). *Annual Report 2010*. Available on https://www.nia.or.th/advance_search/รายงานประจำปี%202553/ (retrieved 14 Jan 2023).
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2020). *ไทยกับการแข่งขันในเวทีโลก*. 2564. Available on <https://www.nesdc.go.th/download/article/article/> (retrieved 15 Jan 2023).

- Pimonratnakan. S., (2019). Factor Affecting innovation management that result in marketing success, and competitive advantage, for agricultural operators that will lead to the organizational performance. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 13(3), 120–132
- Piphop. B., (2020). The Effect of Employees' Innovation Work Behavior on Business Performance of Small and Medium Enterprises in Thailand. *The Journal of KMUTNB*, 30(2), 333–342
- Pratumkate. R., (2018). *Factors of the innovative organizations and the learning organizations that influence the performance efficiency based on core competencies of employees of asset management companies*. [Master of Business Administration]. Thammasat University.
- Quinn, J. B. (1991). Managing Innovation: Controlled Chaos. *Harvard Business Review*, 63(3), 17–28.
- Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2013). *Organizational behavior* (15th ed.). England: Pearson.
- Somrit, N., (2023) *A Study of Work Characteristic Factor, Work Motivation, and Organizational Culture Affecting Organizational Commitment of Employees' in a Tour Operator, Phangnga Province*. [Master of Business Administration]. Bangkok University.
- Tansoo, A. (2017). *Adhocracy Culture, Organizational Innovation and Performance: A Study of Thai Small and Medium Enterprises*. [Doctor of Business Administration Thesis]. Khon Kaen University.
- Taouab, O., & Issor, Z. (2019). Firm performance: Definition and measurement models. *European Scientific Journal*, 15(1), 93–106.
- Worasathit, T., (2019). *Organizational culture which affect developing of innovation, case study of Government Housing Bank, Head Office*. [Master's degree independent research]. University of the Thai Chamber of Commerce.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row.
- Yarin. N., (2017). *Organizational culture affecting employees' work performance of the Bangkok Bank Public Company (Limited) in Chiang Mai*. [Master of Business Administration in Business]. Maejo University.

ลักษณะงานที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ
ในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในจังหวัดนครสวรรค์*
ACCESS TO EMPLOYMENT THAT IS SUITABLE AND MEETS THE NEEDS
OF ENTERPRISES IN HIRING ELDERLY WORKERS IN
NAKHON SAWAN PROVINCE*

สุวรรณา คุณดิลกณัฐวิสา**

(วันที่รับบทความ: 20 กันยายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 15 ธันวาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 19 ธันวาคม 2566)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะงานที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของสถานประกอบการในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในจังหวัดนครสวรรค์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กรรมการผู้จัดการหรือตัวแทนสถานประกอบการที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุเข้าทำงาน จำนวน 15 คน คัดเลือกจากสถานประกอบการที่มีการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ และการสนทนากลุ่ม จากตัวแทนสถานประกอบการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน คัดเลือกจากผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านบริหารงานบุคคลและมีประสบการณ์ในตำแหน่งดังกล่าวไม่น้อยกว่า 5 ปี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ได้แก่ (1) งานตามตำแหน่งเดิมที่ทำมาก่อนที่จะเกษียณอายุราชการ/การทำงาน (2) งานด้านที่ปรึกษา (3) งานบริการลูกค้า/ทำความสะอาด (4) งานในสำนักงาน/งานเอกสาร (5) งานทำสวน ตัดหญ้า ตกแต่งกิ่งไม้ และ (6) งานด้านรักษาความปลอดภัย
2. การจ้างงานของสถานประกอบการนั้นมีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดว่าจะจ้างงานผู้สูงอายุ ได้แก่ (1) ด้านนโยบายของบริษัท ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งหากไม่มีนโยบายดังกล่าวแล้วพนักงานที่เกษียณอายุการทำงานก็ไม่สามารถที่จะทำงานต่อไปได้ (2) ด้านกฎระเบียบเกี่ยวกับการจ้างงานที่บริษัทกำหนด (3) ด้านเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์กร/บริษัท ที่มีต่อผู้สูงอายุ (4) ด้านตัวผู้สูงอายุ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ ความต้องการที่จะทำงานต่อ ความรู้ความชำนาญงาน และ (5) ด้านมาตรการในการยกเว้นภาษีเงินได้ของบริษัทหรือหักหุ้นส่วนนิติบุคคล สำหรับเงินได้เท่าที่ได้จ่าย เป็นค่าจ้างผู้สูงอายุที่มีอายุหกสิบปีขึ้นไปเข้าทำงาน

คำสำคัญ: ลักษณะงานที่เหมาะสม, ความต้องการของนายจ้าง, แรงงานผู้สูงอายุ

* เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การเข้าถึงการจ้างงานที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของสถานประกอบการในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในจังหวัดนครสวรรค์

** รองศาสตราจารย์, อาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ Email: suwanna.k@nsru.ac.th

ACCESS TO EMPLOYMENT THAT IS SUITABLE AND MEETS THE NEEDS OF ENTERPRISES IN HIRING ELDERLY WORKERS IN

NAKHON SAWAN PROVINCE*

SUWANNA KHUNDILOKNATTAWASA**

(Received: September 20, 2023; Revised: December 15, 2023; Accepted: December 19, 2023)

ABSTRACT

This research is qualitative research. The objective is to analyze job characteristics that are appropriate and meet the needs of establishments in hiring elderly workers in Nakhon Sawan Province. Data were collected through in-depth interviews with key informants, including managing directors or representatives of establishments. where 15 elderly people were hired to work and group discussions from representatives of establishments expert and related agencies, totaling 15 people, analyzed data using the content analysis method.

The research results found that

1. Types of work suitable for the elderly include (1) work in the same position held before retirement/working (2) consulting work (3) customer service/cleaning work (4) work in the office/document work, (5) gardening work, cutting grass, decorating branches, and (6) security work

2. Employment of establishments has factors that determine whether to employ elderly people or not, including: (1) Company policy. This is a very important part. If there is no such policy, retired employees will not be able to continue working. (2) Regulations regarding employment that the company sets. (3) Regarding the culture of the organization/ company that affect the elderly (4) regarding the elderly, such as health problems Do you want to continue working? Knowledge and expertise, and (5) measures for exempting income tax from companies or juristic partnerships. For the money that was paid It is the wages for seniors aged sixty years and over to work.

Keywords: Appropriate job descriptions, employer needs, elderly workers.

* It is part of the research on Access to employment that is appropriate and meets the needs of enterprises in hiring elderly workers in Nakhon Sawan Province.

** Associate Professor, Lecturer in Political Science Nakhon Sawan Rajabhat University Email: suwanna.k@nsru.ac.th

บทนำ

ทุกประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับสถานการณ์ภาวะประชากรสูงอายุ (Population Ageing) กล่าวคือสัดส่วนของประชากรวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นลดลง และสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีและมากกว่า 60 ปีเพิ่มขึ้น ตามเกณฑ์ของสหประชาชาติได้กำหนดว่า เมื่อประชากรมีสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งหมดจัดว่าเป็นประชากรสูงอายุ (Seethong, P. & Chanpala, P., 2021, p.187) ในปี พ.ศ.2562 ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 11.6 ล้านคน หรือร้อยละ 17.5 ของประชากรทั้งประเทศ และตั้งแต่ปี พ.ศ.2566 เป็นต้นไป จะมีคนไทยอายุถึง 60 ปี ปีละล้านคน และในปี พ.ศ.2576 จะมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 28 ของประชากรทั้งประเทศ ในปี พ.ศ.2563 ประชากรไทยมีจำนวนรวม 66.5 ล้านคน มีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป 12 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 18.1 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ ภายในปี พ.ศ. 2565 นี้ เท่ากับว่าประเทศไทยใช้เวลาตั้งแต่เริ่มเป็นสังคมสูงอายุในปี พ.ศ.2548 เมื่ออัตราส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงขึ้น ถึงร้อยละ 10 จนกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ ในปี พ.ศ.2565 (Thai Elderly Research and Development Institute Foundation, 2021, p.49)

โครงสร้างของประชากรผู้สูงอายุมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน การเปลี่ยนแปลง แรงงานที่นำไปสู่ความท้าทายขององค์การต่อการจัดการทรัพยากรมนุษย์โดยองค์การ จะต้องมีการเตรียมพร้อม ให้สอดคล้องกับสถานการณ์แรงงานที่กำลังเปลี่ยนไป องค์การควรหาแนวทางการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเหมาะสมในการจัดการแรงงาน โดยเฉพาะการจัดการกับแรงงานผู้สูงอายุเพื่อสร้างความมั่นคงกับองค์การ (Ruta, C. & Rasa, R., 2014, p.70) การจัดการกับช่วงอายุของแรงงานขององค์การในปัจจุบันถือเป็น ความท้าทายและเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องจัดการกับการลดลงของแรงงานวัยหนุ่มสาว การเพิ่มของแรงงานสูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น (Pinto, Silva, R. & Nunes, 2014, p.59)

จากข้อมูลกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ระบุว่าจังหวัดนครสวรรค์มีประชากร ทั้งสิ้น 1,056,908 คน (ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2563) ในจำนวนนี้เป็นผู้สูงอายุ อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 225,001 คน คิดเป็นร้อยละ 21.29 ซึ่งถือว่าจังหวัดนครสวรรค์ได้ก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Completely Aged Society) คือจะมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด จังหวัดนครสวรรค์มีประชากรสูงอายุเพิ่มสูงขึ้น โดยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2559 -2563 มีประชากรผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2559 จำนวนประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ 20.4 ถึง พ.ศ. 2563 มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 23.8 ตามลำดับ อันเนื่องมาจากการลดลงภาวะเจริญพันธุ์ และในเวลาเดียวกันคนไทยก็มีอายุยืนยาวขึ้นเรื่อย ๆ สังคมผู้สูงอายุจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจหลายประการ เช่น ประชากรวัยแรงงานลดลง การออมลดลง และ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงสิ่งที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลงคือ ผู้สูงอายุจะมีปัญหาด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สภาพจิตใจและอารมณ์ ด้านที่อยู่อาศัยตลอดจนปัญหาในการปรับตัว ดังนั้น ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิด ขึ้นกับผู้สูงอายุ จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมวางแผน

ชีวิตก่อนที่จะก้าวเข้าสู่วัยเกษียณหรือวัยสูงอายุ ในด้านต่าง ๆ และจังหวัดควรมีการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมโอกาสการจ้างงานและเพิ่มความยืดหยุ่นในการจ้างงาน ซึ่งจากรายงาน การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย สาเหตุหลักที่ผู้สูงอายุไม่ทำงานคือ "สุขภาพ" สังเกตได้ว่า ส่วนหนึ่งของสาเหตุที่ผู้สูงอายุไม่ทำงานอาจเกิดจากค่านิยมในสังคมไทยที่เมื่อสุขภาพแล้วต้องหยุดทำงาน บุตรหลานต้องเลี้ยงดู ประกอบกับโครงสร้างการทำงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่สนับสนุนการจ้างงานในผู้สูงอายุอย่างแพร่หลาย ในจังหวัดนครสวรรค์มีจำนวนกลุ่มผู้สูงอายุติดสังคมจำนวนมาก ซึ่งผู้สูงอายุในกลุ่มนี้ถือว่ามีศักยภาพที่จะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจังหวัดและเป็นกลุ่มที่มีภูมิความรู้ที่จะช่วยพัฒนา สังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับจังหวัดได้ (Nakhon Sawan Provincial Social Development and Human Security Office, 2020)

อย่างไรก็ตามพบข้อมูลว่าผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 – 64 ปี มากกว่าครึ่งหนึ่ง ยังคงทำงานอยู่ สะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุยังคงมีความประสงค์ทำงานต่อจำนวนมาก เพื่อไม่ให้เป็นการระงับของครอบครัว ดังนั้นการให้ผู้สูงอายุยังสามารถทำงานและมีรายได้ ย่อมเป็นการช่วยผู้สูงอายุและครอบครัวในเชิงเศรษฐกิจและทำให้มีความมั่นคงในด้านรายได้มากขึ้น (Chaemchan, C. & Charasit, S., 2020) สอดคล้องกับผู้อำนวยการวิจัยด้านการพัฒนาแรงงาน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ที่กล่าวว่า "... ยังมีผู้สูงอายุเป็นหลักล้านหรืออย่างน้อยก็หลายแสนคนที่ยังต้องการทำงานอยู่ ฉะนั้น ถ้าหากสามารถขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุให้มียางานทำได้ นอกจากจะเป็นการสร้างรายได้ ให้แก่ผู้สูงอายุได้มีเงินออมต่อไป ก็จะได้ไม่ต้องเป็นภาระของครอบครัวในอนาคต..." (Srimod, W, 2018) ด้วยสถานการณ์การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นเรื่องสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือและมีการเตรียมพร้อมของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อให้ประเทศไทยมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จะต้องมีการปรับเปลี่ยนนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตของประเทศที่จะเปลี่ยนจากการใช้แรงงานเข้มข้นเป็นการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีมากขึ้น โดยการเพิ่มผลิตภาพแรงงานและสนับสนุนการทำงานของผู้สูงอายุ ศึกษาถึงลักษณะอาชีพ ตำแหน่งงาน และลักษณะงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้แนวทางการจ้างงาน อัตราค่าจ้าง ผลประโยชน์ตอบแทน สวัสดิการ และเงื่อนไขการทำงานที่เหมาะสมกับลักษณะกายภาพของแรงงานสูงอายุ ซึ่งผลตอบแทนที่จะได้รับนั้น นอกจากจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีงานทำ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ลดปัญหาสังคมและลดปัญหาเรื่องการขาดแคลนแรงงานแล้วยังจะช่วยลดภาระการคลังของประเทศเกี่ยวกับการสงเคราะห์ผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้ (Kittisakul, K. & Ampai, K, 2019, p.182)

จากสถานการณ์การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย นโยบายการส่งเสริมการให้ความคุ้มครอง และขยายโอกาสการทำงานของผู้สูงอายุของกระทรวงแรงงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่จะเกิดขึ้นมีผลต่อการจ้างงานในอนาคต ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญและสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “การเข้าถึงการจ้างงานที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ

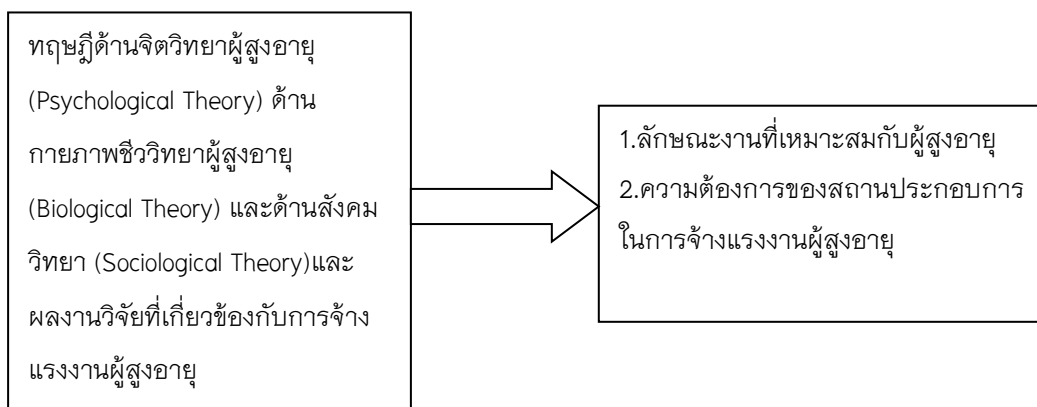
ในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในจังหวัดนครสวรรค์” ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการวางแผนเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การสร้างและให้หลักประกันความมั่นคงในชีวิตของผู้สูงอายุในการเพิ่มรายได้ในการดำรงชีพ รวมทั้งเป็นการนำศักยภาพผู้สูงอายุมาสร้างประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับประเทศ และเป็นประโยชน์ต่อทั้งภาคเอกชนที่ขาดแคลนแรงงาน นอกจากนี้ทางภาครัฐได้รับประโยชน์จากการประหยัดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจ่ายเงินสวัสดิการให้แก่ประชาชนผู้สูงอายุ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะงานที่เหมาะสมและความต้องการของสถานประกอบการในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในจังหวัดนครสวรรค์

กรอบแนวคิดการ

การวิจัยครั้งนี้ยึดกรอบแนวคิดเพื่อให้ครอบคลุม การวิเคราะห์การว่าจ้างผู้สูงอายุในหลากหลายมิติได้แก่ ทฤษฎีด้านจิตวิทยาผู้สูงอายุ (Psychological Theory) ด้านกายภาพชีววิทยาผู้สูงอายุ (Biological Theory) และด้านสังคมวิทยา (Sociological Theory) (ชลธิชา อัครนิรันดร์ และคณะ, 2563) แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545–2564) และแผนกลยุทธ์ด้านการทำงานของผู้สูงอายุระยะที่ 1 (พ.ศ. 2559–2563) (วรเวศม์ สุวรรณระดา, 2561) แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาดริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ (The Madrid International Plan of Action on Ageing) (กรมกิจการผู้สูงอายุกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2562) และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ เช่น ปวีณา แจ้งประจักษ์ (Chaengprajak, P., 2021) พรรัตน์ แสงหาญ (Saenghan, P., 2018) และ นิภาพรณ เจนสันติกุล (2564)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวแทน ผู้บริหาร นักบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานประกอบการที่มีการจ้างผู้สูงอายุเข้าทำงาน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่เคยมีประสบการณ์ (Key Informant) และเกี่ยวข้องโดยตรง เป็นตัวแทนจากสถานประกอบการที่มีการจ้างผู้สูงอายุเข้าทำงานในจังหวัดนครสวรรค์ โดยทำการคัดเลือกขนาดของสถานประกอบการที่มีการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มาขนาดละ 5 คน และทำการคัดเลือกแบบสุ่มด้วยการจับสลากรายชื่อสถานประกอบการ ได้สถานประกอบการ 15 แห่ง จำนวน 15 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการจัดสนทนากลุ่ม (Group Discussion) เพื่อเป็นการระดมความคิดเห็นจากสถานประกอบการนำมาจัดทำข้อสรุปถึงลักษณะงานที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของสถานประกอบการในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ตัวแทนสถานประกอบการที่มีการจ้างผู้สูงอายุทำงาน ตัวแทนสถานประกอบการที่ไม่มีการจ้างผู้สูงอายุทำงาน ผู้ตัวแทนสรรพากร ตัวแทนแรงงานจังหวัดนครสวรรค์ พัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดและนักวิชาการ รวมจำนวน 15 คน โดยทำการคัดเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรในหน่วยงานและสถานประกอบการ ที่มีการรับรองจากหน่วยงานหรือสถานประกอบการว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้โดยตรง

2. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีประเด็นคำถามกำหนดขึ้นใน 6 ประเด็น จะเปิดการสัมภาษณ์เมื่อไรก็ได้ ตามที่ผู้สัมภาษณ์เห็นว่าได้ข้อมูลจนอิ่มตัวแล้ว แบบสัมภาษณ์ได้ทำการประเมินคุณภาพเครื่องมือ โดยขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านนโยบาย และด้านการจ้างงาน จำนวน 3 ท่าน

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำหนังสือประสานขอความร่วมมือสถานประกอบการที่มีการจ้างผู้สูงอายุทำงานเพื่อขอสัมภาษณ์ และหนังสือประสานขอความร่วมมือส่งบุคลากรเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

3.2 ลงพื้นที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้ประสานงานไว้แล้ว สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นจะมีการนัดหมายวันเวลาสถานที่ เพื่อผู้วิจัยจะได้เดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองยังที่ผู้ให้ข้อมูลกำหนด และดำเนินการสนทนากลุ่ม ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation method) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อทดสอบข้อมูลการวิจัยกับผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลายกลุ่ม และทำการเก็บ

รวบรวมข้อมูลในสถานที่และช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยเลือกวิธีใช้ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย โดยบรรยายเป็นเนื้อหาตามที่ปรากฏในข้อความและการพิจารณาเนื้อหาโดยผู้วิจัย ไม่มีอคติหรือความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปพัวพัน เทคนิคนี้จะทำให้เนื้อหาสาระเพื่อตอบคำถามปัญหาวิจัยได้เที่ยงตรงมากที่สุด (Bobbie, E., 2001; Cooper, D. R. & Schindler, P. S., 2001)

สรุปผลการวิจัย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม สรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้

1. ลักษณะงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

แรงงานผู้สูงอายุที่ทำงานในสถานประกอบการในจังหวัดนครสวรรค์ มีอายุไม่เกิน 70 ปี ลักษณะของงานที่將會เป็นการเน้นให้คำปรึกษา งานบริการทั่วไป พนักงานทำความสะอาด พนักงานจัดเรียงสินค้า ซึ่งจากการสัมภาษณ์สถานประกอบการยืนยันว่าแรงงานผู้สูงอายุยังสามารถทำงานได้ดี มีประสิทธิภาพ ตรงต่อเวลา ไม่เคยหยุดงาน แต่ด้วยสภาพร่างกายของผู้สูงอายุที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องทำงานในลักษณะที่เหมาะสมกับตนเองไม่เป็นการทำงานหนักเกินไปที่สภาพร่างกายจะรับได้ ดังนั้นลักษณะงานที่เหมาะสมสำหรับแรงงานผู้สูงอายุควรเป็นงานที่ใช้แรงงานน้อย และมีระยะเวลาในการทำงานไม่นานเกิน 6 ชั่วโมง และไม่เกินสัปดาห์ละ 6 วัน เพื่อที่จะได้มีเวลาพักผ่อน โดยลักษณะงานที่เหมาะสมมีดังนี้

(1) งานตำแหน่งเดิมที่ทำมาก่อนที่จะเกษียณอายุราชการ/การทำงาน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อสรุปไว้ดังนี้

“...เป็นงานที่ทำอยู่แต่เดิมและทำที่เดิม เป็นการจ้างงานต่อหลังจากที่อายุครบ 60 ปีแล้ว บริษัทจะถามว่าทำต่อหรือไม่...”

“...ที่ทำงานมีนโยบายจ้างคนเกษียณให้มาช่วยสอนงานคนใหม่ให้เป็นการก่อนอย่างน้อย 2 ปี...”

“...ทำหน้าที่เดิมต่อจากที่ครบกำหนดเกษียณอายุจากการทำงาน บริษัทเห็นว่าเป็นตำแหน่งสำคัญก็จ้างต่อโดยทำสัญญาจ้างแบบปีต่อปี...”

“...ส่วนมากจะเป็นคนเดิมที่เคยทำงานมาก่อน ก็จะจ้างไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะบอกว่าทำไม่ไหวแล้ว...”

(2) งานด้านที่ปรึกษา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อสรุปไว้ดังนี้

“...ตอนก่อนเกษียณก็ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าแผนกพอเกษียณก็ปรับมาเป็นที่ปรึกษา...”

“...บริษัทต้องการคนที่มีความรู้ความสามารถบางครั้งใช้ระบบสรรหาเข้ามาเป็นที่ปรึกษา บริษัท พอเห็นว่าคนที่เราต้องการจะเกษียณก็จะมีการทาบทามให้เข้ามาเป็นที่ปรึกษา...”

“...ที่บริษัทจะจ้างระดับผู้จัดการต่อในตำแหน่งที่ปรึกษา...”

(3) งานบริการลูกค้า/ทำความสะอาด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อสรุปไว้ดังนี้

“...อยู่อย่าง ๆ ไม่มีอะไรทำก็เปิดดูตำแหน่งงานที่รับคนแก่เข้าทำงานเห็นก็เลยมาสมัคร เป็นงานบริการลูกค้าไม่หนักเกินไปทำได้...”

“...ทางบริษัทจะมีนโยบายชัดเจนในการสนับสนุนผู้สูงอายุเข้ามาทำงานก็รับสมัครให้มาบริการลูกค้า ทำวันละ 4 ชั่วโมง...”

“...แม่บ้านที่ทำอยู่ก็รับสมัครมา ทำงานดี ชยัน บางงานก็เหมาะกับผู้สูงอายุมากกว่าวัยหนุ่มสาว...”

(4) งานในสำนักงาน/งานเอกสาร ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อสรุปไว้ดังนี้

“...พี่เค้าเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถในด้านเอกสารของบริษัทเป็นอย่างดี และที่สำคัญเป็นคนที่ยึดถือต่อองค์กรก็ต้องจ้างต่อ...”

“...งานด้านเอกสารหรือสำนักงานต้องการคนที่มีความใจรักงาน ก็ประกาศรับสมัครโดยจัดหางานจังหวัด ก็พิจารณาจากคุณสมบัติที่มีประกอบ...”

“...เป็นงานที่ไม่หนักเกินไปผู้สูงอายุบางคนยังแข็งแรงทำงานได้ดีและต้องการผู้มีประสบการณ์เป็นสำคัญ...”

(5) งานทำสวน ตัดหญ้า ตกแต่งกิ่งไม้ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อสรุปไว้ดังนี้

“...ที่เห็นคนงานกำลังตัดหญ้าก็เป็นคนงานกว่าที่เกษียณแล้วทำงานต่อ...”

“...ผู้สูงอายุบางท่านสุขภาพแข็งแรงและมีความชำนาญในการจัดสวน บางครั้งประกาศรับสมัครก็มีแต่ผู้สูงอายุมาสมัคร คนหนุ่ม ๆ ไม่มีมา...”

“...ผู้สูงอายุที่มีอายุไม่เกิน 65 ปี ยังแข็งแรงทำงานได้สบายงานดีชยัน...”

และ (6) งานรักษาความปลอดภัย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อสรุปไว้ดังนี้

“...พนักงานรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้านกะกลางวันก็จะเป็นผู้สูงอายุกับคนหนุ่ม ๆ อยู่ด้วยกัน 2 คน...”

“...พนักงานรักษาความปลอดภัยที่เป็นผู้สูงอายุจะมีอัตราค่าจ้างดีและเป็นคนช่างสังเกต...”

“...บริษัทก็ยังให้ทำงานต่อนะ แก่มาได้ทุกคนใครเป็นพนักงานใครมาติดต่อเรื่องอะไร ไม่เป็นปัญหาในการทำงานเลย...”

2. ความต้องการของสถานประกอบการในการจ้างผู้สูงอายุ

ในการจ้างงานของสถานประกอบการนั้นมีปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดว่าจะจ้างงานผู้สูงอายุหรือไม่ มีดังนี้

(1) ด้านนโยบายของบริษัท ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งหากไม่มีนโยบายดังกล่าวแล้วพนักงานที่เกษียณอายุการทำงานก็ไม่สามารถที่จะทำงานต่อไปได้

(2) ด้านกฎระเบียบเกี่ยวกับการจ้างงานที่บริษัทกำหนด

(3) ด้านเกี่ยวกับวัฒนธรรมขององค์กร/บริษัท ที่มีต่อผู้สูงอายุ

(4) ด้านตัวผู้สูงอายุ เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ ความต้องการที่จะทำงานต่อหรือไม่ ความรู้ความชำนาญงาน

(5) ด้านมาตรการในการยกเว้นภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล สำหรับเงินได้เท่าที่ได้จ่าย เป็นค่าจ้างผู้สูงอายุที่มีอายุหกสิบปีขึ้นไปเข้าทำงาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการอภิปรายผลการวิจัยให้สอดคล้องกับผลการวิจัย 3 ประเด็นดังนี้

1. ลักษณะงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

จากข้อมูลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันบริษัท/ห้างร้านในจังหวัดนครสวรรค์ มีทั้งที่มีการจ้างงานผู้สูงอายุและไม่มีการจ้างงาน ส่วนที่มีการจ้างงานก็จะเป็นงานที่มีลักษณะไม่ได้เน้นที่แรงงาน ไม่เป็นงานที่ใช้สายตาในระยะเวลาอันยาวนาน เป็นงานที่เน้นการบริการทั่วไป พนักงานรักษาความสะอาด แม่บ้าน คนสวน คนงานทั่วไปมีทั้งที่เป็นพนักงานเก่าและจ้างเข้ามาใหม่ ตลอดจนงานที่เน้นให้คำปรึกษาแนะนำให้กับคนรุ่นใหม่ และมีระยะเวลาในการทำงานค่อนข้างจะน้อยในแต่ละวัน อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่แรงงานผู้สูงอายุที่ทำงานอยู่ในขณะนี้มีความแก่ 2 ประเภท ประเภทแรกมาจากกลุ่มที่เคยเป็นพนักงานเดิมและทำงานต่อ และอีกประเภทเป็นกลุ่มที่ว่างงานสมัครเข้ามาทำงานแห่งใหม่ เพราะว่าร่างกายยังมีความแข็งแรงสามารถทำงานได้ตามปกติถึงแม้ว่าอายุจะมากกว่า 60 ปีแล้วก็ตาม สอดคล้องกับการศึกษาของพัชรพงศ์ ชวนชม ชีระวัฒน์ จันทิก และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (Chuanchom, P. Chanthuk, T. & Siri Wong, P., 2018, p.115) ที่กล่าวว่าลักษณะงานที่เหมาะสมกับแรงงานผู้สูงอายุ คือ งานที่ไม่ต้องใช้กำลังแรงงานมากนัก ไม่ต้องใช้ทักษะด้านความจำ ลดขั้นตอนการในการปฏิบัติงานให้น้อยลง หลีกเลี่ยงการทำงานที่มีความเครียดหรือความตึงเครียด หรือเป็นงานที่เคยปฏิบัติหรือมีประสบการณ์มาก่อน โดยเฉพาะงานประเภทด้านการฝึกอบรม ที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ หรืองานที่ต้องใช้ประสบการณ์ และความสัมพันธ์ที่สั่งสมมาก่อนวัยผู้สูงอายุ เช่น วิทยากร ครู นายหน้า ฯลฯ

2. ความต้องการของสถานประกอบการในการจ้างผู้สูงอายุ

จากข้อมูลการวิจัยพบว่า ความต้องการจ้างงานผู้สูงอายุของสถานประกอบการในจังหวัดนครสวรรค์ ยังมีความต้องการที่จะจ้างผู้สูงอายุเข้ามาทำงาน แบ่งออกเป็น 2 กรณี (1) เป็นการจ้างพนักงานเก่าที่เคยเกษียณอายุให้อยู่ทำงานต่อ และ (2) เป็นการจ้างผู้สูงอายุที่เคยเกษียณจากงานแล้วมาสมัครเข้าทำงาน อาจมีสาเหตุมาจาก สถานประกอบการดังกล่าวเห็นว่าเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ในหน้าที่ที่ทำมาแล้ว มีความชำนาญมากกว่าการจ้างพนักงานใหม่ ๆ ที่เป็นวัยทำงาน หากเป็นการจ้างงานต่อเนื่องจากคนเก่าที่เคยเกษียณยิ่งพิจารณาได้ง่ายเพราะมีประวัติการทำงานอยู่แล้ว ประกอบกับทางผู้บริหารมีนโยบายให้จ้างคนเก่ามากกว่าจ้างคนใหม่จนกว่าจะไม่สามารถทำงานได้โดยการสอบถามความสมัครใจ และยังมีความสามารถที่จะทำงานต่อไปได้ งานที่ทำอยู่ก็มีความต่อเนื่องไม่หยุดชะงัก ซึ่งในการจ้างงานจะมีลักษณะสัญญาจ้างรายปี หรือเป็นระยะเวลาที่ชัดเจนขึ้นอยู่กับความ

สมัครใจทั้งสองฝ่าย สอดคล้องกับการศึกษาของ ปวีณา แจ่มประจักษ์ (Chaengprajak, P., 2021, p.106) ปัจจัยที่มีผลการต่อการจ้างงานผู้สูงอายุ คือ ประสบการณ์ความชำนาญในงาน ความรับผิดชอบ และความพร้อมของร่างกาย และสอดคล้องกับการศึกษาของ พรรัตน์ แสงหาญ (Saenghan, P., 2018, p.131) ที่ระบุว่ารูปแบบการจ้างงานผู้สูงอายุในธุรกิจโรงแรมภาคตะวันออก จะพิจารณาจากลักษณะงานที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ พบว่าการจ้างงานในงาน ภาคเอกชนมีความเหมือนกัน คือ ยังไม่มีการกำหนดนโยบายการจ้างงานผู้สูงอายุที่ชัดเจน แต่การจ้างงานจะพิจารณาจากลักษณะงานที่จำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ ศักยภาพของผู้สูงอายุ ลักษณะของการจ้างงานผู้สูงอายุ คือ การขยายเวลาการเกษียณอายุ และการจ้างกลับเข้าทำงาน ส่วนมากเป็นลูกจ้างชั่วคราวที่ทำสัญญาจ้างเป็นรายปีหรือสัญญาจ้าง 3 ปี

3. ความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนหรือส่งเสริม

พบว่า บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือสถานที่ต้องการจากผู้สูงอายุเข้าทำงาน ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนหรือส่งเสริมในเรื่อง (1) มาตรการเกี่ยวกับการยกเว้นภาษี และ (2) สนับสนุนสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุเพิ่มเติม นั้นเนื่องมาจากการจ้างงานดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นการกำหนดนโยบายที่ทางผู้บริหารต้องการจ้างผู้สูงอายุให้อยู่ทำการต่อแต่เนื่องจากในการจ้างงานผู้ที่มีอายุเกินกว่า 60 ปีขึ้นไปยังไม่มีความเหมาะสมแนวทางการช่วยเหลือทั้งนายจ้างและลูกจ้างผู้สูงอายุที่ชัดเจนและครอบคลุม จึงเป็นที่มาของความต้องการให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือ สนับสนุนส่งเสริมให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของอาทิตยา โภคสุทธิ และคณะ (Phokasut, A. et al., 2020, p.181) พบว่าปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานของผู้สูงอายุในประเทศไทยไม่ครอบคลุมประเด็นในการทำงาน และไม่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง ขาดมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในด้านการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ รวมถึงมาตรการในการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ และการศึกษาของ จุฬารัตน์ จงสถิตธาวร (Jongsathithaworn, C., 2017, p.55) กล่าวว่า กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย จำเป็นต้องมีมาตรการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุให้มีความครอบคลุมและชัดเจน ก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้สูงอายุทั้งในด้านขอบเขตการทำงาน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และการเลิกจ้าง สอดคล้องกับรูปแบบของหลักเกณฑ์ส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แรงงานจังหวัด จัดหางานจังหวัดนครสวรรค์ ควรนำข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจ้างแรงงานผู้สูงอายุที่สถานประกอบการต้องการ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับผู้สูงอายุที่สนใจและต้องการหางานทำให้ทั่วถึง

2. ในการเกี่ยวกับการสนับสนุนมาตรการทางภาษีนั้น สรรพากรพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ควบคุมการอบรม แนะนำให้ความรู้แก่สถานประกอบการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจ้างแรงงานผู้สูงอายุมากขึ้น

3. หน่วยงานภาครัฐควรมีการศึกษาข้อมูลที่สถานประกอบการได้เสนอแนวทางไป กำหนดเป็นมาตรการในการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษามาตรการการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุที่สถานประกอบการต้องการเพื่อ เป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล

2. ศึกษาปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานของผู้สูงอายุในประเทศไทยไม่ ครอบคลุมประเด็นในการทำงาน และไม่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

references

- Asawanirundon, C. et al. (2020). *Project for employment models for the elderly in the Thai private sector: flexibility, productivity and protection*. Thai Elderly Research and Development Institute Foundation. Bangkok: National Research Council of Thailand.
- Babbie, E. (2001). *The practice of social research*. 9thed. Belmont: Wadsworth.
- Chaemchan, C. & Charasit, S. (2020). *Situation and trends. The work of Thai elderly people: Analysis of national survey data*. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research Mahidol University.
- Chaengprajak, P., (2021). Employment of the elderly in Thai society: knowledge from research synthesis, *Mahachula Nakathas Journal*, 8(10), pp.100–112.
- Chuancom, P. Chanthuk, T. & Siriwong, P. (2018). Job characteristics suitable for elderly workers. *Research and Development Journal Valaya Alongkorn under the Royal Patronage*. 13(1) , pp.107–116.
- Cooper, D. R. & Schindler, P. S. (2001). *Business research methods*. New York: McGraw–Hill Companies.
- Department of Elderly Affairs, Ministry of Social Development and Human Security. (2019). *Measures to drive the national agenda on the aging society* (revised edition). (2nd printing). Bangkok: Amarin Printing and Balancing.

- Jensantikul, N. (2021). Employment of the elderly: principles and implementation in government and private sector work. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 38(1), pp.201–221.
- Jongsathitthaworn, C. (2017). Laws on employment of the elderly. *Journal of Law Assumption – University*, 8(1), pp.51–68.
- Kittisakkul, K. & Ampai, K. (2019). Legal protection measures regarding the employment of the elderly in semi-skilled and unskilled labor. *Ratchaphak Journal*, 13(30), pp.174–187.
- Nakhon Sawan Provincial Statistical Office. (2021). *Nakhon Sawan Province Statistical Report for the year 2021*. Nakhon Sawan: Nakhon Sawan Provincial Hall.
- Office of Social Development and Human Security, Nakhon Sawan Province. (2020). *Report on the social situation in Nakhon Sawan Province, year 2020*. Nakhon Sawan: Nakhon Sawan Provincial Hall.
- Phokasut, A. et al. (2020). Legal problems regarding hiring elderly workers in Thailand. *Suthiparitat Journal*, 34(112), pp.180–198.
- Pinto, Silva, R. & Nunes (2014). Managing an aging workforce: What is the value of human resource management practices for different age groups of worker? *.Review of Applied Management Studies*, 12, pp.58–68.
- Ruta, C. & Rasa, R. (2014). Challenges of managing an ageing workforce. *Procedia –Social and Behavioral Sciences*, 156, pp.69–73.
- Saenghan, P. (2018). Employment of the elderly in the hotel business in the eastern region of Thailand. *Mahanakorn Technology Business Administration Journal*, 15(2), pp.131–157.
- Seethong, P. & Chanpala, P. (2021). Curriculum for the Elderly School of Khelang Nakhon Municipality, Mueang Lampang District, Lampang Province. *Journal of Academic and Social Sciences. Nakhon Sawan Rajabhat University*, 17(2), pp.188–198.
- Srimod, W. (2018). *Encourage the elderly to work after retirement and save for a life that is not a burden on their families*. Available on <https://www.posttoday.com/politic/report/459329>. (Retrieved 25 October 2022).

Suwanrada, W. et al. (2018). *Project to study the current situation of employment. Continuing in the establishment and attitude of employers in the private sector.* Faculty of Economics Chulalongkorn University.

Thai Elderly Research and Development Institute Foundation. (2021). *Situation of the Thai elderly 2020.* Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research. Mahidol University.

กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ:

กรณีศึกษาตลาดกลางคืนกรีนเวย์*

STRATEGIES FOR BUSINESS ADAPTATION TO THRIVE IN ECONOMIC CRISIS: A CASE STUDY OF THE GREENWAY NIGHT MARKET*

พีรวัส หนูเกต**

จตุรภัทร จันท์ทิติย์***

(วันที่รับบทความ: 10 กันยายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 13 ธันวาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 16 ธันวาคม 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยผสมผสานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับกลยุทธ์การปรับตัวและความอยู่รอด และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การปรับตัวกับความอยู่รอดของธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจำนวน 320 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกคัดเลือกจากผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์มากกว่า 1 ปีขึ้นไป จำนวน 20 ราย สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และใช้การวิเคราะห์อุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า ธุรกิจส่วนใหญ่ใช้กลยุทธ์การปรับตัวในระดับปานกลางและมีความอยู่รอดในระดับต่ำแต่พอมีเงินหมุนไปได้ สำหรับกลยุทธ์ที่สัมพันธ์กับความอยู่รอดในเชิงบวกของธุรกิจประเภทเครื่องประดับ/อุปกรณ์มือถือ ได้แก่ การให้บริการออนไลน์ การขายสินทรัพย์เพื่อเสริมสภาพคล่อง การลดจำนวนพนักงาน การลดค่าจ้าง และการหาพันธมิตรช่วยพยุงธุรกิจ ส่วนกลยุทธ์การหาพันธมิตรช่วยพยุงธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับธุรกิจประเภทเสื้อผ้า ในขณะที่กลยุทธ์การหารายได้เสริมธุรกิจและการให้บริการออนไลน์พบว่ามีความเสี่ยงในการลงทุนและมีการแข่งขันสูงจึงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับธุรกิจประเภทสินค้ามือสอง อย่างไรก็ตาม พบว่า ไม่มีกลยุทธ์ใดที่มีความสัมพันธ์กับความอยู่รอดของธุรกิจประเภทอาหารและเครื่องดื่ม ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจประเภทดังกล่าวได้มีการปรับตัวไปใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ก่อนหน้าที่จะมีโควิด-19 ประกอบกับสินค้าประเภทนี้เป็นสินค้าจำเป็นต่อการดำรงชีพจึงทำให้ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้กลยุทธ์ในการปรับตัวมากนัก

คำสำคัญ: กลยุทธ์การปรับตัว, ธุรกิจตลาดนัดกลางคืน

* บทความวิจัย จากโครงการวิจัยเรื่องผลกระทบ การปรับตัว และปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่รอดของผู้ประกอบการในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์ ในช่วงสถานการณ์ COVID-19 แหล่งทุนคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เลขที่จริยธรรม HERC No. 024/2565

** อาจารย์, หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, Email: pheerawas.no@skru.ac.th,

*** อาจารย์ ดร., หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต (พัฒนาธุรกิจ) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, Email: cchaturabhat@gmail.com,

STRATEGIES FOR BUSINESS ADAPTATION TO THRIVE IN ECONOMIC CRISIS: A CASE STUDY OF THE GREENWAY NIGHT MARKET*

PHEERAWAS NOOKATE**

CHATURAPHAT CHANTITH***

(Received: September 10, 2023; Revised: December 13, 2023; Accepted: December 16, 2023)

ABSTRACT

This research was a mixed-method study to explore the strategic level of adaptation and survival and investigate the relationship between adaptation strategies and the survival of businesses in the Greenway Night Market. For the survey, a simple random sampling method was used to select a sample of 320 business operators in the Greenway Night Market, Hat Yai district, Songkhla Province, Thailand. The research tools included a questionnaire and an in-depth interview. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and correlation analysis. In-depth interviews were conducted with 20 experienced business operators with more than one year of experience, selected by purposive sampling. The data were analyzed by using content analysis. The research findings revealed that the majority of businesses used a moderate level of adaptive strategies and had a relatively low survival rate. They barely survived and were on the verge of failing. However, they were able to sustain their cash flow. Strategies positively correlated with the survival of businesses in the jewelry/mobile accessories category included providing online services, selling assets to boost liquidity, reducing the number of employees, reducing wages, and seeking partnerships to support the business. On the other hand, the strategy of seeking partnerships to support the business positively correlated with clothing businesses. However, strategies for generating additional income for the business and providing online services were found to be risky and highly competitive, with a negative correlation with businesses in the second-hand goods category. Nevertheless, no strategies were found to have a significant relationship with the survival of businesses in the food and beverage category. These results were because businesses in this category had already adapted to online platforms before COVID-19, and their products were considered essential for survival, making it unnecessary to implement additional strategies.

Keywords: Adaptation Strategies, Night Market Business

* Research Article from research project "Impact, Adaptation, and Factors Affecting the Survival of Entrepreneurs in the Greenway Night Market during the COVID-19 Situation" Research Funding Support by the Faculty of Management Science, Rajabhat Songkhla University, Ethics Code HERC No. 024/2565

** Business Administration Program (Management), Rajabhat Songkhla University, Email: pheerawas.no@skru.ac.th

*** Ph.D., Economics Program (Business Development), Rajabhat Songkhla University, Email: cchaturabhat@gmail.com

บทนำ

เมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่ปกติ คำว่า "กลยุทธ์" เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกำหนดทิศทางธุรกิจภายใต้ความไม่แน่นอนได้ กลยุทธ์การปรับตัวถือว่าเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีความผันผวนและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การปรับตัวจึงเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยขับเคลื่อนและปรับปรุงกลไกการดำเนินงานธุรกิจให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น วิกฤติเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ภาวะการหยุดชะงัก (Digital Disruption) รวมถึงการแพร่ระบาดของโควิด – 19 ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างชัดเจนต่อเศรษฐกิจของประเทศและส่งผลกระทบต่อธุรกิจรายย่อยจนเกิดการสูญเสียรายได้หรือกำไรหรืออาจรุนแรงจนทำให้ไม่สามารถประกอบธุรกิจต่อไปได้ ทำให้ธุรกิจต้องปรับตัวให้อยู่รอดจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่เคิล อี พอร์เตอร์ (Michael E. Porter, 1980) กล่าวว่า องค์การธุรกิจที่มีกลยุทธ์อันเหมาะสมเท่านั้นถึงจะอยู่รอด การปรับตัวขององค์กรจึงเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าองค์กรใดไม่มีการปรับตัวโอกาสที่จะถูกยุบจะเป็นไปได้มาก ในขณะที่แมคคีย์ (McKee et al., 1989) กล่าวว่า ในการปรับตัวของธุรกิจนั้นผู้ประกอบการต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อปรับตัว ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การแข่งขัน และการวางกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่เข้าสู่ตลาดใหม่ การเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย การบริหารจัดการต้นทุน/การเงิน การจัดการบุคลากร การปรับปรุงวิธีการดำเนินงานธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สิ่งนี้ไม่เพียงรับประกันความยั่งยืนเท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มอัตรากำไรของธุรกิจหรือความอยู่รอดอีกด้วย ดังนั้นกลยุทธ์การปรับตัวมีความสำคัญต่อความอยู่รอดในการประกอบธุรกิจ โดยกลยุทธ์การปรับตัวสามารถช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและรักษาความสามารถในการแข่งขันได้

ตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์ที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ประกอบด้วยธุรกิจขนาดเล็กจำนวนมาก ได้แก่ เสื้อผ้าแฟชั่น อาหารและเครื่องดื่ม สินค้ามือสอง อุปกรณ์มือถือและเครื่องประดับ ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวจนทำให้ธุรกิจจำเป็นต้องเลือกใช้กลยุทธ์การปรับตัวที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดและสามารถแข่งขันต่อไปได้ อย่างไรก็ตามในช่วงที่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำธุรกิจขนาดย่อมจะมีความคล่องตัวสูงในการปรับตัวได้ดีกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ (Department of Business Development, 2017) กนกกาญจน์ คำบุญชู และธนัสลา โรจนตระกูล (Khamboonchoo, K. & Rojanatrakul, T., 2022) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 2 ปัจจัยได้แก่ 1) คุณลักษณะของผู้ประกอบการ และ 2) กลยุทธ์ธุรกิจของผู้ประกอบการ จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การปรับตัวกับความอยู่รอดของธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สำหรับ

เป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการธุรกิจเลือกใช้กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

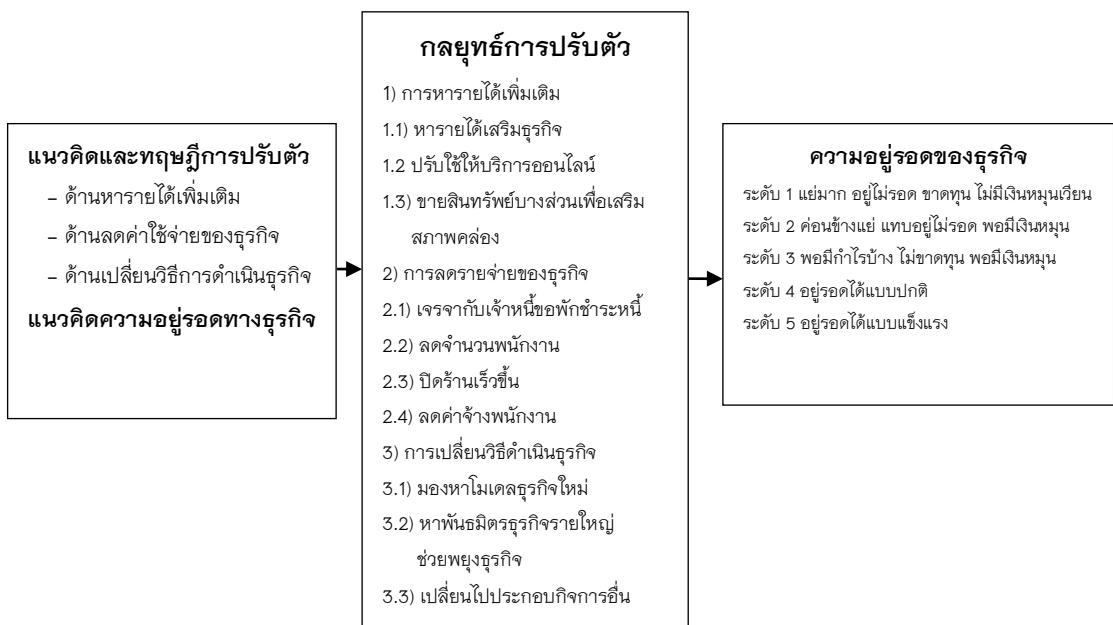
1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การปรับตัวและความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การปรับตัวกับความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์

สมมติฐานการวิจัย

กลยุทธ์การปรับตัวสัมพันธ์กับความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการปรับตัวของ แมคเคย์ (McKee et al., 1989) และใช้แนวคิดความอยู่รอดทางธุรกิจของ นริศ เพ็ญโกโคย และนุจรี ภาคาสัตย์ (Penpokai, N. & Pakasat, N., 2018) และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Office of Small and Medium Enterprise Promotion, 2021) มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Method Research) ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์ อำเภอหาดใหญ่ จำนวน 550 ร้าน (Greenway Night Market, 2022)

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Yamane, 1970) ความคลาดเคลื่อน $\pm 4\%$ ได้ 4 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 293 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล จึงได้ปรับเพิ่มเป็น 320 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก

3. ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกคัดเลือกจากร้านค้า 4 ประเภท ได้แก่ เสื้อผ้าแฟชั่น อาหารและเครื่องดื่ม เครื่องประดับและอุปกรณ์มือถือ ประเภทละ 5 คน รวม 20 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์มากกว่า 1 ปีขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แบบสอบถาม ผ่านดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อตามวัตถุประสงค์ (I.O.C.) โดยข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า I.O.C. มากกว่า 0.67 และทำการทดสอบความเชื่อมั่นจากการ Try out ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ประเภทธุรกิจ ระยะเวลาการดำเนินกิจการ (Adapted from Office of Small and Medium Enterprise Promotion, 2013)

ตอนที่ 2 กลยุทธ์การปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์เพื่อความอยู่รอดในสถานการณ์ช่วงโควิด-19 ได้แก่ หารายได้เสริมธุรกิจ ปรับใช้ให้บริการออนไลน์ ขายสินทรัพย์บางส่วนเพื่อเสริมสภาพคล่อง เปรียบเทียบกับเจ้าหน้าที่ข้อพักชำระหนี้ ลดพนักงาน เป็นต้น (Adapted from Office of Small and Medium Enterprise Promotion, 2021)

ตอนที่ 3 ระดับความอยู่รอดผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์ (Chantith, C. & Nookate, P., 2023)

ระดับ 1 แย่มาก อยู่ไม่รอด ขาดทุน ไม่มีเงินหมุนเวียน (กำไรสุทธิน้อยกว่าร้อยละ 5)

ระดับ 2 ค่อนข้างแย่แทบอยู่ไม่รอดแต่พอมีเงินหมุนไปได้ (กำไรสุทธิมากกว่าร้อยละ 5 – 8)

ระดับ 3 พอมีกำไรบ้าง ไม่ขาดทุน พอมีเงินหมุนไปได้ (กำไรสุทธิมากกว่าร้อยละ 8 – 11)

ระดับ 4 อยู่รอดได้แบบปกติ (กำไรสุทธิมากกว่าร้อยละ 11 – 15)

ระดับ 5 อยู่รอดได้แบบแข็งแรง (กำไรสุทธิมากกว่าร้อยละ 15)

สำหรับแบบสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดได้จากสถานการณ์โควิด 19

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยตลอดจนรูปแบบของแบบสอบถามเพื่อการทำความเข้าใจที่ตรงกันผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้รอรับแบบสอบถามกลับเมื่อกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัยซึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความวิจัยและเอกสารต่าง ๆ รวบรวมทั้งการสืบค้นข้อมูลที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์เพื่อนำมาใช้ประกอบการศึกษาวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับสถิติเชิงอนุมาน จะทำการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) โดยพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง 0.00 – 1.00 และทิศทางความสัมพันธ์ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับกลยุทธ์การปรับตัวและความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ปรากฏดังตาราง 1 – 2

ตารางที่ 1 ระดับการปรับตัวด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ ของผู้ประกอบการในตลาดนัดกรีนเวย์ในช่วงสถานการณ์โควิด 19

กลยุทธ์การปรับตัวของผู้ประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปรับตัว	อันดับ
1) การหารายได้เพิ่มเติม	3.27	0.11	ปานกลาง	1
1.1) หารายได้เสริมธุรกิจ	3.30	1.05	ปานกลาง	2
1.2 ปรับใช้ให้บริการออนไลน์	3.15	1.05	ปานกลาง	3
1.3) ขายสินทรัพย์บางส่วนเพื่อเสริมสภาพคล่อง	3.36	1.10	ปานกลาง	1
2) การลดรายจ่ายของธุรกิจ	3.16	0.04	ปานกลาง	2
2.1) เจรจากับเจ้าหนี้ขอพักชำระหนี้	3.12	1.24	ปานกลาง	4
2.2) ลดจำนวนพนักงาน	3.14	1.25	ปานกลาง	3
2.3) ปิดร้านเร็วขึ้น (เพื่อลดค่าใช้จ่าย)	3.22	1.29	ปานกลาง	1
2.4) ลดค่าจ้างพนักงาน	3.18	1.27	ปานกลาง	2

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กลยุทธ์การปรับตัวของผู้ประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปรับตัว	อันดับ
3) การเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจ	3.15	0.09	ปานกลาง	3
3.1) มองหาโมเดลธุรกิจใหม่	3.12	1.14	ปานกลาง	2
3.2) หาพันธมิตรธุรกิจรายใหญ่ช่วยพยุงธุรกิจ	3.08	1.08	ปานกลาง	3
3.3) เปลี่ยนไปประกอบกิจการอื่น	3.25	1.15	ปานกลาง	1
ภาพรวม	3.19	0.09	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 พบว่า กลยุทธ์การปรับตัวของผู้ประกอบการในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์ ในช่วงสถานการณ์โควิด 19 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.19$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นดังนี้ การปรับตัวของผู้ประกอบการด้วยการหารายได้เพิ่มเติมอยู่ในอันดับแรก รองลงมาคือการลดรายจ่ายของธุรกิจ และการเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจ ตามลำดับ

การหารายได้เพิ่มเติม ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$) พบว่า การขายสินทรัพย์บางส่วนเพื่อเสริมสภาพคล่องอยู่ในอันดับแรก ($\bar{x} = 3.36$) รองลงมา คือ การลดค่าจ้างพนักงาน ($\bar{x} = 3.18$) และการปรับใช้ให้บริการออนไลน์ ($\bar{x} = 3.15$) ตามลำดับ

การลดรายจ่ายของธุรกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$) พบว่า การปิดร้านเร็วขึ้น (เพื่อลดค่าใช้จ่าย) อยู่ในอันดับแรก ($\bar{x} = 3.22$) รองลงมา คือ การหารายได้เสริมธุรกิจ ($\bar{x} = 3.30$) การลดจำนวนพนักงาน ($\bar{x} = 3.14$) และการเจรจากับเจ้าหนี้ขอพักชำระหนี้ ($\bar{x} = 3.12$) ตามลำดับ

การเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.15$) พบว่า การเปลี่ยนไปประกอบกิจการอื่นอยู่ในอันดับแรก ($\bar{x} = 3.25$) รองลงมาคือ มองหาโมเดลธุรกิจใหม่ ($\bar{x} = 3.12$) และหาพันธมิตรธุรกิจรายใหญ่ช่วยพยุงธุรกิจ ($\bar{x} = 3.08$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดนัดกรีนเวย์ในช่วงสถานการณ์โควิด 19

ความสามารถในการทำกำไรต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับ 1 แย่มาก อยู่ไม่รอด ขาดทุน ไม่มีเงินหมุนเวียน	59	18.40
ระดับ 2 ค่อนข้างแย่ แทบอยู่ไม่รอด แต่พอมีเงินหมุนไปได้	212	66.30
ระดับ 3 พอมีกำไรบ้าง ไม่ขาดทุน พอมีเงินหมุนไปได้	43	13.40
ระดับ 4 อยู่รอดได้แบบปกติ	6	1.90
รวม	320	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความอยู่รอดในระดับค่อนข้างแย่ แทบอยู่ไม่รอด แต่พอมีเงินหมุนไปได้ คิดเป็นร้อยละ 66.30 รองลงมาคือ มีความอยู่รอดในระดับแย่มาก อยู่ไม่รอด ขาดทุน ไม่มีเงินหมุนเวียน คิดเป็นร้อยละ 18.40 มีความอยู่รอดในระดับพอมีกำไรบ้าง ไม่ขาดทุน พอมี

เงินหมุนไปได้ คิดเป็นร้อยละ 13.40 และมีความอยู่รอดในระดับอยู่รอดได้แบบปกติ คิดเป็นร้อยละ 1.90 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามพบว่าไม่มีผู้ประกอบการรายใดมีความอยู่รอดได้อย่างแข็งแรง

ผลการสัมภาษณ์ประเด็นกลยุทธ์การปรับตัวเพื่อช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดได้จากสถานการณ์โควิด 19

ผู้ประกอบการโดยส่วนใหญ่ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ากลยุทธ์การปรับตัวที่สำคัญคือ

1. การปรับตัวโดยการลดค่าใช้จ่ายของธุรกิจ พบว่า ธุรกิจประเภทเครื่องประดับ/อุปกรณ์มือถือ เสื้อผ้า และเสื้อผ้ามือสองใช้วิธีการหาพันธมิตรโดยการส่งสินค้าที่มีลักษณะเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันครั้งละมาก ๆ เพื่อลดต้นทุนในการขนส่งและทำให้ต้นทุนของสินค้าลดลง สำหรับธุรกิจประเภทอาหารและเครื่องดื่มจะปรับตัวโดยการหารายได้เพิ่มด้วยวิธีการเดลิเวอรี่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น แกรปฟู้ด โลว์แมน ฟู้ดแพนด้า เป็นต้น

2. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่อยู่รอดแบบ พอมีกำไรบ้าง ไม่ขาดทุน พอมีเงินหมุนไปได้ ทั้งนี้เนื่องจาก มีธุรกิจการปรับตัว เช่น การเปลี่ยนเป็นขายออนไลน์ การลดต้นทุน การเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการของลูกค้า รวมถึงการได้ลดราคาค่าเช่าจากเจ้าของตลาดซึ่งช่วยให้เพิ่มโอกาสในการอยู่รอดของธุรกิจได้

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การปรับตัวกับความอยู่รอดของผู้ประกอบการธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การปรับตัวกับความอยู่รอดของประเภทธุรกิจ

กลยุทธ์การปรับตัว ประเภทธุรกิจ	การหารายได้เพิ่ม			การลดรายจ่ายของธุรกิจ				การเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจ		
	ADJ11	ADJ12	ADJ13	ADJ21	ADJ22	ADJ23	ADJ24	ADJ31	ADJ32	ADJ33
ธุรกิจเสื้อผ้า	0.103	0.022	0.07	-0.093	-0.118	-0.002	-0.019	0.163	.200*	0.133
ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม	-0.143	-0.054	0.033	-0.025	0.067	-0.022	-0.17	-0.119	0.019	-0.044
ธุรกิจสินค้ามือสอง	-.423**	-.333*	-0.117	-0.235	-0.075	0.000	0.043	-0.084	0.038	-0.032
ธุรกิจเครื่องประดับ/อุปกรณ์มือถือ	0.197	.611**	.560**	0.178	.349*	0.089	.400**	0.235	.333*	0.243
ภาพรวม	-0.037	0.036	.111*	-0.055	0.026	0.015	0.007	0.042	.140*	0.065

* มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (2-tailed)

** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (2-tailed)

หมายเหตุ

ADJ11 คือ การหารายได้เพิ่มเติมด้วยการหารายได้เสริมธุรกิจ

ADJ12 คือ การหารายได้เพิ่มเติมปรับใช้ให้บริการออนไลน์

ADJ13 คือ การหารายได้เพิ่มเติมขายสินทรัพย์บางส่วนเพื่อเสริมสภาพคล่อง

ADJ21 คือ การลดรายจ่ายของธุรกิจด้วยการเจรจากับเจ้าหนี้ขอพักชำระหนี้

ADJ22 คือ การลดรายจ่ายของธุรกิจด้วยการลดจำนวนพนักงาน

ADJ23 คือ การลดรายจ่ายของธุรกิจด้วยการปิดร้านเร็วขึ้น

ADJ24 คือ การลดรายจ่ายของธุรกิจด้วยการลดค่าจ้างพนักงาน

ADJ31 คือ การเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจด้วยการมองหาโมเดลธุรกิจใหม่

ADJ32 คือ การเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจด้วยการหาพันธมิตรธุรกิจรายใหญ่ช่วยพยุงธุรกิจ

ADJ33 คือ การเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจด้วยการเปลี่ยนไปประกอบกิจการอื่น

จากตารางที่ 3 พบว่า ในภาพรวมกลยุทธ์การหารายได้เพิ่มเติมด้วยการขายทรัพย์สินบางส่วนเพื่อเสริมสภาพคล่องและการหาพันธมิตรธุรกิจรายใหญ่ช่วยพยุงธุรกิจมีความสัมพันธ์กับความอยู่รอดในเชิงบวกระดับต่ำ และพิจารณาตามประเภทธุรกิจ ดังนี้

ธุรกิจเสื้อผ้า พบว่า กลยุทธ์การเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจด้วยการหาพันธมิตรธุรกิจรายใหญ่ช่วยพยุงธุรกิจมีความสัมพันธ์กับความอยู่รอดในเชิงบวกระดับต่ำ

ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม พบว่า กลยุทธ์การปรับตัวไม่มีความสัมพันธ์กับความอยู่รอด

ธุรกิจสินค้ามือสอง พบว่า กลยุทธ์การหารายได้เสริมธุรกิจมีความสัมพันธ์กับความอยู่รอดในเชิงลบระดับปานกลาง และหารายได้ด้วยการปรับให้บริการออนไลน์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความอยู่รอดในเชิงลบระดับต่ำ

ธุรกิจเครื่องประดับ/อุปกรณ์มือถือ พบว่า 1) กลยุทธ์การหารายได้เพิ่มเติมด้วยการปรับใช้ให้บริการออนไลน์ และขายสินทรัพย์บางส่วนเพื่อเสริมสภาพคล่องมีความสัมพันธ์กับความอยู่รอดในเชิงบวกระดับปานกลาง 2) กลยุทธ์การลดรายจ่ายของธุรกิจด้วยการลดจำนวนพนักงานมีความสัมพันธ์กับความอยู่รอดในระดับต่ำ และการลดค่าจ้างพนักงานมีความสัมพันธ์กับความอยู่รอดในเชิงบวกระดับปานกลาง 3) กลยุทธ์การเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจด้วยการหาพันธมิตรธุรกิจรายใหญ่ช่วยพยุงธุรกิจมีความสัมพันธ์กับความอยู่รอดในเชิงบวกระดับต่ำ

อภิปรายผลการวิจัย

กลยุทธ์การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์เป็นดังนี้

1. กลยุทธ์การปรับตัวของธุรกิจเสื้อผ้า จากผลการศึกษาที่พบว่า การปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจโดยการสร้างพันธมิตรกับธุรกิจรายใหญ่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความอยู่รอดของธุรกิจประเภทนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา สว่างคง และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (Swangkong, K & Jadesadalug, V., 2020) กล่าวว่า ศักยภาพกลยุทธ์พันธมิตรเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการดำเนินธุรกิจในยุคปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและต้องเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายมิติ เนื่องจากศักยภาพกลยุทธ์พันธมิตรทำให้องค์กรมีความได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจและประสบความสำเร็จในการดำเนินงานได้ อีกทั้งธุรกิจเสื้อผ้าจำเป็นต้องหาผู้จัดจำหน่ายไวหลายรายเพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องอำนาจการต่อรอง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของยุวรัตน์ จิรเมธาธร และวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ (Jiramtatom, Y. & Jadesadalug, V., 2016) กล่าวว่า การบริหารพันธมิตรของธุรกิจทำให้ธุรกิจมีกำไรมากขึ้นส่งผลต่อความอยู่รอดของธุรกิจ ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะธุรกิจรายใหญ่มีศักยภาพและประสบการณ์สูง สามารถช่วยให้คำปรึกษาหรือพัฒนาความรู้ในการวางแผนการตลาด รวมถึงการช่วยเหลือในรูปแบบการลงทุนให้กับธุรกิจรายย่อย นอกจากนี้ธุรกิจรายใหญ่ยังเป็นต้นน้ำและปลายน้ำในการกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี การเป็นพันธมิตรกับธุรกิจขายเสื้อผ้ารายใหญ่จึงทำให้ธุรกิจขายเสื้อผ้ารายย่อยเพิ่มโอกาสในการอยู่รอด

2. กลยุทธ์การปรับตัวของธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์การปรับตัวของธุรกิจประเภทนี้ในช่วงโควิดไม่มีความสัมพันธ์กับความอยู่รอด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร ดีสุขแสง และพนมลสิทธิ์ สอนประจักษ์ (Deesuksaeng, P. & Sonprajuk, P., 2021) กล่าวว่า การปรับตัวของร้านอาหารริมบาทวิถีโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับรายงานของ อาชนัน เกาะไพบูลย์ และเพชรชรินทร์ วงศ์เจริญ (Kohpaiboon, A. & Wongcharoen, P., 2019) กล่าวว่า การจำหน่ายสินค้าออนไลน์เป็นไปได้เฉพาะในกลุ่มธุรกิจอาหาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการในรายงานวิจัยของจตุรภัทร จันทรทิพย์ และพีรวัส หนูเกตุ (Chantith, C & Nookate, P., 2023) กล่าวว่า ผู้ประกอบการธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มไม่ต้องปรับตัวมากเพราะเป็นสินค้าจำเป็นในการดำรงชีวิต อภิปรายได้ว่า อาจเป็นเพราะธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มเป็นสินค้าจำเป็นที่มีความต้องการอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับธุรกิจใช้วิธีการจำหน่ายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์มาตั้งแต่ก่อนมีสถานการณ์โควิด จึงอาจเป็นสาเหตุให้กลยุทธ์การปรับตัวของธุรกิจประเภทนี้ในช่วงโควิดไม่มีความสัมพันธ์กับความอยู่รอด

3. กลยุทธ์การปรับตัวของธุรกิจสินค้ามือสอง ผลการศึกษาพบว่า การหารายได้เสริมธุรกิจ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับความอยู่รอด สอดคล้องกับ กองทุนไอร์แลนด์เหนือ (Invest Northern Ireland, 2023) และอลิอันซ์ เทรด (Allianz Trade, 2021) กล่าวว่า ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสียของการขยายธุรกิจหรือการทำธุรกิจเสริมเอาไว้ว่า การทำธุรกิจเสริมส่งผลให้มีความต้องการเงินลงทุนเพิ่มขึ้น และอาจทำให้เกิดการขาดแคลนเงินสดในที่สุดซึ่งจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจหลักได้ อภิปรายได้ว่าในการทำธุรกิจเสริมของธุรกิจสินค้ามือสองโดยส่วนมากเป็นธุรกิจอื่นที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจเดิมและต้องมีการลงทุนเพิ่มอาจทำให้ผู้ประกอบการขาดสภาพคล่องจึงส่งผลกับความอยู่รอดของธุรกิจในทางตรงกันข้าม

นอกจากนี้ กลยุทธ์การปรับตัวของธุรกิจสินค้ามือสองยังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนไปให้บริการออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และณัฐณา ปักกิ่ง (Jadesadalug, V. & Pukkung, N., 2020) กล่าวว่า ธุรกิจประเภทนี้ส่วนมากจะจำหน่ายในตลาดนัด และช่องทางออนไลน์ ความเสี่ยงของการทำธุรกิจนี้คือกระแสความนิยมของผู้บริโภคและสถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ในรายงานวิจัยของจตุรภัทร จันทรทิพย์ และพีรวัส หนูเกตุ (Chantith, C & Nookate, P., 2023) กล่าวว่า ธุรกิจสินค้ามือสองมีความเสี่ยงสูงต่อความอยู่รอดเนื่องจากมีความเสี่ยงสูงที่สินค้าประเภทนี้จะมีการปนเปื้อนของเชื้อโรค ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะสถานการณ์โควิด-19 ทำให้ลูกค้ามีความกังวลในความปลอดภัยจากการใช้สินค้ามือสอง จึงส่งผลให้การตัดสินใจซื้อสินค้าชนิดนี้ยากขึ้นหรือไม่ซื้อเลย

4. กลยุทธ์การปรับตัวของธุรกิจเครื่องประดับ/อุปกรณ์มือถือ ผลการศึกษาพบว่า การให้บริการออนไลน์มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความอยู่รอด สอดคล้องกับงานวิจัยของปริศนา มั่นเภา และฐิติยา เนตรวงษ์ (Munpao, P. & Netwong, T., 2021) กล่าวว่า การนำดิจิทัลแพลตฟอร์มมาใช้เป็นโมเดลใหม่ในการจัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมก่อเกิดภาวะเศรษฐกิจรูปแบบใหม่เรียกว่าเศรษฐกิจ

แบ่งปันระหว่างผู้ประกอบการและลูกค้า ซึ่งเป็นกลยุทธ์ธุรกิจให้บริการผ่านแพลตฟอร์มภายใต้ระบบนิเวศทางธุรกิจเชื่อมต่อระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์เพื่อให้ธุรกิจบนแพลตฟอร์มมีความยืดหยุ่น และปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดได้ อภิปรายได้ว่า เนื่องจากการจำหน่ายสินค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์เป็นวิธีการขายฐานลูกค้า สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าผ่านกิจกรรมได้ง่ายและรวดเร็ว เป็นสินค้าแฟชั่นที่สามารถเปลี่ยนได้ง่ายมีโอกาสการซื้อในครั้งต่อไป ทั้งนี้ การขายสินทรัพย์บางส่วนเพื่อเสริมสภาพคล่องมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความอยู่รอด สอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุมาศ สุษงบางคำ, พัชรินทร์ บุญนุ่น และ ศุภสุตา ตันชะโร (Suybangdum, P., bunnoon, P. & Tuncharo, S., 2022) กล่าวว่า สภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจเป็นปัจจัยการปรับตัวเพื่ออยู่รอดของธุรกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระวัฒน์ คำสิงห์ (Khamsing, T., 2018) กล่าวว่า เจ้าของธุรกิจที่ต้องการระดับประกอบธุรกิจให้อยู่รอดควรปรับขนาดของธุรกิจลงให้เหมาะสมกับกำไรและค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง เช่น ลดจำนวนสินทรัพย์รวมเพื่อให้เหมาะสมกับกำไร แล้วเพิ่มระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาด 4P's ควบคู่ไปกับการบริหารเงินทุนหมุนเวียนในธุรกิจอย่างระมัดระวัง อภิปรายได้ว่า เมื่อเกิดสถานการณ์โควิดทำให้ภาครัฐมีมาตรการปิดสถานที่ที่มีความเสี่ยงในการแพร่ระบาดโดยเฉพาะตลาดนัด จึงทำให้ธุรกิจในตลาดนัดกลางคืนแห่งนี้ไม่มีรายได้แต่ยังมีค่าใช้จ่ายและต้นทุนการบริหารจัดการธุรกิจ จึงมีความจำเป็นจะต้องบริหารสินทรัพย์ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยการลดรายจ่ายของธุรกิจด้วยการลดจำนวนพนักงานและการลดค่าจ้างพนักงานมีสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความอยู่รอด สอดคล้องกับงานวิจัยของกิริยา กุลกลการ, อนันต์ ภาวสุทธิพิศิฐ และศุทธาภา นพวิญญวงค์ (Kulkolkarn, K., Pawasutipaisit, A., & Noppawinyuwong, S., 2020) กล่าวว่า สถานการณ์โควิด-19 ส่งผลต่อการจ้างงานของผู้ประกอบการโดยเกือบครึ่งหนึ่งของสถานประกอบการมีการลดจำนวนลูกจ้างลงเพื่อความอยู่รอด สอดคล้องกับบทความของเคเคพี แอดไวส์ เซ็นเตอร์ (KKP Advice Center, 2022) กล่าวว่า SME บางรายเลือกที่จะลดต้นทุนด้วยการลดเงินเดือนหรือเลิกจ้างพนักงานเพื่อลดรายจ่ายพุงธุรกิจให้อยู่รอด รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของสวลี วงศ์ไชยา (Wongchaiya, S., 2017) กล่าวว่า ตัวแปรเงินทุนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จของธุรกิจ ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากต้นทุนที่สูงที่สุดของธุรกิจส่วนใหญ่คือค่าจ้าง เมื่อมีพนักงานมากค่าจ้างก็จะมากตาม ดังนั้นการลดจำนวนพนักงานและ/หรือการลดค่าจ้างพนักงานจะช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดได้ ทั้งนี้การหาพันธมิตรธุรกิจรายใหญ่ช่วยพุงธุรกิจมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความอยู่รอดของธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์พิทักษ์ พงศ์สุวรรณ (Phongsuwan, P., 2022) กล่าวว่า กลยุทธ์พันธมิตรทางธุรกิจและนโยบายแชร์ข้อมูลระหว่างองค์กรส่งผลให้ธุรกิจสามารถปรับตัวได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบทความของเคเคพี แอดไวส์ เซ็นเตอร์ (KKP Advice Center, 2022) กล่าวว่า ในภาวะที่เศรษฐกิจไม่มีความแน่นอน ทำให้ไม่สามารถคาดการณ์การฟื้นตัวของเศรษฐกิจได้ จึงควรมองหาพันธมิตรทางธุรกิจที่สามารถช่วยให้ธุรกิจแข็งแกร่งขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ในรายงานวิจัยของจตุรภัทร จันทร์ทิพย์ และพีรวัส หนูเกตุ (Chantith, C & Nookate, P., 2023) กล่าวว่า การปรับตัวที่สำคัญคือการหาพันธมิตรในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน โดยอาจทำได้ในลักษณะการส่งสินค้ามาขายร่วมกันเพื่อลดต้นทุน อภิปรายได้ว่า การทำธุรกิจในสถานการณ์วิกฤติของธุรกิจรายย่อยนั้น

เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจ การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจอาจมีส่วนช่วยให้ธุรกิจอยู่รอด เพราะธุรกิจรายใหญ่ สามารถให้คำปรึกษาและให้การช่วยเหลือ เช่น ผ่อนผันการชำระหนี้ การให้เครดิตทางการค้ากับธุรกิจรายย่อย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ธุรกิจเครื่องประดับ/อุปกรณ์มือถือ ควรหารายได้เพิ่มเติมจากสินค้าที่มีลักษณะเดียวกันหรือคล้ายกัน และใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ที่หลากหลายเพื่อเข้าถึงฐานลูกค้าในวงกว้าง ควรหาพันธมิตรธุรกิจรายใหญ่โดยการรวมกลุ่มธุรกิจที่มีลักษณะเดียวในการสั่งซื้อสินค้าจำนวนมากจะเป็นการช่วยลดต้นทุน และสามารถลดความเสี่ยงทางการเงิน

2. ธุรกิจเสื้อผ้า ควรทำการรวมกลุ่มธุรกิจที่มีลักษณะเดียวในการสั่งซื้อสินค้าจำนวนมากเพื่อเป็นการช่วยลดต้นทุน

3. ธุรกิจสินค้ามือสอง ควรคำนึงถึงการจัดการสภาพคล่องทางการเงินเป็นสำคัญ เพราะการหารายได้เพิ่มเติม ด้วยวิธีการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเดิมหรือเป็นธุรกิจใหม่เปรียบเสมือนกับการลงทุนเริ่มแรกซึ่งจะมีความเสี่ยงสูงต่อความอยู่รอด และเสื้อผ้ามือสองเป็นสินค้าเฉพาะกลุ่มมีการแข่งขันสูงการให้บริการออนไลน์อาจเป็นความเสี่ยงของธุรกิจได้

4. ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ควรศึกษาและติดตามการให้บริการออนไลน์ในรูปแบบใหม่ ๆ เสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาในประเด็นความสามารถเชิงพลวัต (Dynamic Capabilities) ของผู้ประกอบการในตลาดนัดกลางคืนกรีนเวย์ อำเภอหาดใหญ่เพิ่มเติม รวมถึงกลยุทธ์การปรับตัวในอุตสาหกรรมประเภทอื่น ๆ เช่น วิชาสหกิจชุมชน ธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม เป็นต้น

References

- Allianz Trade. (2021). *What are the advantages and disadvantages of expanding your business?* Available on https://www.allianz-trade.com/en_global/news-insights/business-tips-and-trade-advice/advantages-and-disadvantages-of-expanding-a-business.html.
- Chantith, C. & Nookate, P. (2022). *Impact, Adaptation, and Factors Affecting the Survival of Entrepreneurs in the Greenway Night Market during the COVID-19 Situation*. Faculty of Management Sciences, Songkhla Rajabhat University.
- Deesuksaeng, P. & Sonprajuk, P. (2021). *Adaptation of Street Food COVID-19 situation period in Pak Nam Pho Subdistrict, Mueang Nakhon Sawan District, Nakhon Sawan Province*. National Postgraduate Student Colloquium, Theme: Business Creativity and Innovation in the Age of Transformation. Naresuan University.

- Department of Business Development. (2017). *Annual Report 2017*. Available on <https://www.dbd.go.th/storage/manual/35233324-07e2-4456-9d1d-de96c10a6623.pdf>
- Invest Northern Ireland (2023). *Invest in business Plan 2022 / 23: 'Transitioning to a 10X Economy'*. Available on <https://www.investni.com/sites/default/files/2023-01/invest-northern-ireland-business-plan-2022-23-draft.pdf>
- Jadesadalug, V. & Pukkung, N. (2020). Operations in a Secondhand Clothing Business Network. *Journal of Humanities and Social Sciences Review*. 22(1), 220–237.
- Jiramtatorn, Y. & Jadesadalug, V. (2016). Managing Strategic Alliances of Event Marketing in Bangkok. *Veridian E-Journal Silpakorn University*. 9(3), 720– 739.
- Khamboonchoo, K. & Rojanatrakul, T. (2022). The Qualities of Entrepreneurs and Strategies Affecting the Success for Business Operation of SMEs. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(12), 407 – 421.
- Khamsing, T. (2018). *The survival of small clothing retailers in Bangkok night market*. [Master of Business Program in Business Administration (Marketing)]. Srinakharinwirot University.
- KKP Advice Center. (2022). *Opening a solution for how SME businesses should adapt as the world moves into the future*. Available on <https://advicecenter.kkpf.org/th/business-talk/THE-FUTURE-IS-NOW>.
- Koh Paiboon, A. & Wongcharoen, P. (2019). *Entrepreneurial Adaptation Amidst COVID-19: Data Analysis Survey*. Available on <https://waymagazine.org/covid-policy-brief-3/>
- Kulkolkarn, K., Pawasutipaisit, A. & Noppawinyuwong, S. (2020). *Effects of COVID-19 on employment promotion*. Research and Consultancy Institute, Thammasat University.
- McKee, D.O., Varadarajan, P.R. and Pride, W.M. (1989), “Strategic adaptability and firm performance: a market-contingent perspective”. *Journal of Marketing*, 53(3), 21– 35.
- McKee, R. H., Plutnick, R. T., & Przygoda, R. T. (1989). *The carcinogenic initiating and promoting properties of a lightly refined paraffinic oil* (12): *Fundam ApplToxicol*.
- Munpao, P. & Netwong, T. (2021). Digital platform to elevate service businesses in the covid-19 era. *Journal of management science sakon nakhon rajabhat university*. 1(1), 57– 65.
- Office of Small and Medium Enterprise Promotion. (2013). *SMEs Economic Indicators*. Available on https://www.sme.go.th/upload/mod_download/1.%E0%B8%9B%E0%B8%81-%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%8D-20171024000530.pdf

- Office of Small and Medium Enterprise Promotion. (2021). *Survey of SMEs affected by the outbreak of coronavirus disease 2019*. Available on https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20210427095331.pdf
- Penpokai, N. & Pakasat, N. (2018). The Influences of Organizational Competency, Business Strategy, Leadership and Knowledge Management effect on Business Growth and Organizational Survival of the Automotive Parts Industry. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*. 11(2), 1–20.
- Phongsuwan, P. (2022). *A case study of the adaptation strategy and organizational direction in healthcare product retail business during the covid-19 pandemic*. [Master of Management Program in Management]. Mahidol University.
- Porter, M. E. (1980). *Competitive Strategic Technique for Analyzing*. New York: Free Press.
- Suybangdum, P., bunnoon, P. & Tuncharo, S. (2022). Exploratory Component Analysis of Entrepreneurial Adaptation Factors towards Business Survival in the Covid-19 Pandemic Crisis. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*. 16(3), 38–57.
- Swangkong, K. & Jadesadalug, V. (2020). Strategic Alliance Competency: Causal and Effect. *Veridian E-Journal Silpakorn University Humanities Social Sciences and arts*, 12(4), 1323–1345.
- Wongchaiya, S. (2017). *The Influence of Business Strategies and Entrepreneur Characteristics on the Business Success of Small and Medium Enterprises (SMEs)*. [Master of Business Program in Business Administration]. Ubon Ratchathani University.

พฤติกรรมการออมของเจนเอเรชั่นซี (Gen Z) :

นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*

SAVINGS BEHAVIOR OF GENERATION Z :

THE FACULTY OF MANAGEMENT SCIENCES STUDENTS,

CHIANG RAI RAJABHAT UNIVERSITY*

ศศิวิมล ภู่วง**

วิรุณสิริ ใจมา***

ประภาพรพรณ ไชยานนท์****

(วันที่รับบทความ: 10 กันยายน 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 8 ธันวาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 19 ธันวาคม 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออม และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ที่อยู่ในช่วงเจนเอเรชั่นซี (Gen Z) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 307 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์แบบจำลองถดถอยหลายตัวแปร (Multiple Regression Model)

ผลการศึกษาพบว่า จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีจำนวนผู้ที่มีการออมทั้งสิ้น 165 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.75 ออมเงินเฉลี่ยเดือนละ 1,040.42 บาท ส่วนใหญ่จะออมเงินก่อนการใช้จ่าย รูปแบบการออมเป็นแบบเงินสด วัตถุประสงค์ของการออมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉิน และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมพบว่า มีตัวแปร 4 ตัวแปร ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ รายได้จากผู้ปกครอง รายได้จากแหล่งอื่น มูลค่าการออมที่สะสม และค่าใช้จ่าย ผลที่ได้จากงานวิจัยจึงควรสนับสนุนให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการออม ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสรายได้ระหว่างเรียน และให้ความรู้ทางการเงิน สามารถบริหารเงิน บริหารงบประมาณในแต่ละส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นหรือก่อหนี้ที่ไม่จำเป็น เพื่อความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในอนาคต

คำสำคัญ: พฤติกรรมการออม, รายได้, ค่าใช้จ่าย, เจนเอเรชั่นซี

* บทความนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2566

**อาจารย์ประจำ, สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, Email; sasiwimon.pup@crju.ac.th

***รองศาสตราจารย์, สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, Email; ms_wiroonsiri@crju.ac.th

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, Email; ms_praparpan@crju.ac.th

SAVINGS BEHAVIOR OF GENERATION Z : THE FACULTY OF MANAGEMENT SCIENCES STUDENTS, CHIANG RAI RAJABHAT UNIVERSITY*

SASIWIMON PUPHOUNG**

WIRUNSIRI JAIMA***

PRAPAPUN CHAIYANONT****

(Received: September 10, 2023; Revised: December 8, 2023; Accepted: December 19, 2023)

ABSTRACT

The purposes of this research were to study savings behavior and factors affecting the savings behavior of those in Generation C (Gen Z). The 307 participants were undergraduate students of the Business Administration Program, Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University. The tool used to collect the data was a questionnaire. The data were analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis. The results revealed that of all 165 respondents or 53.75 percent saved an average of 1,040.42 baht per month. Most of them saved money before spending. The form of savings was cash. The purpose of saving was for emergency expenses. And the factors that affected their saving behavior were found to have four variables that were statistically significant at the 0.05 level, namely, parental incomes, incomes from other sources, accumulated savings value, and expenses. The results suggested that students should be encouraged to realize the importance of savings, have the opportunity to earn money while studying, and be given financial knowledge to manage money and budget in each section efficiently to reduce unnecessary expenses or unnecessary debt for stability in life in the future.

Keywords: saving behavior, income, expenses, Generation Z

* Research Article, Research grant supported by Faculty of Management Sciences, Chiang Rai Rajabhat University Research Fund, 2023

** Lecturer, Business Economics Program, Faculty of Management Sciences, Chiang Rai Rajabhat University, Email; sasiwimon.pup@crju.ac.th

*** Associate Professor, Business Economics Program, Faculty of Management Sciences, Chiang Rai Rajabhat University, Email; ms_wiroonsiri@crju.ac.th

**** Assistant Professor, Business Economics Program, Faculty of Management Sciences, Chiang Rai Rajabhat University, Email; ms_praparpan@crju.ac.th

บทนำ

การระบาดของโรคโควิด 19 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและเศรษฐกิจของประเทศรวมถึงกระทบกับเศรษฐกิจของโลกเป็นอย่างมาก การประกอบธุรกิจบางแห่งต้องลดเงินเดือน ลดจำนวนพนักงานลง และหลายแห่งถูกปิดกิจการ ส่งผลกับแรงงานทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางด้านรายได้ เกิดเป็นปัญหาเรื่องสภาพคล่องทางการเงินอย่างมาก ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ทุกคนเห็นความสำคัญของเงินออมที่ได้เก็บสะสมมา สถานการณ์โควิดนี้จึงกลายเป็นบทเรียนอย่างดีให้กับหลากหลายคนในทุกช่วงวัยได้เห็นความสำคัญของการเก็บออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉินได้เป็นอย่างดี

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (Puey Ungphakorn Institute of Economic Research, 2019) ได้นำเสนอบทความในมุมมองเชิงลึกของพฤติกรรมกรรมการออมของคนไทยที่ได้จากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของเงินฝากรายบัญชีจากสถาบันคุ้มครองเงินฝาก (Deposit Protection Agency: DPA) ที่ครอบคลุมกว่า 80 ล้านบัญชี โดยข้อมูลล่าสุดของธนาคารโลกแสดงให้เห็นว่า คนไทยสามารถเข้าถึงบริการเงินฝากและ/หรือบัญชีโมบายมันนี่ (Mobile Money) ได้ในสัดส่วนที่สูงเทียบเท่ากับประเทศพัฒนา ซึ่งสูงเป็นอันดับที่ 20 ของโลก และเป็นอันดับ 6 ในเอเชีย (รองจาก ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฮองกง ไต้หวัน และมาเลเซีย) ทั้งนี้แม้ว่าสัดส่วนของคนไทยหรือครัวเรือนไทยที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ก็เพิ่มสูงขึ้นทุกปี แต่สัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนไทยกลับมีแนวโน้มลดลง ซึ่งภาวะการออมที่ลดลงอาจส่งผลให้ครัวเรือนมีสภาพคล่องไม่เพียงพอรองรับความต้องการใช้จ่ายหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ในภาพรวมพบว่า คนไทยร้อยละ 56.04 มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ แต่ร้อยละ 32.80 ของผู้ฝาก (หรือคิดเป็น 12.2 ล้านคน) มีเงินในบัญชีไม่เกิน 500 บาท และในจำนวนดังกล่าวมีผู้ฝากจำนวนสูงถึง 4.7 ล้านคนที่มีเงินในบัญชีไม่ถึง 50 บาท สำหรับกลุ่มที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์มากที่สุด คือ กลุ่มวัยเริ่มทำงาน นอกจากนี้ยังพบว่า จำนวนเงินในบัญชีมีความสัมพันธ์กับอายุที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ คนที่มีอายุมากจะมีปริมาณเงินในบัญชีมากกว่าคนที่อายุน้อย โดยคนวัยหลังเกษียณมีค่ากลางเงินฝากในบัญชีต่อรายได้ที่ 7,445 บาทเทียบกับกลุ่มคนที่อายุน้อย (อายุ 15-25 ปี) ที่มีประมาณ 947 บาทต่อบัญชี

หากพิจารณาแล้วกลุ่มคนที่มีอายุน้อยควรจะตระหนักในเรื่องความสำคัญของการออมตั้งแต่อายุยังน้อย ซึ่งในงานของ พิมพ์ภัทร (Pimphatra, 2022) ได้อธิบายถึงผู้ที่อยู่ในช่วงเจนเอเรชั่นซี (Gen Z: Generation Z) คือผู้ที่เกิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 – 2555 หรือมีอายุตั้งแต่ 9-24 ปี ถือเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีความสำคัญและส่งอิทธิพลต่อสังคมและเศรษฐกิจอย่างมาก คนเจนเอเรชั่นซีเติบโตมาพร้อมเทคโนโลยี สมาร์ทโฟน และอินเทอร์เน็ต มีความสามารถรับรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ รับข่าวสารได้รวดเร็ว เปิดกว้างทางความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ดี คนเจนเอเรชั่นซีจึงมีความพร้อมในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว องค์ประกอบข้างต้นทำให้แนวคิด วิถีชีวิต เป้าหมายในอนาคต รวมถึงพฤติกรรมกรจ่ายของคนเจนเอเรชั่นซีแตกต่างจากคนรุ่นก่อน ๆ อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีเอื้อให้คนเจนเอเรชั่นซีเข้าถึงข้อมูลการออมและการลงทุนได้เร็วกว่าคนรุ่นก่อน เข้าใจวิธีการหารายได้ออนไลน์และปรับเข้ากับอาชีพแบบพาร์ทไทม์หรือฟรีแลนซ์ได้ดี ขณะเดียวกันมีความกล้าที่จะ

ออมเงินผ่านการลงทุนในหุ้น กองทุน และผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่น ๆ ไปจนถึงการลงทุนในสกุลเงินดิจิทัล หรือคริปโตเคอร์เรนซี (Cryptocurrency)

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี หลักสูตรบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ซึ่งหลักสูตรของนักศึกษาได้เรียนเกี่ยวกับบริหารธุรกิจ มีการจัดการเรียนในรายวิชาทางด้านการเงิน และหลักเศรษฐศาสตร์ ทำให้นักศึกษาได้เข้าใจข้อมูลเบื้องต้นของการออมและการลงทุน งานวิจัยนี้จึงเห็นความสำคัญที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการออมของนักศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่อยู่ในช่วงเจนเอเรชั่นซีที่มีพฤติกรรมการบริโภคและการออมตามกระแสของเทคโนโลยี หากทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลให้นักศึกษาได้คำนึงถึงการประหยัด การออม การลงทุน รวมทั้งการดำเนินชีวิตในยุคที่มีกระแสของสื่อโซเชียลต่าง ๆ จะทำให้ทราบถึงการปรับตัวและการวางแผนในอนาคตทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ ของช่วงวัย อันจะได้เป็นแนวทางที่ดีเพื่อที่จะได้สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีทางการเงินและมีความมั่นคงในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

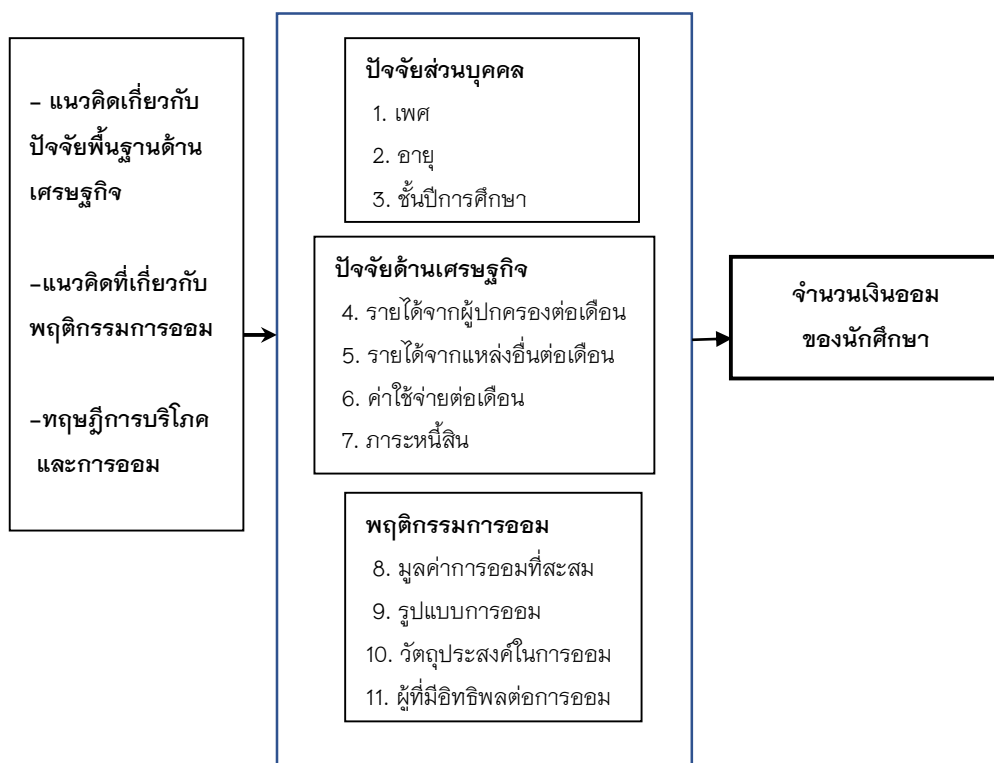
1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของนักศึกษา โปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา โปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สมมติฐานการวิจัย

ตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการออม ส่งผลต่อจำนวนเงินออม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับการออมของนักศึกษา ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้ แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ (Daenghaem, S. and Charoenphan, N., (2021)) แนวคิดที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการออม (Charoensuk, S., (2016)) ทฤษฎีการบริโภคและการออมของเคนส์ (John, M. K., (1936), อ้างใน พิมพ์จันทร์ ชวดจะโป๊ะ (Chuatchapo, P., et al., 2020)) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำการรวบรวมตัวแปรสำคัญที่ส่งผลถึงการออมของนักศึกษา จึงได้กรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ในการศึกษาครั้งนี้คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวนทั้งสิ้น 1,310 คน จาก 6 สาขาวิชา (Office of Academic Promotion and Registration, 2022)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 307 คน ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการคำนวณด้วยสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างที่ระดับร้อยละ 0.05 จากนั้นดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคัดเลือกแบบกำหนดโควตา (Quota Selection) คัดเลือกโดยการกำหนดสัดส่วนของจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา จนครบตามจำนวนสัดส่วนที่กำหนด ได้แก่ สาขาวิชาการจัดการ 115 คน สาขาวิชาโลจิสติกส์ 80 คน สาขาวิชาการตลาด 43 คน สาขาวิชาการจัดการการค้าสมัยใหม่ 41 คน สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ 21 คน และสาขาบริหารทรัพยากรมนุษย์ 12 คน รวมทั้งสิ้น 307 คน

2. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เริ่มจากการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม โดยทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Validity) ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยใช้วิธี (IOC : Index of item objective congruence) เพื่อหาความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย และได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 แสดงว่า แบบสอบถามสามารถนำไปใช้ได้มีความเที่ยงตรงและข้อคำถามวัดได้ตามวัตถุประสงค์ จึงได้ปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นแล้วไปทดสอบ (Pre-test) กับนักศึกษาต่างคณะจำนวน 20 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ในส่วนของข้อมูลพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจและพฤติกรรมกรออม นำแบบสอบถามที่ได้มาทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์อัลฟา ได้ค่าของความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.97 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าข้อมูลในแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ จึงได้ตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง แล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สาขา ชั้นปีการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง สถานะของบิดามารดา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แหล่งรายได้ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน และภาระหนี้สิน

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการออม ได้แก่ จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน มูลค่าการออมสะสม ซึ่งความถี่ในการออม รูปแบบการออม วัตถุประสงค์ในการออม ผู้มีอิทธิพลต่อการออม

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามในลักษณะออนไลน์ โดยใช้แบบฟอร์มของกูเกิ้ล (Google Form) และส่งแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างในลักษณะคิวอาร์โค้ด (QR Code) และส่งลิงค์ (Link) โดยผ่านการประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวแทนนักศึกษาแต่ละสาขาวิชา และตัวแทนนักศึกษาแต่ละชั้นปีให้ประชาสัมพันธ์ในกลุ่มไลน์ (Line) โดยให้ตอบแบบสอบถามตามความสมัครใจ รวบรวมจนครบตามจำนวนสาขาวิชาแล้วดำเนินการปิดรับข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้นำมาวิเคราะห์และแปลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการออม ใช้การวิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สำหรับพฤติกรรมการออม ได้แก่ รูปแบบการออม วัตถุประสงค์ในการออม ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการออม จะเป็นการให้ระดับคะแนนความสำคัญต่อการออม เป็นการวัดข้อมูลประเภทอัตราภาค (Interval Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับความสำคัญมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับความสำคัญมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับความสำคัญปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับความสำคัญ

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับความสำคัญน้อยที่สุด

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เลือกตัวแปรเข้าสู่สมการทั้งหมด 11 ตัวแปร ด้วยเทคนิค Enter ใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% หรือวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Regression) โดยกำหนดเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y' = a + b_1X_1 + b_2X_2 + \dots + b_kX_k$$

เมื่อ	Y'	แทน	คะแนนพยากรณ์ของตัวแปรตาม (จำนวนเงินออมของนักศึกษา)
	a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ
	$b_1, b_2, \dots, b_k$	แทน	ค่าน้ำหนักคะแนนหรือสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรต้น ตัวที่ 1 ถึง ตัวที่ k ตามลำดับ
	$X_1, X_2, \dots, X_k$	แทน	คะแนนของตัวแปรต้นตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ตามลำดับ (สมการนี้มี 11 ตัวแปร)
	k	แทน	จำนวนตัวแปรต้น

ส่วนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ใช้อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม โดยจะอธิบายตัวแปรหนึ่งเมื่อทราบค่าตัวแปรอีกตัวแปรหนึ่ง คะแนนทุกตัวเปลี่ยนเป็นรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z'_Y = \beta_1Z_1 + \beta_2Z_2 + \dots + \beta_kZ_k$$

เมื่อ	Z'_Y	แทน	คะแนนพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐานของตัวแปรตาม
	$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$	แทน	ค่าน้ำหนักเบต้าหรือสัมประสิทธิ์การถดถอยของคะแนนมาตรฐานของตัวแปรต้นตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ตามลำดับ
	$Z_1, Z_2, \dots, Z_k$	แทน	คะแนนมาตรฐานของตัวแปรต้นตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ตามลำดับ
	k	แทน	จำนวนตัวแปรต้น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการออมของนักศึกษา โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมมีจำนวน 165 คน (คิดเป็นร้อยละ

53.75) กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีการออมมีจำนวน 142 คน (คิดเป็นร้อยละ 46.25) กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมมีเงินออมเฉลี่ย 1,040.42 บาทต่อเดือน แต่ส่วนใหญ่จะออมต่อเดือน อยู่ในช่วงน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท และรองลงมาคือ 501 – 1,000 บาทต่อเดือน และมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ย 29,309.09 แต่ส่วนใหญ่มีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ย อยู่ในช่วงน้อยกว่า 5,000 บาท โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะออมเงินก่อนการใช้จ่าย และออมประจำทุกเดือน รูปแบบการออมส่วนใหญ่เป็นแบบเงินสด และรองลงมาคือ การฝากเงินกับธนาคาร การออมมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉิน และผู้มีอิทธิพลต่อการออมคือตนเอง

2. การทดสอบตัวแปรต้น 11 ตัวแปร ที่ใช้ทดสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสถิติทดสอบ F เท่ากับ 11.240 และค่า P-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า จาก 11 ตัวแปร มีตัวแปรอย่างน้อย 1 ตัวที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทำให้สามารถพยากรณ์ผลของตัวแปรตามเกี่ยวกับการออมของนักศึกษาได้ และการทดสอบตัวแปรทั้งหมดไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจากค่า Tolerance ทุกตัวแปรมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ทุกตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 10 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวแปรต้นที่อยู่ในสมการไม่มีความสัมพันธ์กันทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity หรือไม่เกิดสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรต้น

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของนักศึกษา โปรแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ 0.694 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรต้นทั้ง 11 ตัวแปร ส่งผลต่อการออมของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ 1 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (R Square) เท่ากับ 0.481 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 11 ตัวแปร ส่งผลต่อการออมของกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 48.10 หรือตัวแปรต้นร่วมกันทำนายตัวแปรตามได้ร้อยละ 48.10 ซึ่งหมายถึง ตัวแปรทั้ง 11 ตัวแปรส่งผลต่อการออมของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 48.10 ที่เหลืออีกร้อยละ 51.90 เป็นผลเนื่องมาจากตัวแปรอื่นที่ไม่ได้อยู่ในสมการ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการออม

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	-2831.968	1789.452		-1.583	0.116
เพศ (X_1)	-34.579	247.724	-0.008	-0.140	0.889
อายุ (X_2)	133.128	89.382	0.118	1.489	0.138
ชั้นปี (X_3)	-28.684	146.086	-0.016	-0.196	0.845

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
รายได้จากผู้ปกครอง (X_4)	0.057	0.025	0.150	2.290*	0.023
รายได้จากแหล่งอื่น (X_5)	0.191	0.023	0.646	8.209*	0.000
ค่าใช้จ่าย (X_6)	-0.090	0.040	-0.196	-2.274*	0.024
ภาระหนี้สิน (X_7)	-444.044	267.782	-0.102	-1.658	0.099
มูลค่าการออมที่สะสม (X_8)	0.007	0.002	0.226	3.386*	0.001
รูปแบบการออม (X_9)	-76.584	94.959	-0.050	-0.806	0.421
วัตถุประสงค์ในการออม (X_{10})	179.422	171.957	0.074	1.043	0.298
ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการออม (X_{11})	6.511	179.089	0.002	0.036	0.971
R	R Square		Adjusted R Square		Std. Error of the Estimate
0.694	0.481		0.444		1395.270

หมายเหตุ : * มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นที่ 95%

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกรออม ในตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรที่มีค่า นัยสำคัญ (Significance) ที่น้อยกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หรือวัดด้วยค่าความเชื่อมั่นที่ 95% นั้น มีตัวแปรทั้งสิ้น 4 ตัวแปร ได้แก่ รายได้จากผู้ปกครอง (X_4) รายได้จากแหล่งอื่น (X_5) ค่าใช้จ่าย (X_6) และมูลค่าการออมที่สะสม (X_8) เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อกรออมของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนผลการวิเคราะห์รูปคะแนนมาตรฐานในสมการ ดังนี้

$$Z'_Y = 0.150_1Z_4 + 0.646Z_5 - 0.196Z_6 + 0.226Z_8$$

และสามารถกำหนดเป็นสมการพยากรณ์เชิงเส้นตรงในรูปคะแนนดิบซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$Y = -2831.968 + 0.057X_4 + 0.191X_5 - 0.090X_6 + 0.007X_8$$

จากสมการมีตัวแปรที่สัมประสิทธิ์มีค่าเป็นบวก 3 ตัวแปร ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ว่า หาก กำหนดให้ปัจจัยต่าง ๆ คงที่ ถ้ารายได้จากผู้ปกครอง (X_4) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยจะส่งผลให้ นักศึกษาเกิดการออมเพิ่มขึ้น 0.057 บาทต่อเดือน ถ้ารายได้จากแหล่งอื่น (X_5) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหนึ่ง หน่วยจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดการออมเพิ่มขึ้น 0.191 บาทต่อเดือน และถ้ามูลค่าการออมที่สะสม (X_8) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดการออมเพิ่มขึ้น 0.007 บาทต่อเดือน

ส่วนตัวแปรค่าสัมประสิทธิ์ที่มีค่าติดลบคือ ตัวแปรค่าใช้จ่าย ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ว่า ถ้าค่าใช้จ่าย (X_6) เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหนึ่งหน่วยจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดการออมลดลง 0.090 บาทต่อเดือน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการออมของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีการออม คิดเป็นร้อยละ 52.88 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมีการออมเฉลี่ย 1,040.42 บาทต่อเดือนนั้น สอดคล้องกับในภาพรวมที่พบว่า คนไทยร้อยละ 56.04 มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ และกลุ่มคนที่มีอายุน้อย (อายุ 15-25 ปี) มีจำนวนเงินในบัญชีประมาณ 947 บาท (Puey Ungphakorn Institute of Economic Research, 2019) กลุ่มตัวอย่างที่มีการออม มีรายได้เฉลี่ย 10,046.06 บาทต่อเดือน และมีส่วนต่างระหว่างรายได้กับรายจ่าย 3,417.60 บาทต่อเดือน โดยมีเงินออมเฉลี่ย 1,040.42 บาทต่อเดือน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเงินออมมีรายได้ไม่มาก และมีส่วนต่างระหว่างรายได้กับรายจ่ายน้อย จึงส่งผลให้เกิดการออมในจำนวนที่ไม่มาก และหากกลุ่มตัวอย่างมีเงินออมไม่มาก ย่อมส่งผลทำให้ครัวเรือนมีเงินออมต่อเดือนน้อย เช่นเดียวกับงานวิจัยของสถาบันวิทยาการตลาดทุน (Capital Market Academy, 2019) ถ้าครัวเรือนมีเงินออมต่อเดือนน้อย จะทำให้เงินออมสะสมต่ำ ซึ่งไม่เพียงพอจ่ายต่อการใช้จ่าย ทำให้เกิดหนี้สูงและมีระยะการผ่อนชำระระยะยาว ดังนั้นพฤติกรรมทางการออมที่เป็นวินัยทางการเงินที่ดีนี้จึงมีความสำคัญต่อการลดปัญหาหนี้ครัวเรือน ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของคนในประเทศ

กลุ่มตัวอย่างที่มีการออม มีเงินออมเฉลี่ย 1,040.42 บาทต่อเดือน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 10.35 ของรายได้ทั้งหมด แต่ส่วนใหญ่จะออมต่อเดือน อยู่ในชว่นน้อยกว่าหรือเท่ากับ 500 บาท และรองลงมาคือออม 501 - 1,000 บาทต่อเดือน และแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจะมีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ย 29,309.09 แต่ส่วนใหญ่มีมูลค่าการออมสะสมเฉลี่ย อยู่ในชว่นน้อยกว่า 5,000 บาทนั้น สอดคล้องกับดวงกมล สุวรรณล้วน (Suwanluen, D., 2018) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสนใจและความตระหนักรู้ในการวางแผนการออมเงินกับ พฤติกรรมการออมเงินของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดพัทลุง ซึ่งพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความถี่ในการออมเงิน 1 - 2 ครั้งต่อเดือน โดยมีจำนวนเงินออมต่ำกว่า 1,000 บาท ซึ่งมีเปอร์เซ็นต์การออมเงิน ประมาณ 1 - 10% ของรายได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรารณา หลีกภัย (Leekpai, P., 2020) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องพฤติกรรมกรออมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดตรัง พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีเงินออมรวมทั้งสิ้นในขณะนี้ไม่เกิน 5,000 บาท

พฤติกรรมส่วนใหญ่จะออมเงินก่อนการใช้จ่าย โดยรูปแบบการออมที่มากที่สุดคือ ออมแบบเงินสด รองลงมาคือการฝากเงินกับธนาคาร และส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการออมคือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉินนั้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของศุภฤกษ์ มณีลาภ และคณะ (Maneealap, S., et al., 2018) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราช

ชนนี้ สุราษฎร์ธานี มีพฤติกรรมการออมส่วนใหญ่คือ จัดสรรเงินออมก่อนการใช้จ่าย และรูปแบบการออม คือ การออมไว้ที่ตนเองมากที่สุด สอดคล้องกับสถาบันวิทยาการตลาดทุน (Capital Market Academy, 2019) ที่ศึกษาการออมเพื่อประชากรวัยเริ่มทำงาน โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อายุน้อยไม่มากส่วนใหญ่ออมด้วยเงินสดมากถึงร้อยละ 41.50 ส่วนที่นำไปลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ มีจำนวนไม่มาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงกมล สุวรรณล้วน (Suwanluen, D., 2018) ซึ่งพบว่า เป้าหมายในการออมเงิน 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การออมเงินจะเป็นแรงกระตุ้นให้รู้สึกสนใจในการออม 2) เพื่อเป็นเงินสำรองยามฉุกเฉินหรือยามเจ็บป่วย และ 3) เพื่อสร้างครอบครัวในอนาคต โดยรูปแบบในการออมเงินของนักศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีระดับความสนใจในรูปแบบ 1) เงินฝากธนาคาร 2) เก็บไว้เอง 3) ออมด้วยรูปแบบอื่น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของปรารณา หลีกภัย (Leekpai, P., 2020) ที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการออมคือเพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉินมากที่สุด รองลงมา คือการออมเพื่อซื้อทรัพย์สินต่าง ๆ

นอกจากนี้ผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างเฉพาะผู้ที่มีการออม ส่วนใหญ่มีรูปแบบการออมคือออมแบบเงินสด และมีวัตถุประสงค์ของการออมเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉินนั้น อาจอธิบายอีกนัยหนึ่งได้ว่า กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวส่วนใหญ่มีการถือเงินสดไว้เพื่อสำรองไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีความต้องการถือเงินของเคนส์ (Keynes) ที่อธิบายเหตุผลของการถือเงินไว้ 3 ประการ คือ 1) ความต้องการถือเงินเพื่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน 2) ความต้องการถือเงินเพื่อสำรองใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน และ 3) ความต้องการถือเงินเพื่อเก็งกำไร

กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมส่วนใหญ่มีรูปแบบการออมคือ ออมแบบเงินสด รองลงมาคือการฝากเงินกับธนาคาร และผู้มีอิทธิพลต่อการออมคือตนเองนั้น ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างได้จัดการทางการเงินของตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเองที่จะเก็บออมเงินสดเอาไว้ และบางส่วนฝากไว้กับธนาคาร ดังนั้นจึงทำให้เห็นว่า สถาบันการเงินยังเป็นแหล่งฝากเงินหรือแหล่งออมเงินที่กลุ่มตัวอย่างให้ความเชื่อถือ ซึ่งผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของปรารณา หลีกภัย (Leekpai, P., 2020) ที่ผู้มีอิทธิพลต่อการออมของนักศึกษามากที่สุดคือตนเอง การที่กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมเป็นผู้ตัดสินใจที่จะออมด้วยตนเอง (ผู้มีอิทธิพลต่อการออมคือตนเอง) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 นั้นส่งผลกระทบต่อการค้าทางชีวิตและเศรษฐกิจของคนทั้งประเทศ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างตระหนักถึงความไม่แน่นอนของชีวิต และเห็นความสำคัญของการออมเพื่อใช้เป็นเงินสำรองยามเกิดเหตุที่ไม่คาดคิดหรือยามเจ็บป่วย และทำให้กลุ่มตัวอย่างที่มีการออมมีความตั้งใจที่จะออมเงินเก็บไว้ในอนาคต ซึ่งนับว่าเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีที่กลุ่มตัวอย่างจะได้วางแผนการใช้จ่ายตั้งแต่วัยเรียนเพื่อไม่ให้เกิดหนี้สิน เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและครอบครัว

2. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การออมของนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยประกอบด้วย รายได้จากผู้ปกครอง รายได้จากแหล่งอื่น ค่าใช้จ่าย และมูลค่าการออมที่สะสม ส่งผลกระทบต่อ การออม ที่เป็นเช่นนั้นอาจเป็นเพราะ การที่เงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างจะมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงนั้นจะขึ้นอยู่กับรายได้และค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีที่เคนส์ (John, M. K., (1936), อ้างใน

พิมพ์จันทร์ ชวดจะโป๊ะ (Chuatchapo, P., et al., 2020)) เคนส์ได้แสดงให้เห็นว่า การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคนั้นขึ้นอยู่กับรายได้สุทธิในปัจจุบัน การบริโภคมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้สุทธิส่วนบุคคลเนื่องจากการออมคือรายได้ที่เหลือจากการบริโภค ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า การออมมีความสัมพันธ์กับระดับรายได้สุทธิในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้อรุณพร จรจันทร์ (Johnjun, A., 2021) ได้อธิบายถึงทฤษฎีการบริโภคทฤษฎีของเคนส์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและรายได้ ข้อมีกำหนดทางทฤษฎีคือ การบริโภคเป็นฟังก์ชันที่มีเสถียรภาพ (Stable Function) ของรายได้สุทธิที่แท้จริง ซึ่งค่าการบริโภคโน้มเอียงหน่วยสุดท้าย (Marginal Propensity to Consume: MPC) หรืออัตราส่วนของการเปลี่ยนแปลงรายได้ในการบริโภคต่อการเปลี่ยนแปลงของรายได้ หมายความว่า ในระยะยาวเมื่อรายได้มากขึ้นสัดส่วนรายได้ที่ถูกนำไปใช้ในการบริโภคจะมีจำนวนน้อยลงทำให้ MPC น้อยกว่าความโน้มเอียงเฉลี่ยของการบริโภค (Average Propensity to Consume : APC หรืออัตราส่วนของการใช้จ่ายในการบริโภคต่อรายได้) จะทำให้ครัวเรือนมีระดับของเงินออมเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยในการบริโภคลดลง (APC) ทำให้สัดส่วนการออมที่มีต่อรายได้เพิ่มขึ้น หรือค่าโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมเพิ่มขึ้น (Average Propensity to Save : APS หรืออัตราส่วนของเงินออมต่อรายได้) แปลว่า เมื่อรายได้สูงขึ้นบุคคลมีแนวโน้มการออมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรารณา หลีกภัย (Leekpai, P., 2020) ที่การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมกรรมการออมของนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีในพื้นที่จังหวัดตรัง พบว่า ปัจจัยรายได้ต่อเดือนและรายจ่ายต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับจำนวนเงินออมของนักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลพ ล้อมตะคุ สิทธิชัย สิริวัฒนวงศ์ และสิริเกียรติ รัชชุตานติ (Lomtaku, W., Leewiwatwong, S., and Ratchusanti, S., 2023) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีเงินออมของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยใช้การถดถอยโลจิสติกแบบนารี (Binary Logit Model) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีเงินออม คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีอิทธิพลต่อการยอมรับการมีเงินออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับโมฮัมหมัด ราฮิม อารีฟีน และคณะ (Mohd Rahim Ariffin, et al., 2017) ที่ศึกษาการกำหนดระดับความรู้ทางการเงินและการรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อพฤติกรรมการออม จากนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรบริหารธุรกิจที่มหาวิทยาลัยปุตรามาเลเซีย (Universiti Putra Malaysia) ซึ่งพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่หากมีเงินหรือรายได้พิเศษ เขาจะลงทุนในหน่วยลงทุน และเต็มใจที่จะเก็บออมเพื่ออนาคตในกองทุน และสอดคล้องกับอัลเชบามี และคณะ (Alshebami, et al., 2021) ที่ศึกษาพฤติกรรมการออมและความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยซาอุดีอาระเบีย โดยพบว่า การออมหรือเงินออมเป็นแหล่งที่จำเป็นสำหรับการลงทุน และก่อให้เกิดโอกาสในการทำงานใหม่ ๆ และมีโอกาสเริ่มต้นธุรกิจขนาดเล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ที่กำลังสำเร็จการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการวิจัยพบว่า รายได้จากแหล่งอื่นมีอิทธิพลต่อการออมของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าตัวแปรอื่น ซึ่งหากจะการสนับสนุนหรือจูงใจให้เจเนอเรชันซีที่เป็นนักศึกษาเห็นความสำคัญของการออม ควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสทำงานหรือหารายได้พิเศษระหว่างเรียน การที่รายได้เพิ่มขึ้นจะทำให้ นักศึกษามีเงินเก็บมีการออมที่เพิ่มขึ้น เกิดมูลค่าเงินออมที่สะสมขึ้นจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ออมในอนาคตเพิ่มขึ้นอีกด้วย

2. รูปแบบการออม: กลุ่มตัวอย่างยังให้ความสำคัญกับการออมแบบเก็บเป็นเงินสด และออมกับธนาคาร กลุ่มตัวอย่างยังเชื่อมั่นในสถาบันทางการเงิน ถือเป็นโอกาสดีที่ธนาคารหรือสถาบันการเงินจะได้มีการจัดโปรโมชั่นหรือสิทธิพิเศษจูงใจให้เจเนอเรชันซีที่เป็นนักศึกษาได้ใกล้ชิดกับโครงการของธนาคารหรือสถาบันการเงินของประเทศ ดังนั้นการสร้างนโยบายและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สามารถจูงใจและเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับการออม ได้เห็นความสำคัญของการออมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการออมของตนเองและครัวเรือนต่อไป

3. วัตถุประสงค์ในการออม: กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายยามฉุกเฉินมีระดับความสำคัญระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าเจเนอเรชันซีที่เป็นนักศึกษามีภูมิคุ้มกันที่ดีไม่ประมาทในการใช้เงิน ดังนั้นสถาบันการเงินหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้สอดแทรกให้ความรู้และความสำคัญของการออมเงิน รวมถึงการจัดการทางการเงินที่จะส่งผลต่อตนเองในอนาคตและต่อการพัฒนาประเทศ

4. กลุ่มตัวอย่างที่มีการออม มีการออมในจำนวนที่ไม่มาก ซึ่งจะส่งผลทำให้ครัวเรือนมีเงินออมสะสมต่ำ แต่อาจจะส่งผลต่อการลดปัญหาหนี้ครัวเรือนได้ ดังนั้นหากแก้ปัญหาการเกิดหนี้สินหรือการผ่อนชำระหนี้ในระยะยาว จึงควรเร่งสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับวินัยทางการเงินที่ดี พฤติกรรมทางการเงินที่ถูกต้อง ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาในการสร้างความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินและควรเรียนรู้วิธีการจัดการกิจกรรมทางการเงินของตนเองในอนาคต เพื่อลดปัญหาหนี้ครัวเรือนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพฤติกรรมการออมของเจเนอเรชันซีจากนักศึกษาคณะอื่นหรือจากสถาบันอื่น รวมถึงศึกษาจากผู้เริ่มต้นทำงานในองค์กรต่าง ๆ เพิ่มเติม ทั้งส่วนตัวแปรต่างๆ เช่น รายได้หลัก รายได้เสริม ความรู้ด้านการเงิน ภาระหนี้สิน เพราะจะได้ทราบความคิดเห็นของเจเนอเรชันซีที่อยู่ในช่วงวัยเดียวกันที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตัวของผู้ที่อยู่ในเจเนอเรชันซีหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบพฤติกรรมการออมและตระหนักถึงการใช้จ่ายมากขึ้น

2. ควรศึกษาในด้านของการวัดระดับความรู้ความเข้าใจทางการเงินและการออมและด้านการเงินเพิ่มเติม เพื่อเป็นแนวทางที่จะได้ให้การอบรมหรือให้ความรู้เพิ่มเติมแก่เจเนอเรชันซี โดยเฉพาะในกลุ่มของนักศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการออมและความสำคัญของการจัดการ

ทางการเงินสามารถบริหารเงิน บริหารงบประมาณในแต่ละส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นหรือก่อนที่ที่ไม่จำเป็นต่อไปในอนาคต

References

- Alshebami, Ali Saleh; Seraj, Abdullah Hamoud Ali. (2021). *Educational Sciences: Theory & Practice*, 21(2), 67–84.
- Capital Market Academy. (2019). *Savings for the working population*. Available on <https://www.cma.in.th/cma/academicPaper/download/2> (Retrieved 11 December 2022).
- Charoensuk, S., (2016). Determinants of private savings behaviour. Human Resource Development Department, Government Savings Bank. *Journal of Rattana Bundit University*, 11(1), 92–101.
- Chuatchapo, P., et al., (2020). *Factors Related to Savings Habits of Accounting Students Faculty of Management Science, Udon Thani Rajabhat University*. Available on <https://ms.udru.ac.th/ACresearch/assets/pdf/20211019092529.pdf> (Retrieved 15 December 2022,
- Daenghaem, S. and Charoenphan, N., (2021). Factors Affecting Thai Household Savings in the Digital Economy. *Journal of Demography*, 37(1), 49–68.
- Johnjun, A., (2021). The Household Economy in terms of Income, Expenditure, Saving and Debt at Phitsanulok Province. *Journal of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University*, 2(3). 40–51.
- Leekpai, P., (2020). Saving Behaviors of Undergraduate Students in Trang Province. *Suan Sunandha Rajabhat University Graduate School Journal*, 13(1), 111 – 126.
- Lomtaku, W., Leewiwatwong, S., and Ratchusanti, S., (2023). Factors Affecting Thailand University Students' Saving. *Rajatapak Journal*, 17(51), 192–204.
- Maneelap, S., et al. (2018). *Savings behavior of first and second year Bachelor of Nursing Science students, Boromarajonani College of Nursing Surat Thani*. In the 6th National Academic Conference on Active Learning. Nakhon Si Thammarat: Walailak University.
- Mohd Rahim Ariffin Zunaidah Sulong and Amalina Abdullah. (2017). Students' Perception Towards Financial Literacy and Saving Behaviour. *World Applied Sciences Journal*, 35(10), 2194–2201.
- Office of Academic Promotion and Registration. (2022). *Information system, current student statistics: number of current students at all levels. separate faculties/majors, Chiang Rai Rajabhat University*. Available on

https://orasis.crru.ac.th/orasis_crru/mis/statistic_student?keycode=a83aa842a

9b4f4146b39556896e65f58# (Retrieved 1 December 2022).

Pimphatra. (2022). Finance of Gen Z. *Thitthai Journal*, 13(47), 55–58.

Puey Ungphakorn Institute of Economic Research. (2019). *Looking at the savings behavior of Thai people Over 80 million bank account information from DPA*. Available on <https://www.pier.or.th/abridged/2019/23/> (Retrieved December 11, 2022).

Suwanlue, D., (2018). *Interests and Acknowledgement on a Saving plan and Saving behavior of Undergrads Students at Thaksin University in Phattalung Campus*. [Master of Business Administration]. Prince of Songkla University.

**ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียน
มัลติมีเดียที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ***

**THE EFFECTS OF COOPERATIVE LEARNING WITH STAD TECHNIQUE
AND MULTIMEDIA FOR MUSIC SUBJECT ACHIEVEMENTS AND
ATTITUDES OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS***

สาธิต แก้วกลม**

บัณฑิตา อินสมบัติ***

(วันที่รับบทความ: 15 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 6 ธันวาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 17 ธันวาคม 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 3) เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดคลองยาง (ประชาพัฒนา) โดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี 3) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบกลุ่มไม่เป็นอิสระ และการทดสอบทีกรณีกลุ่มเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียมีเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD, บทเรียนมัลติมีเดีย, เจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี

* บทความวิจัย, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

** นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ Email: nuengmusic54@gmail.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ Email: bontita.i@nsru.ac.th

THE EFFECTS OF COOPERATIVE LEARNING WITH STAD TECHNIQUE AND MULTIMEDIA FOR MUSIC SUBJECT ACHIEVEMENTS AND ATTITUDES OF PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS*

SATIT KAEWKLOM **

BANTITA INSOMBAT ***

(Received: July 15, 2023; Revised: December 6, 2023; Accepted: December 17, 2023)

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) compare students' music subject achievements before and after the cooperative learning with STAD technique and multimedia, 2) compare students' music subject achievements before and after using the cooperative learning with STAD technique and multimedia at the criterion of 70 percent, and 3) study students' music subject attitudes towards learning by cooperative learning with STAD technique and multimedia. The sample group was 30 students of Prathomsuksa 6 at Wat Klong Yang Prachapattana School through cluster random sampling. The data collection instruments included 1) the lesson plans of cooperative learning with STAD technique and multimedia, 2) the music subject achievement test, and 3) the music subject attitude questionnaire. The statistics used to analyze the data were average, standard deviation, dependent-sample t-test, and one-sample t-test.

The research findings showed: 1. The students' learning achievements in music subject after learning with cooperative learning using STAD technique and multimedia were higher at the level of .05 significance. 2. The students' learning achievements in music subject after learning by cooperative learning with STAD technique and multimedia were higher than the 70 percent criterion at the level of .05 significance. 3. The students' attitudes towards the cooperative learning with STAD technique and multimedia in music subject were at the high level ($\bar{X} = 4.28$).

Keywords: Cooperative Learning with STAD, Multimedia, Attitudes, Music Subject

* Research Article from Master of Education Curriculum and Instruction Program, Nakhon Sawan Rajabhat University

** Student in Master of Education Curriculum and Instruction Program, Nakhon Sawan Rajabhat University, Email: nuengmusic54@gmail.com

*** Assistant Professor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University Email: bantita.i@nsru.ac.th

บทนำ

เนื่องด้วยการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรี ถ้าการรับรู้ของผู้เรียนนั้นไม่ได้รับรู้ตัวอย่างที่มากพอที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดมโนคติในระดับที่สามารถนำเอามโนคตินั้นไปสร้างเป็นหลักการการรู้นั้นก็ไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ถ้าในการสอนนั้น ครูได้อธิบายถึงรูปแบบ ตัวอย่าง แต่ถ้าตัวอย่างนั้นไม่ชัดเจน และนักเรียนไม่มีประสบการณ์ที่มากพอ เชื่อได้ว่านักเรียนจะไม่สามารถฟังและวิเคราะห์การปฏิบัติทางดนตรีได้ (Hirunrux, S., 2021, p. 32) ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีควรมีการเสนอทักษะดนตรีต่าง ๆ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทักษะดนตรีที่จะประกอบไปด้วย การฟัง การร้อง การเล่น การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และการอ่าน ซึ่งเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจสาระดนตรี การปฏิบัติทางดนตรี อีกทั้งการเรียนรู้นั้นเป็นทักษะการเรียนรู้ที่เน้นเรื่องการปฏิบัติ ผู้เรียนจึงจะต้องฝึกฝน ปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญจึงสามารถเข้าใจ และเกิดทักษะในการปฏิบัติทางดนตรีได้อย่างถูกต้อง แต่อุปสรรคของการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีที่สำคัญ อันจะทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในการปฏิบัติทางดนตรีนั้น พบว่า ร้อยละ 46.06 เครื่องดนตรีมีไม่เพียงพอ (Ministry of Culture, 2016) ทำให้โรงเรียนขาดแคลนเครื่องดนตรีที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกฝนและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เครื่องดนตรีเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ฝึกปฏิบัติ จนกระทั่งผู้เรียนเกิดความรู้ความชำนาญในทักษะการปฏิบัติทางดนตรีจากการลงมือปฏิบัติทางดนตรีด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติทางดนตรีได้อย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาคูณภาพการปฏิบัติทางดนตรีขั้นสูงได้ต่อไป

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือซึ่งมีอยู่หลากหลายรูปแบบ จึงพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD (Student Teams Achievement Division) เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับทั้งการรับผิดชอบรายบุคคลและรายกลุ่ม การจัดการเรียนรู้แบบ STAD เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน โดยลักษณะเด่นของวิธีการสอนแบบร่วมมือ คือ เน้นเรื่องความร่วมมือร่วมแรงกันระหว่างสมาชิกกลุ่มในกลุ่มทุกคนกำหนดความสำเร็จของกลุ่ม และหน้าที่ของบุคคลที่จะเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาจากกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน การเรียนแบบนี้สมาชิกกลุ่มทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้สิ่งที่ครูสอนเพื่อช่วยเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อจะได้รับความสำเร็จร่วมกัน (Khammanee, T., 2015, p. 38) ถือว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนแต่ละคนแสดงศักยภาพของตนโดยไม่ต้องผ่านครูผู้สอน การจัดการเรียนรู้แบบ STAD (Student Teams Achievement Divisions) ยังเป็นเทคนิควิธีการเรียนที่มีการจัดกลุ่มการทำงานที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เพิ่มพูนแรงจูงใจทางการเรียนโดยการจัดสถานการณ์ (Slavin, R. E., 1995, pp. 71-128) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดให้สมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้ไปพร้อมกัน แข่งขันกันในเกมการเรียนกับกลุ่มอื่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกัน ได้ฝึกเรียนรู้ทักษะทางสังคม ผู้เรียนรู้สึกตื่นเต้นสนุกสนาน (Mulham, S. & Mulham, O., 2009, pp. 163-168) ซึ่งข้อดีการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้มุ่งเน้นผู้เรียน

เป็นสิ่งสำคัญต้องการพัฒนาทางสติปัญญาสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รู้จักการแก้ปัญหาและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รำไย เต็มใจ (Termjai, R., 2010, p. 4)

เนื่องด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบันเข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนการสอนจนปัจจุบัน ที่เป็นยุคของ E-learning ที่มีบทบาทที่สำคัญต่อวงการศึกษา เพราะทำให้โลกกลายเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ที่อัดแน่นไปด้วยข้อมูล สื่อการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบที่ใครก็สามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระตามความต้องการของตนเอง ซึ่งมัลติมีเดียก็เป็นเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์รูปแบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนอย่างกว้างขวาง สิ่งนี้กลายเป็นสื่ออันดับต้น ๆ ที่มีประสิทธิภาพสูงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคปัจจุบันบทเรียนมัลติมีเดียในการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนที่มีลักษณะการบูรณาการผ่านสื่อต่าง ๆ เข้าด้วยกันสามารถนำเสนอเนื้อหาได้ลึกซึ้งกว่าการบรรยายแบบปกติ จึงอาจกล่าวได้ว่ามัลติมีเดียในอนาคตจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เป็นสื่อที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจนำสื่อบทเรียนมัลติมีเดียมาพัฒนาผู้เรียน ในรูปแบบที่เป็นสื่อประกอบการพูดการนำเสนอ เน้นการออกแบบสื่อด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ผสมผสานข้อความ ภาพนิ่ง กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง วิดิทัศน์ เข้าด้วยกันเพื่อให้น่าสนใจ น่าติดตาม และง่ายต่อการสื่อความหมาย หากใช้ประกอบการบรรยายของผู้สอนก็จะทำหน้าที่ช่วยขยายเนื้อหาการบรรยายให้สามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น ส่วนการผลิตในรูปแบบบทเรียนมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นจะออกแบบการนำเสนอเนื้อหา กิจกรรมในบทเรียนตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้ เน้นให้ตรงกับบทเรียน มีลักษณะการโต้ตอบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้หรือผู้เรียนมากขึ้น มีการใช้งานที่ง่าย สะดวก และเหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน (Songkhram, N., 2011, pp. 11-13)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรีของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ให้สูงขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และพัฒนาการเรียนการสอนวิชาดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

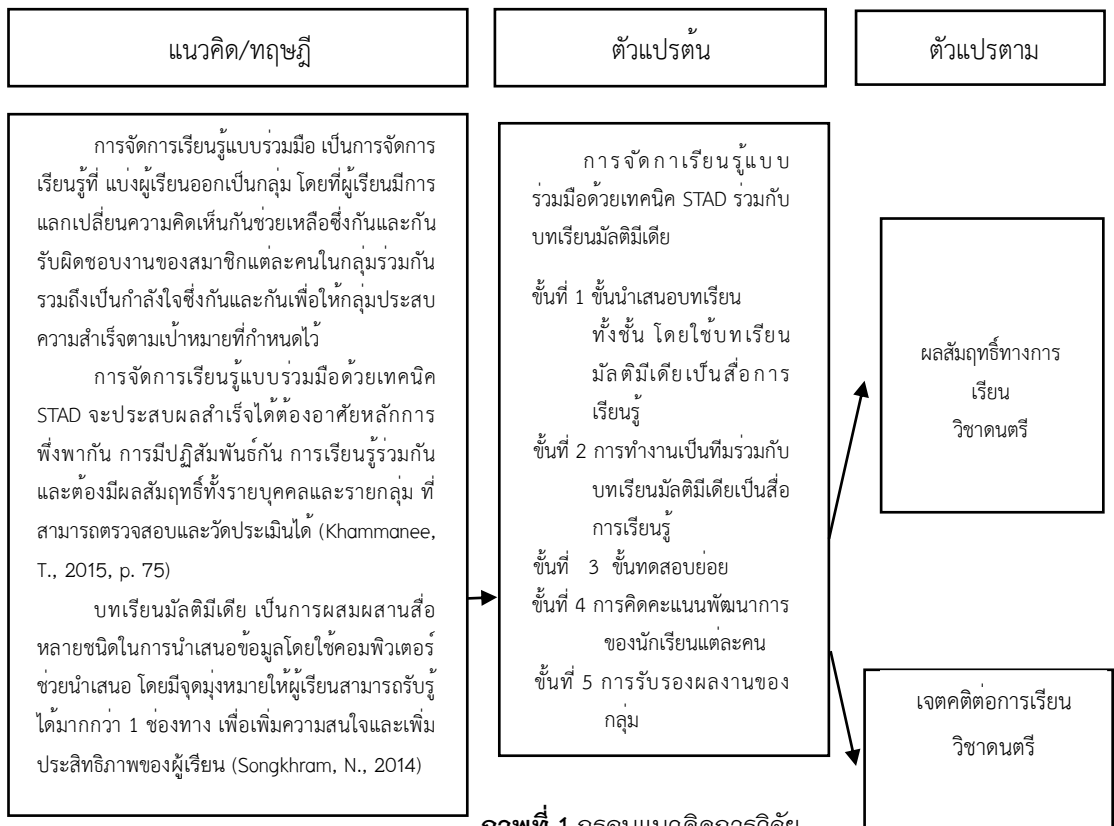
1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย มีคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎีหลักการ แนวคิด และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD โดยบทเรียนมัลติมีเดีย มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเพิ่มความสนใจและเพิ่มประสิทธิภาพของผู้เรียน สามารถพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับวัย และพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน ผู้เรียนควรได้รับข้อมูลที่เหมาะสม เมื่อผู้เรียนได้รับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ น่าสนใจเหมาะสมกับความสามารถความถนัดของผู้เรียนแล้ว จะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (Songkhram, N., 2011) ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental research) ใช้แผนแบบการวิจัยกลุ่มเดียวสอบก่อน-สอบหลัง (One group pretest-posttest design)

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการทำวิจัยได้แก่ นักเรียน ชาย – หญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 1 เครือข่าย 3 ทั้งหมด 10 โรงเรียน จำนวน 12 ห้องเรียน จำนวน 187 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการทำวิจัยได้แก่ นักเรียน ชาย – หญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดคลองยาง(ประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 1 เครือข่าย 3 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 30 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย มีทั้งหมด 3 เรื่อง คือ 1) เครื่องดนตรีไทยแต่ละภาค 2) บทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย 3) ประเภทของเครื่องดนตรีสากล จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง จากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 6 แผน มีค่าเท่ากับ 4.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.26 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมมากที่สุด

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี 3 เรื่อง คือ 1) เครื่องดนตรีไทยแต่ละภาค 2) บทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย 3) ประเภทของเครื่องดนตรีสากล จำนวน 45 ข้อ โดยสร้างแบบทดสอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้และพฤติกรรมที่ต้องการวัดตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับแบบทดสอบ หลังการหาคุณภาพเครื่องมือแล้วสามารถนำข้อสอบไปใช้ได้ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งแบบทดสอบแต่ละข้อมีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และนำแบบทดสอบที่มีความตรงเชิงเนื้อหา ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่ผ่านการเรียนวิชาดนตรีทั้ง 3 เรื่องมาแล้ว นำคะแนนของนักเรียนมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.33 – 0.73 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.27 – 0.73 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และ

ด้านพฤติกรรม จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติทั้งหมดมีค่า t มากกว่าค่า t ตาราง ($t_{(0.05,29)}=1.6991$) และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre experimental design) โดยแผนการวิจัยแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน ดังนี้

1. ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) เครื่องดนตรีไทยแต่ละภาค 2) บทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย 3) ประเภทของเครื่องดนตรีสากล จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที แล้วบันทึกผลไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 12 ชั่วโมง

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) เครื่องดนตรีไทยแต่ละภาค 2) บทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย 3) ประเภทของเครื่องดนตรีสากล จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนแล้วบันทึกผลไว้เป็นคะแนนหลังเรียน และตอบแบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้วิชาดนตรี จำนวน 30 ข้อ

4. นำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้วิชาดนตรีไปวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติ โดยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย โดยนำคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน มาบันทึกลงในตารางเพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ตามสมมติฐานที่ 1 โดยการหาค่าที่ กรณีกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระแก่กัน (dependent samples t-test)

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม โดยนำคะแนนหลังเรียน มาบันทึกลงใน

ตาราง เพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนหลังเรียน กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ตามสมมติฐานที่ 2 โดยการหาค่าที่ กรณีกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เดียว (one sample t-test)

3. การศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย โดยการนำผลที่ได้จากการตอบแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S. D.	df	ΣD	ΣD^2	t
ก่อนเรียน	30	30	10.87	2.83	29	407	6,223	15.11*
หลังเรียน	30	30	24.43	3.58				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t(.05, 29) = 1.6991$)

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอดีร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 10.87 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 24.43 และเมื่อทำการทดสอบด้วยการทดสอบที่พบว่า ค่าที่ได้จากการคำนวณ มีค่าเท่ากับ 15.11 ซึ่งมากกว่าค่าที่ ที่ได้จากการเปิดตาราง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.6991 แสดงว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{x}$	S. D.	df	t
30	30	21	24.43	3.58	29	5.25*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t(.05,29) = 1.6991$)

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.43 ($\bar{X} = 24.43$) คิดเป็นร้อยละ 75.57 ของคะแนนเต็ม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ ร้อยละ 70 และเมื่อทำการทดสอบด้วยการทดสอบที พบว่า ค่าที่ได้จากการคำนวณมีค่าเท่ากับ 5.25 ซึ่งมากกว่าค่าที่ได้จากการเปิดตารางที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.6991 แสดงว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

3. ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย ผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย

เจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี	$\bar{x}$	S. D.	ระดับเจตคติ
ด้านที่ 1 ด้านความรู้	4.28	0.69	มาก
ด้านที่ 2 ด้านความรู้สึก	4.27	0.74	มาก
ด้านที่ 3 ด้านพฤติกรรม	4.29	0.67	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.28	0.70	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.28 เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย 5 ระดับ คือ มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50) ระดับน้อย (คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50) ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50) ระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50) และระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00) ซึ่งคะแนนเฉลี่ยรวมที่ได้มีเจตคติอยู่ในระดับมาก พิจารณาคะแนนเฉลี่ยเป็นด้าน จะเห็นได้ว่า ด้านที่ 1 ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.28$) ด้านที่ 2 ด้านความรู้สึก ($\bar{X} = 4.27$) และด้านที่ 3 ด้านพฤติกรรม ($\bar{X} = 4.29$)

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียพิจารณาเป็นรายข้อ

เจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี	$\bar{x}$	S.D.	ระดับเจตคติ
ด้านความรู้			
1. การเรียนดนตรีทำให้นักเรียนมีความรู้มากขึ้น	4.43	0.57	มาก
2. นักเรียนสนใจอ่านหนังสือเกี่ยวกับดนตรีที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน	4.43	0.73	มาก
3. นักเรียนชอบศึกษา ค้นคว้าตำราใหม่ ๆ เกี่ยวกับดนตรีอยู่เสมอ	4.27	0.74	มาก
4. นักเรียนคิดว่าดนตรีช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถทางสติปัญญา	4.60	0.56	มากที่สุด
5. นักเรียนชอบศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาดนตรีที่ครูสอนล่วงหน้า	4.17	0.75	มาก
6. นักเรียนคิดว่าการเรียนดนตรีทำให้นักเรียนมีความรู้มากขึ้น	4.23	0.57	มาก
7. นักเรียนสนใจอ่านหนังสือเกี่ยวกับดนตรีที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน	4.27	0.74	มาก
8. นักเรียนคิดว่าการค้นคว้าตำราใหม่ ๆ เกี่ยวกับดนตรีเป็นเรื่องที่จำเป็น	4.17	0.75	มาก
9. นักเรียนคิดว่าดนตรีช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถทางสติปัญญา	4.13	0.73	มาก
10. นักเรียนเคยศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาดนตรีที่ครูจะสอนล่วงหน้า	4.13	0.73	มาก
ด้านความรู้สึก			
11. นักเรียนชอบเรียนวิชาดนตรีมากกว่าวิชาอื่น	4.23	0.77	มาก
12. นักเรียนมีความสุขเมื่อได้เรียนวิชาดนตรี	4.30	0.79	มาก
13. นักเรียนจะตั้งใจเรียนขณะเรียนวิชาดนตรีเสมอ	4.40	0.77	มาก
14. นักเรียนมักใช้เวลาว่างทำงานเกี่ยวกับดนตรีเสมอ	4.30	0.70	มาก
15. นักเรียนคิดว่าความรู้จากการเรียนดนตรีนำไปใช้ในวิชาอื่นได้	4.33	0.71	มาก
16. นักเรียนคิดว่าควรลดชั่วโมงเรียนวิชาอื่น แล้วเพิ่มเวลาเรียนวิชาดนตรี	4.20	0.71	มาก
17. นักเรียนรู้สึกมีความสุขเมื่อได้เรียนวิชาดนตรี	4.03	0.76	มาก
18. นักเรียนจะมีสมาธิหรือสนใจขณะเรียนวิชาดนตรีเสมอ	4.30	0.75	มาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี	$\bar{X}$	S. D.	ระดับ เจตคติ
19. นักเรียนเคยใช้เวลาว่างทำงานเกี่ยวกับดนตรี	4.33	0.76	มาก
20. นักเรียนคิดว่าความรู้จากการเรียนดนตรีนำไปใช้ได้ดีในวิชาดนตรี และวิชาอื่น ๆ	4.27	0.69	มาก
ด้านพฤติกรรม			
21. นักเรียนมักจะเข้าร่วมกิจกรรมทางดนตรีอยู่เสมอ	4.27	0.78	มาก
22. เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนเกี่ยวกับดนตรี นักเรียนจะศึกษา ค้นคว้าและหาคำตอบด้วยตนเองอยู่เสมอ	4.53	0.63	มาก ที่สุด
23. นักเรียนจะทำแบบฝึกหัดดนตรีด้วยตนเอง และเสร็จทันเวลา เสมอ	4.40	0.62	มาก
24. ขณะเรียนวิชาดนตรี เมื่อไม่เข้าใจนักเรียนจะยกมือถามครูทันที	4.43	0.57	มาก
25. นักเรียนมักจะยกมือตอบคำถามในห้องเสมอ	4.30	0.70	มาก
26. เมื่อมีกิจกรรมเกี่ยวกับดนตรีนักเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นอยู่ เสมอ	4.17	0.75	มาก
27. เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนเกี่ยวกับดนตรี นักเรียนจะศึกษา ค้นคว้าและหาคำตอบด้วยตนเองเลย	4.23	0.57	มาก
28. นักเรียนทำแบบฝึกหัดดนตรีด้วยตนเองเลย	4.27	0.69	มาก
29. ขณะเรียนวิชาดนตรี เมื่อไม่เข้าใจนักเรียนจะซักถามครู	4.40	0.62	มาก
30. นักเรียนกระตือรือร้น สนใจ เมื่อครูถามเกี่ยวกับวิชาดนตรี	3.90	0.80	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.28	0.70	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเอสทีเอทีร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยเป็นรายข้อไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย 5 ระดับ คือ มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50) ระดับน้อย (คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50) ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50) ระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50) และระดับมากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00) จะเห็นได้ว่านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาดนตรีสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ นักเรียนคิดว่าดนตรีช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถทางสติปัญญา ($\bar{X} = 4.60$) เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจบทเรียนเกี่ยวกับดนตรีนักเรียนจะศึกษา ค้นคว้าและหาคำตอบด้วยตนเองอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.53$) นักเรียนคิดว่าการเรียนดนตรีทำให้นักเรียนมีความรู้มากขึ้นกับขณะเรียน

วิชาดนตรี เมื่อไม่เข้าใจนักเรียนจะยกมือถามครูทันที ($\bar{X} = 4.43$) และนักเรียนสนใจอ่านหนังสือเกี่ยวกับดนตรีที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน ($\bar{X} = 4.43$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้น และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยมีบทเรียนมัลติมีเดียเป็นสื่อในการเรียนรู้ แก้ปัญหา ซึ่งบทเรียนมัลติมีเดียที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนดนตรีสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายเป็นไปตามเนื้อหาวิชาดนตรีตามสาระการเรียนรู้ 3 เรื่อง ได้แก่ 1) เครื่องดนตรีไทยแต่ละ 2) บทบาทหน้าที่ของเครื่องดนตรีไทย 3) ประเภทของเครื่องดนตรีสากล (Wuttisan, T., 2013, pp. 13–14) นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ทำให้สมาชิกแต่ละคนภายในกลุ่มต้องรับผิดชอบงานของตนเอง และยังช่วยให้สมาชิกภายในกลุ่มเกิดการเรียนรู้เช่นเดียวกัน โดยนักเรียนที่เรียนเก่งกว่าคอยให้คำปรึกษาเพื่อนที่เรียนอ่อนกว่า ภายในกลุ่มนั้นให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้การเรียนรู้มีความสนุกเพิ่มมากขึ้น นอกจากนั้นเมื่อมีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มทำให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ให้เพื่อนพร้อมกับพยายามช่วยเหลือกันภายในกลุ่มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถต่างกัน ได้ร่วมกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจ และความเต็มใจรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายได้ (Khammanee, T., 2015, p. 75) ซึ่งผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องที่มีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ที่วิจัยหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนในวิชาดนตรี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย หลายเรื่อง เช่น อติชัย น้อยวิลัย (Noiwilai, A., 2014) ได้วิจัยผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปฏิบัติขลุ่ยรีคอร์เดอร์ โดยใช้การสอนดนตรีตามแบบคาร์ฮอร์ฟร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ (STAD) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ปฏิบัติขลุ่ยรีคอร์เดอร์ โดยใช้การสอนดนตรีตามแบบคาร์ฮอร์ฟร่วมกับวิธีการสอนแบบร่วมมือ (STAD) สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของ นงพงา สุขโอสถ (Sukosot, N., 2015) ได้วิจัยการพัฒนาบทเรียนบนแท็บเล็ตพีซีร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้

เทคนิค STAD เรื่องสีลันของเสียงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย มีคะแนนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาดนตรีสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แก้ปัญหาร่วมกันภายในกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมช่วยเหลือกัน มีการอภิปราย และซักถามข้อสงสัย โดยเฉพาะในการทำใบกิจกรรมของสมาชิกแต่ละคน นอกจากจะรับผิดชอบงาน และการเรียนรู้ของตนเองแล้วยังช่วยสมาชิกในกลุ่มให้เกิดการเรียนรู้เช่นเดียวกัน นักเรียนที่เก่งได้อธิบายหรือให้คำปรึกษาเพื่อนได้อย่างเต็มที่ เพราะภาษาที่นักเรียนใช้สื่อสารกันนั้น อาจสื่อความหมายเข้าใจกันได้ดี นักเรียนที่เก่งจะต้องพยายามสอนเพื่อนที่อ่อนกว่า เพื่อให้ได้รับคะแนนพัฒนาการที่ดีขึ้นเพื่อให้คะแนนของกลุ่มจะสูงตามไปด้วย ส่งผลให้นักเรียนที่เก่งมีความรู้เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความคิดคล่องในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น นอกจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD แล้วบทเรียนมัลติมีเดียยังช่วยให้นักเรียนมองเห็นภาพต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยความรู้ที่ได้จากการสังเกต การฟังการดูหลาย ๆ ครั้ง จนทำให้เกิดข้อสรุปที่ถูกต้อง แรงจูงใจ แรงกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการนำเสนอที่หลากหลาย ส่งผลให้นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดี อธิบายสิ่งที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น เรียนรู้ได้ตามความสามารถ เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ประหยัดกำลังคน เวลา และงบประมาณ บทเรียนมัลติมีเดียนี้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้างลดช่องว่างระหว่างผู้เรียนในเมืองและชนบท ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยหลายเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับมัลติมีเดีย เช่น (Chalapirom, S., 2020) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ประกอบมัลติมีเดียที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาจีนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์ประกอบมัลติมีเดียสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.44 คิดเป็นร้อยละ 84.80 ของคะแนนเต็ม ศศิมา นนทโส (Nontaso, S., 2011) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอนแบบทางตรงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดริเริ่ม และความคิดเห็นของนักเรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่องการสร้างชิ้นงานจากโปรแกรมไมโครซอฟต์ พับบลิชเชอร์ 2003 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีคะแนนความคิดริเริ่มสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และอรรถพล อย่างสวย (Yangsuy, A., 2021) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนของนักเรียนชุมนุมดนตรีที่เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้แบบทางตรงร่วมกับเทคนิค STAD ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการปฏิบัติเฉลี่ยเท่ากับ 79.95 คิดเป็นร้อยละ 79.95 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่าน เกณฑ์จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดีย มีเจตคติต่อการเรียนวิชาดนตรี อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน มีการแลกเปลี่ยนความรู้กันทำให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น เมื่อสงสัยสามารถซักถามเพื่อนภายในกลุ่มได้ ซึ่งทำให้บรรยากาศในการเรียนเกิดความสนุกสนาน นักเรียนตั้งใจเรียนมากขึ้น เนื่องจากมีการแข่งขันระหว่างกลุ่ม ส่งเสริมโดยการชมเชยให้รางวัล โดยมีบทเรียนมัลติมีเดียเป็นสื่อในการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนได้รับความรู้จากการได้ศึกษาในเรื่องที่จะเรียน ทำให้นักเรียนมีกระบวนการคิดมีเจตคติที่ดีต่อวิชาดนตรี เกิดทักษะในวิชาดนตรี นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวรี ภูบาลชื่น (Phubanchuen, S., 2017) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบทางตรงร่วมกับเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านทักษะปฏิบัติผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจ วิชาศิลปะ สาระนาฏศิลป์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการศึกษาพบว่าผู้เรียนเมื่อเรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบทางตรงร่วมกับเทคนิค STAD มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก อรรถพล อย่างสวย (Yangsuy, A., 2021) ได้วิจัยพัฒนาทักษะการปฏิบัติเมโลเดียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชุมชนดนตรีด้วยการจัดการเรียนรู้แบบทางตรงร่วมกับเทคนิค STAD ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบทางตรงร่วมกับเทคนิค STAD พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และอรุรา สุขแปดริ้ว (Sukpadriew, O., 2011) ได้วิจัยผลการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนมัลติมีเดียร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อผลการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนมัลติมีเดียร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มผลสัมฤทธิ์ (STAD) พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ต้องอาศัยการอธิบายการให้คำแนะนำของครู เมื่อนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนเก่งจะอธิบายให้นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนที่อ่อนกว่าตนฟังอีกครั้งเพื่อให้เข้าใจเนื้อหายิ่งขึ้นและเป็นการสอนกันเองระหว่างกลุ่มเพื่อน ดังนั้นครูต้องเตรียมเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และต้องช่วยให้คำแนะนำกับนักเรียนตลอดเวลาเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาบทเรียน

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD นักเรียนเก่งจะไม่ยอมให้นักเรียนอ่อนทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพราะเกรงว่าจะทำงานไม่ดี ครูจึงต้องย้ำถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนและให้นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบกลุ่มอย่างเต็มความสามารถ ดังนั้นจึงควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียที่มีต่อความสามารถในการทำงานร่วมกัน
2. จากผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เมื่อเรียนร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดคล่องในเนื้อหาที่เรียน และยังมองเห็นภาพเนื้อหาที่เรียนได้ชัดเจนขึ้น ความสามารถ ดังนั้นจึงควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับบทเรียนมัลติมีเดียที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์

References

- Chalapirom, S. (2020). *Effects of Cooperative Learning with Jigsaw Technique on Multimedia Learning Achievement of Chinese language for Pratomsuksa 5*. Curriculum and Instruction. Nakhonsawan Rajabhat University.
- Hirunruk, S. (2021). Musical Knowing in Music Learning and Teaching. *Wipitpatanasilpa Journal of Arts, Graduate*, 1(1), 28–42.
- Khammanee, T. (2015). *Pedagogy : Knowledge management for learning efficiency* (edition 19th). Bangkok: Chulalongkorn university.
- Ministry of Culture. (2016). *National Strategy 20 years*. Bangkok: Ministry of Culture.
- Mulkhum, S. & Mulkhum, O. (2009). *21 ways for development thinking skill* (Published 3rd). Bangkok: Pappim Publisher.
- Noiwilai, A. (2014). *The Effects of recorder–flute lesson following Carl Orff with Cooperative Approach STAD Technique for Pratomsuksa 4*.
- Nontaso, S. (2021). *The Results of Direct Instruction Model on Academic Achievement, Initiative Thinking and the Students' Opinions using Microsoft Publisher 2003 Program for Grade 6, Demonstration School, Khon Kaen University (Mordindang)*. Khon Kaen University.
- Phubanchuen, S. (2020). The Development of Learning Activities by Direct Instruction Model and Cooperation Learning STAD Technique focusing on Students skills, Learning Achievement and Attitude to Word Thai Dancing Subject in Pratomsuksa 6. *Journal of Humanities and Social Sciences. Mahasarakham University*, 39(5), 81–92.
- Poobanchuen, M. (2014). *The Development of Music Activities Series for students of Zoltan*

- Kodaly. [Master of Education Program in Curriculum and Instruction]. Mahasarakham University.
- Slavin. R. E. (1995). *Cooperative Learning : Theory, research and practices* (2nd ed.). Boston: Ally and Bacon.
- Songkhram, N. (2010). *The development of Multimedia Lessons for learning*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Sukosot, N. (2015). *The development of lessons on tablet with Cooperative Learning management of STAD technique on colorful of sounds for Pratomsuksa 2*. [Master of Education Program in Technology and Communications]. Naresuan University.
- Sukpadriew, O. (2011). *The effect of learning activities by using multimedial lessons with cooperative learning by stad technique on learning outcomes and group working behavior in mathematics subject of matthayomsuksa students*. [Master of Education Program in Educational Technology]. Silpakorn University.
- Toemjai, R. (2010). *A comparison of Mathematics learning achievement Entitled Applications of Pratomsuksa 6 students by using programmed instructions in supplement to STAD Technique and Conventional Learning Approach*. [Master of Education Program in Mathematics Education]. Rajabhat Maha Sarakham University.
- Wutsan, P. (2013). GeoGebra the other interesting way for Math teacher. *IPST magazine*. Year 41st, No.181 (March–April), 13–16.
- Yangsuy A. & Chaipichit, D. (2019). *The Development of Melodica Learning for Pratomsuksa 4–6 by using Direct Instruction Model and Cooperation Learning STAD Technique*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ubon Ratchathani Campus.

นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่*
INNOVATIVE CURRICULUM TO ENHANCES LEARNING EXPERIENCES
AND LIFE SKILLS FOR EARLY CHILDHOOD CHILDREN USING
SITUATIONAL LEARNING MANAGEMENT IN THE NEW NORMAL ERA*

เยาวเรศ ภัคดีจิตร**

วไลพร เมฆไตรรัตน์***

(วันที่รับบทความ: 15 สิงหาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 1 ธันวาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 16 ธันวาคม 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการใช้นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 10 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลวัดจอมคีรีนาคพรต จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 1)แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน 2)แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์ และ 3)แบบบันทึกผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า

1) นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ มีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ หลักการ วัตถุประสงค์ และโครงสร้างของนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์ ประกอบด้วย หน่วยที่ 1 รอบรู้หนูปลอดภัย หน่วยที่ 2 การสื่อสารโลกดิจิทัล และหน่วยที่ 3 วิทยาศาสตร์น่ารู้ โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก 2) ผลการใช้นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ พบว่า นักเรียนสามารถเล่น ทำกิจกรรม ปฏิบัติต่อผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วและปฏิบัติตามกฎกติกา ประดิษฐ์ด้วยเศษวัสดุ แสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการผ่านเคลื่อนไหว สนใจ สนุก มีความสุขผ่านกิจกรรมงานศิลปะ เก็บวัสดุอุปกรณ์ของเล่นของใช้ด้วยตนเอง เรียงลำดับภาพ จับคู่ เปรียบเทียบความแตกต่างและเหมือนของสิ่งต่าง ๆ เล่าเรื่อง เขียน พูดอย่างสร้างสรรค์ สำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สร้างสรรค์ผลงานแปลกใหม่และออกแบบวิถีแก้ปัญหาด้วยตนเองตามสถานการณ์ต่าง ๆ

คำสำคัญ: นวัตกรรมหลักสูตรเสริม, ประสบการณ์การเรียนรู้, ทักษะชีวิต, การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์, ยุควิถีใหม่

* บทความวิจัย, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

** รองศาสตราจารย์, ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, Email: maew747@hotmail.com

*** รองศาสตราจารย์, สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, Email: walaypon2504@gmail.com

INNOVATIVE CURRICULUM TO ENHANCES LEARNING EXPERIENCES AND LIFE SKILLS FOR EARLY CHILDHOOD CHILDREN USING SITUATIONAL LEARNING MANAGEMENT IN THE NEW NORMAL ERA*

YAOWARES PADKEEJIT**

WALAIORN MEKTRAIAT***

(Received: August 15, 2023; Revised: December 1, 2023; Accepted: December 16, 2023)

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop innovative learning experience and life skill curriculum for early childhood children by using situational learning in new normal and examine the results of the use of the curriculum. The informants were 10 early childhood teachers and the sample was 30 Kindergarten 3 students at Wat Chom Khiri Nakprot Municipality School, selected by purposive sampling. The research tools consisted of 1) a basic data questionnaire 2) the quality assessment form for the innovation of the enrichment experience program and 3) the recording of the learning experience results. The data were analyzed by frequency distribution, mean and standard deviation, and content analysis. The results showed that the curriculum consisted of 3 components: principles, objectives and structure. The structure consisted of 3 units: Knowing Safe Rats, Digital Communication, and Knowledgeable Science. The results showed that, overall, the quality of the curriculum was at a high level. It was found that children could play, do activities, treat others, move their body fluently and follow the rules. Also, they could collage pictures with scrap materials, show creativity and imagination through movement, interest, fun, and happiness through art activities. In addition, they could collect materials, equipment, toys, belongings by themselves. They could sort pictures, match, compare the differences and similarities of things, tell stories, write, speak creatively, explore the world around themselves, create original creations and design their own solutions based on different situations.

Keywords: Curriculum Innovation, Learning Experience, Life Skills, Situational Learning, New Normal.

* Research Article, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

** Associate Professor, Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, Email: maew747@hotmail.co

*** Associate Professor, Early Childhood Education, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University, Email;

walaypon2504@gmail.com

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งจำเป็นจะต้องพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาคุณภาพศึกษานั้นเพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาลักษณะของประเทศ ส่วนการพัฒนาการศึกษาเด็กและเยาวชนนั้นให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ดังนั้น เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรมรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคตนั้น จำเป็นจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และการนำความรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์โลกที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในด้านความสามารถและทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร และมีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงและท้าทาย ซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด และการตัดสินใจที่เหมาะสม จึงจะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข (Office of the Basic Education Commission, 2015) ซึ่งองค์ประกอบทักษะชีวิตที่สำคัญที่จะสร้างและพัฒนาเป็นภูมิคุ้มกันชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับอนาคตไว้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และ 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ทักษะชีวิตของเด็กไทยในยุคประเทศไทย 4.0 จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ใหญ่ควรใส่ใจ ควรเริ่มต้นปลูกฝังจากครอบครัวเพราะเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของเด็ก การมีทักษะชีวิตที่ดีจะช่วยให้เด็กมีทักษะรอบด้านที่ดี ทำให้เด็กสามารถจัดการกับความต้องการ และสิ่งท้าทายต่างๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดการกับสภาพความกดดันหรือปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนสามารถปรับตัวและใช้ชีวิตได้ดีในอนาคต ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยทุกฝ่ายจะต้องตระหนัก และให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัยในวันนี้ได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคตพร้อมที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่ความเจริญและสันติสุขต่อไป (Nantakhian, W, et al, 2017)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มุ่งให้เด็กพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เชื่อมโยงพัฒนาการอย่าง

รอบด้าน ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้จากสิ่งที่เรียนไปสู่ชีวิตจริงภายนอกห้องเรียนได้ ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรในยุคปัจจุบันจึงมีการปรับเปลี่ยนจุดเน้นจากฐานเนื้อหาไปสู่ฐานสมรรถนะ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ความรู้กระบวนการ และเจตคติ หลักสูตรฐานสมรรถนะเน้นทักษะมากกว่าเนื้อหาสาระ จึงยึดความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้เป็นหลัก (Office of the Secretariat of the Education Council, 2019) หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยจึงควรเป็นหลักสูตรเชิงการนำไปใช้ได้จริงในชีวิต (Functional Curriculum Model) หรือรูปแบบหลักสูตรเชิงสภาพแวดล้อม (Environmental or Ecological Model) เป็นหลักสูตรที่อยู่บนพื้นฐานของความต้องการจำเป็นทั้งในปัจจุบันและอนาคตของผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนจะไม่สอนทักษะตามลำดับขั้นของพัฒนาการแต่ละวัยของผู้เรียน แต่ให้ความสำคัญกับการสอนเนื้อหาสาระที่ช่วยเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมสำหรับการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ตลอดชีวิต (Wehman, P, Kregel, J, 2020)

การเรียนรู้เชิงสถานการณ์ เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้โดยการฝึกหัดทำกิจกรรมในสถานการณ์และบริบทจริงหรือเสมือนจริงมากที่สุด และมีการสะท้อนในกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยทำให้เกิดความรู้ ทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียนและสามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้นาน และเป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบ Constructivist Learning ที่ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการทำงานบนโลกจำลองซึ่งเป็นการเรียนรู้หรือการสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียนโดยที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้นำประสบการณ์หรือสิ่งที่พบเห็นในสิ่งแวดล้อมมาเชื่อมโยงกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมมาสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง (Elmore, 2018; Worthington, 2018) นอกจากนี้ จิตสุภา กิตติผดุง (Kitipadung, J., 2021) กล่าวว่า การใช้สถานการณ์จำลองยังช่วยให้ผู้เรียนรู้ลึกถึงคุณค่าของตนเองในฐานะที่แสวงหาความรู้และใช้ความสามารถต่างๆที่ผู้เรียนมีเพื่อให้เกิดข้อเสนอเชิงนโยบายและแก้ปัญหาโดยไม่ใช้การเรียนรู้จากการถูกบอกเล่าข้อมูลเพียงด้านเดียวจากผู้สอนแต่ผู้เรียนได้ตัดสินใจและเรียนรู้จากความคิดของตนเองสิ่งเหล่านี้จะเพิ่มความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการพัฒนาความเข้าใจ การวิเคราะห์และการสรุปประเด็นของผู้เรียน สอดคล้องกับ พัชรภรณ์ พิลาสมบัติ, วิชัย เสวกงาม และ อัมพร ม้าคนอง (Pilasombat, P, Sawekngam, W & Mekanong, A., 2020) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงสถานการณ์เน้นที่ความก้าวหน้าทางด้านสติปัญญาของผู้เรียนโดยผู้เรียนและครูจะมีประสบการณ์ร่วมกันในการปรับความรู้ความเข้าใจจนสามารถสร้างความรู้ใหม่ได้ โดยให้พบกับสถานการณ์และมีมุมมองในปัญหาที่แคบจนเป็นผู้เชี่ยวชาญสามารถค้นคว้าจากสิ่งแวดล้อมด้วยมุมมองที่หลากหลายขึ้น

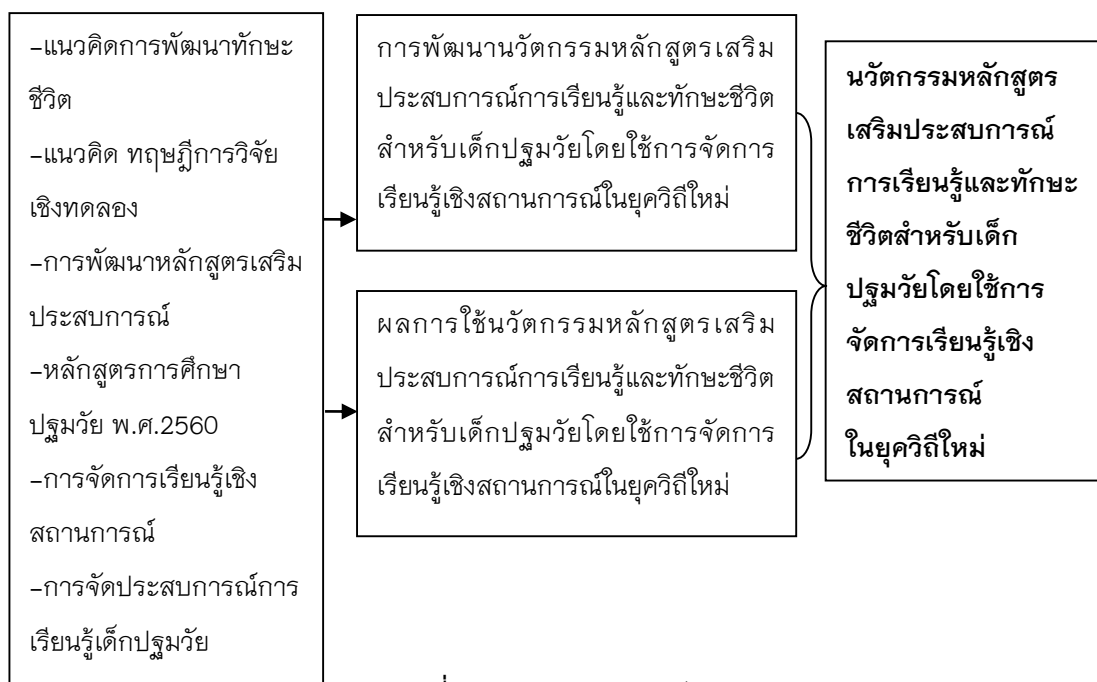
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษานวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ เพื่อออกแบบนวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรเสริมประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ ที่มุ่งเน้นพัฒนาพัฒนาการของผู้เรียนและทักษะชีวิต เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในยุคชีวิตวิถีใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่
2. เพื่อศึกษาผลการใช้นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรเสริม (Clark,1997) การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ (Suwankhiri, W, Chulmusi,O & Thitiapa Set up a Vanich shop, (2016); Sinthuchai, S & Ubolwan, K, (2017); Khumsuk,W & Nillapun, M (2021); Groom, Handerson & Sittner, (2014)) และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิต (Nantakhian, W, et al, 2017)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้แบบการวิจัยเชิงทดลองที่มีการวัดผลหลังทดลองอย่างเดียว (Posttest only experimental design) ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนานวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิต สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 3 สังกัดโรงเรียนเทศบาลนครนครสวรรค์ จำนวน 10 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 2 คน จำนวนทั้งสิ้น 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1.แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทด้านนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่
- 2.แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

- 1.แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทด้านนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1.1 ศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

1.2 รวบรวมหัวข้อและองค์ประกอบของแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทด้าน การพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์

1.3 สร้างแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทด้านนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ

1.4 นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนช่วยตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence : IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อ ผู้วิจัยนำข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไปใช้ในแบบสำรวจโครงสร้างเนื้อหา ความถูกต้องของภาษาแล้วนำเครื่องมือมาแก้ไขปรับปรุง ก่อนสร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

2.แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

2.1 ศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินของเครื่องมือ

2.2 รวบรวมเนื้อหา ข้อคำถาม และตัวอย่างรูปแบบของแบบประเมินต่าง ๆ ที่พบเห็น

2.3 สร้างแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ โดยสร้างแบบ มาตราจัดอันดับหรือการจัดอันดับประเมินค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

2.4 นำแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และ ทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ ที่พัฒนาขึ้น ไปให้ ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบหาคุณภาพและให้ข้อเสนอแนะ

2.5 ปรับปรุง และพัฒนาแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมการหลักสูตรเสริม ประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุค วิถีใหม่ให้สมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทด้านนวัตกรรมการหลักสูตรเสริม ประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุค วิถีใหม่ไปให้ครูระดับปฐมวัยตอบแบบสอบถามและนำข้อมูลที่ได้ไปออกแบบพัฒนานวัตกรรมการ หลักสูตรเสริมประสบการณ์

2. ออกแบบพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตรเสริมประสบการณ์ประสบการณ์การเรียนรู้และ ทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่

3. ประเมินคุณภาพนวัตกรรมการหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิต สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน คุณภาพ

4. ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาออกแบบพัฒนานวัตกรรมการหลักสูตรเสริมประสบการณ์ ประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุค วิถีใหม่ให้สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทด้านนวัตกรรมการหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และ ทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ วิเคราะห์เนื้อหาและ เรียบเรียงเขียนเป็นความเรียง

2. ข้อมูลระดับคุณภาพนวัตกรรมการหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิต สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลมา แจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลการใช้นวัตกรรมการหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และ ทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลวัดจอมคีรีนาคพรต จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

แบบบันทึกผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1.ศึกษา ค้นคว้า ทฤษฎี ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบบันทึกผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.รวบรวมเนื้อหา ข้อคำถาม และตัวอย่างข้อคำถามแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่

3.สร้างแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ โดยกำหนดข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ ให้ครูผู้สอนเขียนบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และพัฒนาการเด็กปฐมวัย

4.นำแบบบันทึกการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำเครื่องมือมาแก้ไขปรับปรุงเป็นแบบบันทึกฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.ระยะก่อนการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยประสานและชี้แจงครูผู้สอนระดับปฐมวัยและนักเรียนสังกัดโรงเรียนเทศบาลวัดจอมคีรีนาคพรต จังหวัดนครสวรรค์ มีการสร้างความคุ้นเคยกับเด็กซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ก่อนการจัดกิจกรรม เมื่อเด็กเริ่มปรับตัวได้และมีความพร้อมในการทำกิจกรรม ผู้วิจัยจึงให้กลุ่มตัวอย่างเริ่มทำกิจกรรม

2.ระยะจัดกิจกรรม ผู้วิจัยให้ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ดำเนินการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรเสริมประสบการณ์ฯ จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ เป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 50 นาที ในช่วงเวลา 10.00-10.50 น.

3.ระยะหลังการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยให้ครูผู้สอนชั้นอนุบาลปีที่ 3 สังเกตพฤติกรรมและบันทึกพัฒนาการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะ

ชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ เมื่อเสร็จสิ้นแต่ละหน่วยการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากการวิจัยดังนี้

ข้อมูลจากแบบบันทึกผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงเขียนเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 หลักการ

1.1.1 เป็นนวัตกรรมหลักสูตรเสริมสำหรับเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยในหน่วยบูรณาการและกิจกรรมเสริมประสบการณ์ในยุควิถีใหม่

1.1.2 เป็นนวัตกรรมหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างพัฒนาการด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านอารมณ์จิตใจและด้านร่างกายได้

1.1.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย โดยพัฒนาการด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านจิตใจอารมณ์ และด้านร่างกาย

1.3 โครงสร้าง

โครงสร้างของหลักสูตรเสริมประสบการณ์ ได้แบ่งออกเป็น 3 หน่วย ซึ่งแต่ละหน่วยประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้(กิจกรรมเสริมประสบการณ์) ประกอบด้วยรายละเอียด คือ ชื่อหน่วยการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ย่อย ความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้(สาระที่ควรรู้ ประสบการณ์สำคัญ) วิธีการจัดกิจกรรม สื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 รอบรู้หนูปลอดภัย หน่วยที่ 2 การสื่อสารโลกดิจิทัล และหน่วยที่ 3 วิทยาศาสตร์น่ารู้

2) กิจกรรมการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์โดยใช้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ 1.1 เตรียมทีมผู้สอน ให้มีความรู้และสามารถปฏิบัติการสร้างสถานการณ์จำลอง จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ 1.2 เตรียมผู้เรียน โดยอธิบายถึงวิธีการเรียน การเตรียมตัว การแสดงบทบาทสมมติ วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ และ 1.3 การเตรียมสถานการณ์จำลอง ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 3 เรื่อง อันได้แก่ หน่วยที่ 1 รอบรู้หนูปลอดภัย

หน่วยที่ 2 การสื่อสารโลกดิจิทัล และหน่วยที่ 3 วิทยาศาสตร์น้ำรู้ 2) ขั้นสอน 2.1 การอธิบายก่อนการปฏิบัติ โดยบอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน อธิบายสถานการณ์จำลอง วัสดุ อุปกรณ์และสิ่งต่างๆ ที่ใช้ประกอบกิจกรรม 2.2 การปฏิบัติตามสถานการณ์จำลอง ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมและพัฒนาการ และ 3) ขั้นประเมินผล ประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญา ด้านสังคม ด้านจิตใจอารมณ์และด้านร่างกาย จากการทำใบงาน การตอบคำถาม สังเกตพฤติกรรม การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ที่พัฒนาขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอนและด้านการศึกษาปฐมวัย ประเมินความคุณภาพของนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณภาพของนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่

นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์ฯ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1.เนื้อหามีความเหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ความต้องการและความสนใจของผู้เรียนระดับปฐมวัย	4.20	0.45	มาก
2.เนื้อหามีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันในยุควิถีใหม่ ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย	4.40	0.55	มาก
3.นวัตกรรมมีกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในสาระเนื้อหาต่าง ๆ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.20	0.45	มาก
4.นวัตกรรมการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน ทั้งด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.40	0.55	มาก
5.นวัตกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตนำไปปฏิบัติได้จริง	4.60	0.55	มากที่สุด
6.นวัตกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถพัฒนาการทั้ง 4 ด้านและพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย	4.40	0.55	มาก
7.นวัตกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์การเรียนรู้จัดเรียงลำดับเนื้อหาวิชากำหนดรายละเอียดได้ครอบคลุมเนื้อหาและนำไปปฏิบัติได้จริง	4.00	0.00	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์ฯ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ
8.นวัตกรรมการเรียนรู้มีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาวิชา แบ่งเวลาในเนื้อหาสาระ และสอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ระดับปฐมวัย	4.40	0.55	มาก
9.นวัตกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์การเรียนรู้ มีกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหา เน้นการลงมือปฏิบัติ มีความหลากหลายและเน้นพัฒนาการทั้ง 4 ด้านและทักษะชีวิตของเด็กระดับปฐมวัย	4.80	0.45	มากที่สุด
10.นวัตกรรมการเรียนรู้เสริมประสบการณ์การเรียนรู้ มีสื่อการเรียนรู้ทรัพยากรการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.40	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย	4.38	0.46	มาก

2. ผลการใช้นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 ผลการสังเกตพฤติกรรมหรือประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านร่างกาย

นักเรียนสามารถเล่นทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นได้อย่างปลอดภัย กิจกรรมการสื่อสารและเทคโนโลยีโลกดิจิทัล และกิจกรรมการทดลองทางวิทยาศาสตร์ตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วและปฏิบัติตามกฎกติกา และปะติดภาพด้วยเศษวัสดุตามสถานการณ์ที่กำหนด

2.2 ผลการสังเกตพฤติกรรมหรือประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ

นักเรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการผ่านเคลื่อนไหวด้วยการระมัดระวัง เรื่องความปลอดภัย กิจกรรมการสื่อสารและเทคโนโลยีโลกดิจิทัล และกิจกรรมการทดลองทางวิทยาศาสตร์ตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ และมีความสนใจ สนุก มีความสุขผ่านกิจกรรมงานศิลปะ

2.3 ผลการสังเกตพฤติกรรมหรือประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านสังคม

นักเรียนสามารถเล่นและทำกิจกรรมรอบรู้เรื่องความปลอดภัย กิจกรรมการสื่อสารและเทคโนโลยีโลกดิจิทัล และกิจกรรมการทดลองทางวิทยาศาสตร์ตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เก็บวัสดุอุปกรณ์ของเล่นของใช้เข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง

2.4 ผลการสังเกตพฤติกรรมหรือประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านสติปัญญา

หน่วยที่ 1 รอบรู้หนูปลอดภัย นักเรียนสามารถฟังผู้อื่นเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับรอบรู้หนูปลอดภัย จนจบและสนทนาได้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามสถานการณ์เรื่องความปลอดภัย ลงความเห็นและข้อสรุปได้อย่างมีเหตุผล สามารถเรียงลำดับภาพตาม

สถานการณ์หรือเหตุการณ์ก่อนหลังได้ จับคู่ภาพเหตุการณ์ ภาพสถานการณ์กับสัญลักษณ์ บอกวิธีการปฏิบัติตนเมื่อได้ยินสัญญาณเตือนภัย เล่าเรื่องจากประสบการณ์ของตนเองและเขียนตามแบบที่กำหนดได้

หน่วยที่ 2 การสื่อสารโลกดิจิทัล นักเรียนสามารถฟังผู้อื่นเล่าเรื่องราวต่างๆ จนจบ และสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง บอกลักษณะส่วนประกอบและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ จับคู่ภาพที่เป็นผลบวกของจำนวนตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายด้วยตนเอง

หน่วยที่ 3 วิทยาศาสตร์น่ารู้ นักเรียนสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ เปรียบเทียบความเหมือนความแตกต่าง ของสิ่งต่าง ๆ พูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่นและการกระทำต่าง ๆ ตามสถานการณ์ที่กำหนด ตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ แสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทางการเคลื่อนไหว และศิลปะฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ ลสำรวจสิ่งต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว จับคู่การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับสิ่งต่างๆ ตามลักษณะความยาว/ ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร สังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกันตามสถานการณ์ คัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะและรูปร่างรูปทรง

2.5 ผลการสังเกตพฤติกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

นักเรียนความสามารถในการเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการแบ่งปัน การรอคอย และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่เด็กได้อยู่อาศัย และสามารถฝึกพบกระต่าย ตัดกระดาษ และเล่นเกี่ยวกับการก่อสร้างได้ดี เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบตามสถานการณ์ที่กำหนดได้ สามารถแสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์หรือบทบาทที่กำหนดให้ ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น ฟังเรื่องราวและถ่ายทอดเรื่องราวตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ผู้อื่นฟัง สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง สร้างสรรค์ผลงานเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่และออกแบบวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

1.นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ มีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ หลักการ วัตถุประสงค์ และโครงสร้างของนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ หน่วยที่ 1 รอบรู้หนูปลอดภัย หน่วยที่ 2 การสื่อสารโลกดิจิทัล และหน่วยที่ 3 วิทยาศาสตร์น่ารู้ และกิจกรรมการเรียนรู้/การจัดประสบการณ์ โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ได้มีการพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ ได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทด้านนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย รวมถึงเนื้อหาสาระ หน่วยการเรียนรู้ที่สามารถนำมาบูรณาการการจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์และ

พัฒนาเป็นนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ หลักการ วัตถุประสงค์และโครงสร้างหลักสูตรเสริมประสบการณ์ เป็นไปตามหลักการของพัฒนาการเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้าน นอกจากนั้นยังมีโครงสร้างของเนื้อหาหลักสูตรชัดเจน จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์บูรณาการแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ เน้นส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและทักษะชีวิต เมื่อมีการตรวจคุณภาพนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์จึงพบว่า มีความระดับคุณภาพที่ดีในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิต สำหรับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรารักษ์ ยศทวี (Yotthawee, W, et al., 2017) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมประสบการณ์เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของชีวิตสำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่า 1. หลักสูตรเสริมประสบการณ์เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของชีวิตสำหรับ นักศึกษาพยาบาลมีองค์ประกอบของหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) แนวคิดและหลักการของ หลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมิน ผลการเรียนรู้ 6) การประเมินผลหลักสูตร ออกแบบเป็น 5 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) การรู้จักตนเอง 2) การศรัทธาในความดี 3) การเห็นคุณค่าตนเอง 4) การเข้าใจ ชีวิตและรู้จักคิดเข้าใจผู้อื่น 5) การรับรู้และเข้าใจความทุกข์ แต่ละหน่วยประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ 3 แผน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งละ 1 แผนใช้เวลา 2 ชั่วโมง รวม 15 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง กิจกรรม การเรียนการสอนเน้นความหลากหลายและการแสดงออกของผู้เรียนโดยทุกหน่วยมีกิจกรรมหลัก 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมสวดมนต์และทำสมาธิ 2) การฟังอย่างลึกซึ้ง 3) การสะท้อนความคิดและ 4) การเขียนบันทึกการเรียนรู้ประจำวัน ซึ่งอาจารย์และนักศึกษาที่เข้าร่วมจัดการเรียนรู้มีความเห็นว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะใช้พัฒนานักศึกษาให้มีความตระหนักในคุณค่าของชีวิต เข้าใจตนเองและ ผู้อื่นได้

2. ผลการใช้นวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็ก ปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ พบว่า นักเรียนสามารถเล่น ทำกิจกรรม ปฏิบัติต่อผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วและปฏิบัติตามกฎกติกา ปะติดภาพด้วยเศษวัสดุ แสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการผ่านเคลื่อนไหว สนใจ สนุก มีความสุขผ่านกิจกรรมงานศิลปะ เก็บวัสดุอุปกรณ์ของเล่นของใช้ด้วยตนเอง เรียงลำดับภาพ จับคู่ เปรียบเทียบความแตกต่างและเหมือน ของสิ่งต่าง ๆ เล่าเรื่อง เขียน พูดอย่างสร้างสรรค์ สำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สร้างสรรค์ผลงานแปลกใหม่ และออกแบบวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองตามสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนวัตกรรมหลักสูตร เสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ ในยุควิถีใหม่ที่พัฒนาขึ้นมีการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เป็นไปตามแนวทางการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวัยและการจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ที่เป็นสถานการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็ก ปฐมวัย การสื่อสารและเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์รอบตัวเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้เด็กปฐมวัยลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผ่านการไตร่ตรองจากกระบวนการ สร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ที่เชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์เดิมได้เผชิญกับสถานการณ์และหา

แนวทางในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้นำความรู้ที่ได้รับมาสร้างเป็นความรู้ใหม่โดยครูจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านสื่อ และอำนวยความสะดวกให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย หากเด็กพบปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ ครูจะเป็นผู้ช่วยในการค้นหาคำตอบด้วยการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและการใช้ภาษาสร้างสรรค์ให้เด็กได้สืบเสาะหาคำตอบด้วยตนเองในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เรียนรู้ผ่านรู้การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การแก้ปัญหาจากการคิด การสื่อความหมายด้วยคำ คำศัพท์ คำพูด เพื่อริเริ่มกิจกรรมใหม่ๆ โดยครูจะลดบทบาทของตนเองเป็นเพียงผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก (Ministry of Education, 2022) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิตาพร เทวัญประทานพร และชนลธิ์ สิทธิสูงเนิน (Tawanpatanporn, T & Sithsungnoen, C., 2018) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมประสบการณ์ด้วยการจัดประสบการณ์แบบโครงการร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาและทักษะการแสวงหาความรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติได้มาก และผลการประเมินทักษะการแสวงหาความรู้ของเด็กปฐมวัยในภาพรวมปฏิบัติได้มากในทุกด้าน ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกสร กอกอง (Kokong, K., 2017) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรระยะยาวเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผลการวิเคราะห์พัฒนาการ 2 ด้านของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ช่วงอายุจากการสังเกตพัฒนาการของครูและผู้วิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านอารมณ์-จิตใจ และด้านสังคม สูงขึ้นหลังจากการใช้หลักสูตรระยะยาว และจากการทดสอบพัฒนาการด้านร่างกาย และด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ช่วงอายุ พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 2 ด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา ทัพมอญ, อมรรัตน์ วัฒนาธร และ อังคณา อ่อนธานี (Tupmorn, K, Kaewurai, W, Wattanathorn, A & Onthanee, A., 2016) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน และการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า การใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสมองเป็นฐานและการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยที่พัฒนาขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีการพัฒนาการทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูง และนักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์นารณ อิมช้าง (Yimchang, A., 2019) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า 1.พัฒนาการด้านทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยพบว่าทักษะชีวิตของเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยที่แสดงพฤติกรรมมากที่สุดคือแบ่งปันมีน้ำใจกับเพื่อนอยู่เสมอรองลงมาคือยืนตรงเคารพธงชาติและเด็กเก็บที่นอนด้วยตนเอง 2. คุณภาพของรูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมากส่งผลให้เด็กก่อนวัยเรียนและเด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะชีวิตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรกำหนดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับระยะการใช้หลักสูตรเพื่อให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ควรจัดทำคู่มือและผู้ใช้ศึกษาคู่มือและการปฏิบัติกิจกรรมโดยละเอียดให้ครบถ้วน ตามกิจกรรมในหลักสูตรเพื่อที่จะได้เข้าใจและเห็นภาพรวมของหลักสูตรเสริมประสบการณ์อย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรและต้องคำนึงถึงเวลาและความยืดหยุ่นของหลักสูตรด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ พิจารณาตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดู และสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวของเด็กปฐมวัย
2. ควรทำการศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักสูตรเสริมประสบการณ์การเรียนรู้และทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงสถานการณ์ในยุควิถีใหม่ ในส่วนของกิจกรรมที่สามารถนำไปจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยทั้ง 6 กิจกรรม

References

- Clark, B. (1997). *Growing Up Gifted* (5th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Pretica-Hall.
- Elmore, R. (2018). *Design as learning, learning as design*. In R. Ellis & P. Goodyear (Eds.). *Spaces of teaching and learning: Integrating perspectives on research and practice*. Singapore: Springer.
- Groom, J.A., Handerson, D., & Sittner, B.J. (2014). NLN/Jeffries Simulation Framework State of Science Project: Simulation Design Characteristic. *Clinical Simulation in Nursing*, 10, 337–344.
- Khumsuk, W & Nillapun, M. (2021). Simulation-Based Learning. *Journal of Council of Community Public Health*, 3(1), 1–11.
- Kitipadung, J. (2021). Simulation-Based Learning to Enhance Citizenship in Higher Education. *Journal of MCU Peace Studies*, 9(5), 2220 – 2229.
- Kokong, K. (2017). Development of a mixed-age curriculum to promote early childhood development in child development centers. *The Journal of Education Mahasarakham University*, 11(3), 19 – 35.
- Ministry of Education. (2022). *Guidelines for organizing active learning (Active Learning) at the early*

- childhood level*. Office Academics and Educational Standards, Office of the Basic Education Commission.
- Nantakhian, W, et al. (2017). Life Skills of Young Learners in Thailand 4.0. *Journal of Education and Social Development*, 13(1), 7 – 18.
- Office of the Basic Education Commission. (2015). *Guidelines for organizing camps to enhance life skills for Thai children. “Stop problems with the power of children and youth”*. Bangkok: Agricultural Cooperatives Association of Thailand.
- Office of the Secretariat of the Education Council. (2019). *Understand competencies easily, people's edition, and understand A simple competency-based curriculum for executive teachers and educational personnel*. Bangkok Office of the Secretariat of the Education Council.
- Pilasombat, P, Sawekngam, W & Mekanong, A. (2020). Development of the Instructional Process based on Inquiry Approach and Situated Learning Approach to Promote Ability in Conducting Research of Student Teachers. *Journal of Education Studies*, 48(3), 241–257.
- Sinthuchai, S & Ubolwan, K. (2017). Fidelity Simulation Based Learning : Implementation to Learning and Teaching Management. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 18(4), 29–38.
- Suwankhiri, W, Chulmusi, O & Thitiapa Set up a Vanich shop. (2016). Learning Management Using Simulation Situation for Nursing Students. *Chulalongkorn Journal of Nursing University*, 28(2), 1–14.
- Tawanpatanporn, T. & Sithsungnoen, C. (2018). Development the Supported Experience by Project Approach with Local Information to Promote Thinking and Problem Solving Ability and Knowledge Seeking Skill of Early Childhood. *Academic Journal of Phetchaburi Rajabhat University*, 8(2), 42 – 51.
- Tupmorn, K, Kaewurai, W, Wattanathorn, A & Onthanee, A. (2016). The Development of an Experiential Model Based on Brain –Based and Cooperative Learning for Science Process Skills for Early Childhood Students. *Journal of Education Naresuan University*, 8(2), 25 – 36.
- Wehman, P., Kregel, J. (2020). *Functional Curriculum for Elementary, Middle, and Secondary Age Students with Special Needs*. (4th Ed.). Texas: Proed an International Publisher.
- Worthington, T. A. (2018). Letting students control their own learning: using games, role-plays, and Simulations in middle school US history classrooms. *The Social Studies*, 109(2), 136–150.
- Yimchang, A. (2019). Development of Life Skills Development Model for Pre–School and Early Childhood Children Based on Sufficiency Economy Philosophy. *Journal of Graduate*

Studies in Northern Rajabhat Universities, 10(1), 33 – 48.

Yotthawee, W, et al. (2017). Development of Enrichment Curriculum to Cultivate Awareness in Values of Life for Nursing Students. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 18, 365–372.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้

ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3*

FACTORS AFFECTING THE ACADEMIC ADMINISTRATION IN STUDENTS READING AND WRITING SKILLS OF MAE AI DISTRICT SCHOOL UNDER CHIANG MAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3*

ณัฐดนัย แก้วจา**

ณัฐยา ตันตรานนท์***

(วันที่รับบทความ: 20 กรกฎาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 25 พฤศจิกายน 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 19 ธันวาคม 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ และ 3) สร้างสมการพยากรณ์และพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย จำนวน 300 คน ผู้ให้ข้อมูลในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านคน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ และ 3) ปัจจัยด้านการจัดการ ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = 1.144 + 0.447 (X_1) + 0.258 (X_4) + 0.167 (X_3) - 0.154 (X_2)$$

$$Z = 0.488 (Z_1) + 0.382 (Z_4) - 0.262 (Z_2) + 0.236 (Z_3)$$

คำสำคัญ: ปัจจัย, การบริหารงานวิชาการ, การอ่านออกเขียนได้

* บทความวิจัย, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

** นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, Email: flookie12@gmail.com

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, Corresponding Author Email: nuttiya18@cmru.ac.th

FACTORS AFFECTING THE ACADEMIC ADMINISTRATION IN STUDENTS READING AND WRITING SKILLS OF MAE AI DISTRICT SCHOOL UNDER CHIANG MAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3*

NATDANAI KEAWJA**

NUTTIYA TANTRANONT***

(Received: July 20, 2023; Revised: November 25, 2023; Accepted: December 19, 2023)

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the condition of academic administration in students reading and writing skills of Mae Ai district school, 2) study the level of factors affecting academic administration towards literacy, and 3) develop the predictive equations and policy recommendations for academic administration of educational institutions in students reading and writing skills of Mae Ai district school, Chiang Mai Primary Educational Service Area 3. The sample group for quantitative data collection consisted of 300 school administrators and teachers in Mae Ai District. The sample group for qualitative data collection consisted of 12 school administrators and teachers in Mae Ai District. The research tools were questionnaire and semi-structured interview form. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, Stepwise multiple regression analysis, and content analysis. The results revealed that the overall condition of academic administration in students reading and writing skills was at a high level. The factors affecting academic administration in students reading and writing skills consisted of man, money, material, and management. These could be written as predictive equations as the followings: The predictive equation for unstandardized score:

$$Y = 1.144 + 0.447 (X_1) + 0.258 (X_4) + 0.167 (X_3) - 0.154 (X_2)$$

$$Z = 0.488 (Z_1) + 0.382 (Z_4) - 0.262 (Z_2) + 0.236 (Z_3)$$

Keywords: Factors, Academic Administration, Reading and Writing Literacy

* Research article, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

** Master's Student in Educational Administration, Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, Email: flookie12@gmail.com

*** Assistant Professor Dr., Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University, Corresponding Author Email: nuttiya18@cmru.ac.th

บทนำ

การอ่านและการเขียนเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากในการดำรงชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน ยิ่งกว่าทุกสมัยที่ผ่านมา เพราะเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม การศึกษาเล่าเรียน และการประกอบอาชีพ และการอ่านการเขียนภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติไทย เป็นมรดกล้ำค่าที่เราคนไทยควรภูมิใจและรักษาไว้ นอกจากนี้การอ่านการเขียนภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จึงกำหนดนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียนในปีการศึกษา 2558 เพื่อวางรากฐานในการเรียนรู้และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้านทักษะการสื่อสาร ซึ่งมีความจำเป็นในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ โดยสถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้ทุกคนอ่านออกเขียนได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สามารถประเมินผลผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนได้รับการกำกับ นิเทศ และติดตามผลอย่างใกล้ชิดจากเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างสัมฤทธิ์ผล (Office of the Basic Education Commission, 2015) ซึ่งงานวิชาการถือเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน เพราะงานวิชาการมีขอบข่ายครอบคลุมเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร และการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่านที่มีต่อความสำคัญของการอ่านดังที่ (Sanguannam, 2010) กล่าวว่า บริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องให้การสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร กิจกรรมการบริหารงานวิชาการจะเปลี่ยนแปลงไปตามสาระสำคัญของหลักสูตรและนโยบายการบริหารของหน่วยงานระดับกรม เช่น การเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพการบริหารการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การเรียนการสอน การนิเทศและการประเมินคุณภาพภายใน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเป็นต้น กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้นอกจากจะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนแล้วยังส่งผลต่อการบริหารการศึกษาในระดับชาติอีกด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีพื้นที่รับผิดชอบ 5 อำเภอ 153 โรงเรียน โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบสูง ประกอบด้วยผู้เรียนหลากหลายชาติพันธุ์ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี สังคม และภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ปีการศึกษา 2563 วิชาภาษาไทย ของผู้เรียนโรงเรียนในอำเภอแม่ฮาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 51.17 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ นอกจากนี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเนื่องจากปัญหาการใช้ภาษาไทย การอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ และไม่สามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ทำให้เกิดผลกระทบต่อการเรียนการสอนในทุกระดับ (Chiang Mai Primary Educational Service Area 3, 2023)

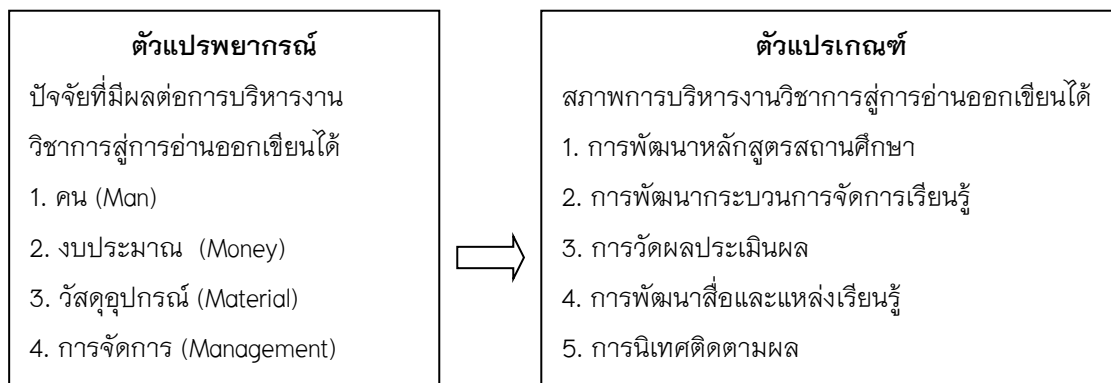
โดยจากการสอบถามสาเหตุจากครูผู้สอนพบว่า การขาดแคลนบุคลากร สื่อและเทคโนโลยีไม่ทันสมัย ครูไม่ครบชั้น ครูไม่ตรงเอก ประกอบกับนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน พ่อแม่แยกทางกัน หรือนักเรียน บางคนอาศัยอยู่กับญาติ ปัญหาเหล่านี้ก็ส่งผลให้ผู้เรียนมีปัญหาด้านการเขียน การอ่าน การแก้ไขปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของผู้เรียนจึงเป็นภารกิจสำคัญที่จะต้องเร่งดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เพราะการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญของการเรียนรู้และการแสวงหาข้อมูล

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษา จึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการบริหารจัดการ ส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนให้ มีองค์ความรู้ ตลอดจนทั้งสามารถปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ตามนโยบายและเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ สิ่งสำคัญต้องอาศัยปัจจัยการบริหารและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการอ่านและการเขียนของผู้เรียนสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Sanguannam, 2010) ดังนั้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมและความสามารถในการศึกษาในระดับชั้นที่สูงขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่เมาะ โดยใช้ทฤษฎีการบริหาร 4Ms ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านคน (Man) 2. ปัจจัยด้านเงิน (Money) 3. ปัจจัยด้านวัสดุ (Material) 4. ปัจจัยด้านการจัดการ (Management)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่เมาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่เมาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์และพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่เมาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed-Methodology) มีลักษณะการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการวิจัย จำแนกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัจจัย และสร้างสมการพยากรณ์ในการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่ฮาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในอำเภอแม่ฮาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 605 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 36 คน ครูผู้สอน จำนวน 569 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในอำเภอแม่ฮาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยใช้ตารางของ ศิริชัย กาญจนวาสี (Kanchanawasi, S., 2009) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เป็นการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้เกณฑ์จำแนกประชากรออกเป็นชั้นภูมิตามคุณลักษณะของกลุ่มย่อย จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 255 คน ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลทั้งหมด 300 คน ประกอบด้วย 1) ครู 30 คน 2) ครู คศ.1 149 คน 3) ครูชำนาญการ 79 คน 4) ครูชำนาญการพิเศษ 27 คน 5) ผู้บริหารสถานศึกษา 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1 แบบสอบถามสภาพการบริหารงานวิชาการและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่ฮาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อบัณฑิตสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน จากนั้นนำมากำหนดเป็นประเด็นคำถามในแบบสอบถาม

2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบและพิจารณาความเที่ยงตรง (Validity) ตามความครอบคลุมและความเหมาะสมของเนื้อหา รวมทั้งภาษาที่ใช้

3) นำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาปิงน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็น ผู้บริหาร จำนวน 4 คน ครูผู้สอน จำนวน 26 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือขั้นสุดท้ายก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ใช้การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และสร้างสมการพยากรณ์ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นประธานศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา

ทั้ง 6 ศูนย์ของโรงเรียนในอำเภอแม่สาย จำนวน 6 คน และครูผู้สอนซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้ง 6 ศูนย์ของโรงเรียนในอำเภอแม่สาย จำนวน 6 คน รวมเป็น 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้วิจัย

เครื่องมือได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ด้านข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม มาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด และเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

2) ขอนหนังสือจากคณะครุศาสตร์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาซึ่งเป็นประธานศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้ง 6 ศูนย์ของโรงเรียนในอำเภอแม่สาย และหัวหน้าฝ่ายวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้ง 6 ศูนย์ของโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3) ติดต่อนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อนำแบบสัมภาษณ์ไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้มีเวลาเตรียมตัวในการให้สัมภาษณ์ล่วงหน้า แล้วจึงมีการนัดหมายสัมภาษณ์ต่อไป

4) ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาซึ่งเป็นประธานศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้ง 6 ศูนย์ของโรงเรียนในอำเภอแม่สาย และหัวหน้าฝ่ายวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้ง 6 ศูนย์ของโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ จากนั้นนำผลที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเป็นไปได้ของข้อเสนอแนะ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยนำมาเขียนในรูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหาบรรยายความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สามารถแสดงได้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ในสถานศึกษา
อำเภอแม่อาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
จำแนกรายด้านและภาพรวม

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.38	0.22	มาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	4.38	0.25	มาก
3. ด้านการวัดผลประเมินผล	3.89	0.19	มาก
4. ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้	4.21	0.21	มาก
5. ด้านการนิเทศติดตามผล	4.24	0.19	มาก
รวม	4.22	0.14	มาก

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอำเภอแม่อาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ต่อสภาพการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ โดยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.38$) และด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการนิเทศติดตาม ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.21$) และด้านการวัดผล ประเมินผล ($\bar{X} = 3.89$)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 แสดงได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของ
นักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ปัจจัยด้านคน (Man)	4.31	0.16	มาก
2. ปัจจัยด้านงบประมาณ (Money)	4.15	0.24	มาก
3. ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)	4.18	0.20	มาก
4. ปัจจัยด้านการจัดการ (Management)	4.21	0.21	มาก
รวม	4.21	0.17	มาก

ตารางที่ 2 แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอำเภอแม่อาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ต่อปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ พบว่า ในภาพรวมปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านออกเขียนได้

ของนักเรียนด้านคนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาคือปัจจัยด้านการจัดการ ($\bar{X} = 4.21$) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 4.18$) และปัจจัยด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 4.15$)

3. สมการพยากรณ์และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ปัจจัย	X_1	X_2	X_3	X_4	Y_0
R	0.746**	0.256**	0.499**	0.746**	1.000

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยที่ใช้หาความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 คือ ด้านคน (X_1) ด้านงบประมาณ (X_2) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (X_3) และด้านการจัดการ (X_4) ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง คือ ด้านคน ($r = 0.746$) ด้านการจัดการ ($r = 0.746$) อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ($r = 0.499$) และในระดับค่อนข้างต่ำ คือ ด้านงบประมาณ ($r = 0.256$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาวกระทำโดยใช้การถดถอยพหุคูณในการพยากรณ์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่อาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	R^2	Adj. R^2	B	SE	Beta	t	p-value
X_1	0.557	0.556	0.447	0.040	0.488	11.10*	0.000
X_4	0.688	0.686	0.258	0.034	0.382	7.65*	0.000
X_2	0.693	0.690	-0.154	0.46	-0.262	-3.36*	0.001
X_3	0.700	0.696	0.167	0.064	0.236	2.63*	0.009

Constant (a) = 1.144 $R = 837$, $R^2 = 0.700$, Adjust $R^2 = 0.696$, SEE = 0.078

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยด้านคน ($B=0.447$, $t=11.10$, $p\text{-value}=0.00$) ปัจจัยด้านการจัดการ ($B=0.258$, $t=7.65$, $p\text{-value}=0.00$) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ ($B=0.167$, $t=2.63$, $p\text{-value}=0.009$) และ ปัจจัยด้านงบประมาณ ($B=-0.154$, $t=-3.36$, $p\text{-value}=0.001$) ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

เมื่อพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .837 และปัจจัยทั้ง 4 ด้าน สามารถพยากรณ์ มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ได้ร้อยละ 70 ($R^2 = .700$) มีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .696 ค่า ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (S.E.est) เท่ากับ 0.078 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่า Beta สูงที่สุด คือ ปัจจัยด้านคน (0.488) ปัจจัยด้านการจัดการ (0.382) ปัจจัยด้านงบประมาณ (-0.262) และปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (0.236) ตามลำดับ แสดงว่า ปัจจัยด้านคน (x_1) มีความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมาคือปัจจัยด้านการจัดการ (x_4) ปัจจัยด้านงบประมาณ (x_2) และปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ (x_3) ตามลำดับ เมื่อนำมาสร้างสมการพยากรณ์ได้สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = 1.144 + 0.447 (X_1) + 0.258 (X_4) + 0.167 (X_3) - 0.154 (X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = 0.488 (Z_1) + 0.382 (Z_4) - 0.262 (Z_2) + 0.236 (Z_3)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการนิเทศติดตาม ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดผล ประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจาก ในการบริหารงานงานวิชาการการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงขับเคลื่อนในการทำงานให้สำเร็จ ประกอบไปด้วย การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทและผู้เรียน การจัดการเรียนรู้โดยเน้นการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน รวมทั้งสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการอ่านและการเขียนของผู้เรียน จัดให้มีการผลิตสื่อและแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการวัดผล ประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน และให้มีการนิเทศติดตามเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับ ธัญดา ยงยศยิ่ง (Yongyotyong, T., 2017) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการ

เรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น สอดคล้องกับ กิ่งรัก จัฒศรี (Chobsri, K., 2018) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X3) ปัจจัยด้านการบริหาร (X4) และ ปัจจัยด้านนักเรียน (X1) อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ ส่วนปัจจัย ด้านครอบครัว (X2) มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก

2. จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของ นักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า ใน ภาพรวมปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนด้านคนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือปัจจัยด้านการจัดการ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยด้านงบประมาณ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหาร จัดการที่สำคัญ ได้แก่ บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า 4Ms คือเป็นปัจจัยพื้นฐาน ที่ใช้ในการบริหารงานต่าง ๆ เพราะการ บริหารในการทำงานจะประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพมีปริมาณเพียงพอ ต้องได้งบประมาณสนับสนุนการดำเนินการเพียงพอ ต้องมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับความต้องการ แผนงานและโครงการและต้องมีระบบการจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพเพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิด ประโยชน์สูงสุด โดยปัจจัยแต่ละด้านมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านคน โดยรวมส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากครูผู้สอนเป็นผู้จัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารจึงต้องพัฒนา ศักยภาพครูในการจัดการกระบวนการเรียนรู้วิชาภาษาไทยที่หลากหลายและมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ การอ่านออกเขียนได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ ณัฐธิดา งามตา (Ngamta, N., 2018) ที่พบว่า ครูผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้บริหารจึงควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนให้เกิด ความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีเทคนิคการสอนใหม่ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับเพื่อนครูเพื่อนำประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ปัจจัยด้านงบประมาณ โดยรวมส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากงบประมาณมีความสำคัญและเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออก เขียนได้ ผู้บริหารจึงต้องจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้ งบประมาณอย่างรอบคอบเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ นงนุช อินทรโคกสูง, ทินกร ชอัม

พงษ์ และเยาวเรศ ภัคคีติตร (Intarakoksung, N., Cha-umpong, T., & Akdeejit, Y., 2022) และอชิวิวัฒน์ พันธรัตน์ (Panrat, A., 2019) ที่พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการให้เป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการและเกิดความคุ้มค่าต่อการบริหารงานวิชาการมากที่สุด 3. ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยรวมส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากสื่อการสอนภาษาไทยเป็นสิ่งกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้บริหารจึงมีบทบาทในการสนับสนุนครูผู้สอนให้ผลิตและใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่การอ่านออกเขียนได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับ วรลักษณ์ คำหว่าง และนางลักษณ์ ใจฉลาด (Kumvang, W. & Jaichalad, N., 2017) ที่พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมครูผู้สอนในการผลิตสื่อและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ 4. ปัจจัยด้านการจัดการ โดยรวมส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องด้วยในการพัฒนาผู้เรียนสู่การอ่านออกเขียนได้ ผู้บริหารต้องบริหารจัดการให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับ สุรัชย์ พรหมปากดี (Phrompakdee, S., 2022) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพต่อการบริหารงานของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ผู้บริหารจึงต้องมุ่งเน้นการจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อความสำเร็จของการบริหารงานในสถานศึกษา

3. จากผลการสร้างสมการพยากรณ์และพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่เมาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านคน ปัจจัยด้านคน (Man) ปัจจัยด้านเงิน (Money) ปัจจัยด้านวัตถุ (Material) ปัจจัยด้านการจัดการ (Management) เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ของสถานศึกษาสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่เมาะ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ ปัจจัยด้านคน (Man) พบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ นักเรียน ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครองนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้การบริหารงานวิชาการไปสู่การอ่านออกเขียนได้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และการที่จะขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ให้ไปสู่เป้าหมายได้นั้น ครูในสถานศึกษาอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องของ นักเรียน ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ซึ่งพบว่าหากนักเรียน ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือในการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ก็จะประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของสุชาติ ถาวรชาติ (Thawornchat, S., 2016) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารสถานศึกษา และเชชมสร โข่งศรี (Khongsri, K., 2014) พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ด้านครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก และสุชาติ ถาวรชาติ (Thawornchat, S., 2016) พบว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นหน้าที่ของ

ผู้บริหารในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ใน 5 ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ และการนิเทศติดตามผล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรใช้วิธีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มุ่งสู่เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนสู่การอ่านออกเขียนได้ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะ หลักสูตร ถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต หลักสูตรจึงจำเป็นต้องปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีความเหมาะสมทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมอยู่เสมอ สอดคล้องกับ อวตยา แสงทอง (Sangtong, A., 2021) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรควรดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมโดยการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น รวมทั้งบริบทของชุมชน สังคม และความต้องการของผู้เรียน

2. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ใช้วิธีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยเชื่อมโยงเนื้อหาสาระของศาสตร์ต่างๆ ให้สัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะ การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน สอดคล้องกับ ประยงค์ ชูรักษ์ (Churak, P., 2019) ที่พบว่า การขับเคลื่อนคุณภาพด้านการอ่านและการเขียน ควรมุ่งเน้นการพัฒนาครูผู้สอนให้มีศักยภาพ มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตลอดจนสนับสนุนครูผู้สอนให้ทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยการถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามนโยบายการพัฒนาผู้เรียนสู่การอ่านออกเขียนได้ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ อย่างมีคุณภาพ

3. การวัดผลประเมินผล ใช้วิธีการพัฒนาศักยภาพการวัดและประเมินผลของครูผู้สอน ส่งเสริมครูให้ใช้วิธีการที่หลากหลายและวัดผลตามสภาพจริง เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์ด้านการอ่านออกเขียนได้ ทั้งนี้เพราะ การวัดและประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนจะต้องกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วจึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ภัทราภรณ์ คล้ายแก้ว (Klaikaw, P., 2018) ที่พบว่า ผู้บริหารควรพัฒนาครูให้เข้ารับการอบรมด้านการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีวิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย นอกจากนี้ ผู้บริหารควรแต่งตั้งคณะทำงานด้านการวัดผลประเมินผล สนับสนุนให้ครูร่วมกันจัดทำคู่มือการวัดผลของสถานศึกษา มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสำหรับการวัดและประเมินผลทางการศึกษา และร่วมกันปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐานก่อนนำไปใช้อย่างต่อเนื่องทุกภาคเรียน

4. การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ใช้วิธีการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำสื่อและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภาษาไทยอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้สอดคล้องกับ จุลลดา จุลเสวก (Julsaeck, J., 2017) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อและพัฒนาสื่อการสอนอย่างทั่วถึง สนับสนุนครูให้ผลิตสื่อที่มีความสอดคล้องกับรายวิชาของตนเอง สร้างหรือจัดทำคลังสื่อการสอนสำหรับครู โดยให้ผู้สอนสามารถหมุนเวียนเปลี่ยนกันใช้สื่อการสอนที่มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

5. การนิเทศติดตามผล ใช้วิธีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามวงจรคุณภาพ PDCA โดยจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะ ในการพัฒนาการศึกษาจะต้องมีการนิเทศเป็นหลักของการจัดกิจกรรมบริหารสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้การนิเทศจึงเป็นกระบวนการของการศึกษาที่มุ่งจะส่งเสริมให้การสนับสนุนและพัฒนามาตรฐานของการศึกษา โดยเฉพาะผู้นิเทศก็ต้องมีความรู้ประสบการณ์และทักษะต่างๆ สอดคล้อง นันทยา วงศ์ชัย และณัฐยา ตันตรานนท์ (Wongchai, N. & Tantranont, N., 2022) ที่กล่าวว่าการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียนควรจัดอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีการวางแผนและปฏิบัติการนิเทศร่วมกัน ตรวจสอบติดตามและสะท้อนคิด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนตามหลักการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำปัจจัยการบริหาร 4M ได้แก่ ปัจจัยด้านคน ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ และปัจจัยด้านการจัดการ ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน ดังนั้นควรให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการนำปัจจัยเหล่านี้ไปใช้เพื่อวางแผนปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอแม่สาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

2. การบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ ใน 5 ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ และการนิเทศติดตามผล ควรปรับให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพิ่มเติม เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการสู่การอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาวิธีการอื่น ๆ ในการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการอ่านและการเขียนของผู้เรียน

References

- Chobsri, K. (2018). Factors affecting reading and writing skills of students in grade 3 Under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office, Area 1. *Journal of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University*, 1(2), 6–17.
- Chiang Mai Primary Educational Service Area 3. (2023). *Basic education quality development plan for the year 2020 – 2022*. Available on <https://www.cmarea3.go.th/2566/>
- Churak, P. (2019). Policy recommendations for the solution of the literacy problem of primary 1 students. *Journal of MCU Nakhondhat*, 6(3), 1095–1108.
- Intarakoksung, N., Cha-umpong, T., & Akdeejit, Y. (2022). Factors affecting academic administration of schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Sawan. *The Journal of Research and Academics*, 5(5), 235–250.
- Julsak, J. (2017). The guidelines for instruction media utilization development of the teachers in the Office of the Secondary Education Service Area 17. *Rajabhat Rambhi Barni Research Journal*, 11(1), 90–99.
- Kanchanawasi, S. (2009). *Classical test theory*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Kantaping, S., & Sanjaiprom, S. (2019). Guideline for the administration learning management Banmaekonnai school, Chiangdao district, Chiang Mai province. *Journal of graduate research*, 10(2), 153–174.
- Khongsri, K. (2014). *Factors affecting academic administration of large educational institutions under Secondary Educational Service Area Office 41*. [Master of Education Program in Education Administration]. Kamphaeng Phet Rajabhat University.
- Klaikaew, P. (2018). A guideline for academic administration of school in Chainat province of the Secondary Education Service Area Office 5. In *The 13th Graduate Studies Research Presentation Conference, Academic Year 2018* (pp. 1941–1950). Pathum Thani: Rangsit University.
- Kumvang, W., & Jaichalad, N. (2017). Guideline of 21st century skills for Phitsanulok Secondary Educational Service Area Office. *Lampang Rajabhat University Journal*, 6(1), 129–138.
- Ngamta, N. (2018). *Factors affecting academic administration of schools under Ing-khong campus group, the Secondary Education Area Office 36*. [Master of Education Program in Educational administration]. University of Phayao.
- Office of the Basic Education Commission. (2015). *Problem solving policy of illiterate students “Year 2015, the year of illiteracy-free”*. Bangkok: Ministry of Education.

- Palamethakul, S., & Chatrupachewin, C. (2022). Factors affecting administration for excellence in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Phrae. *CMU Journal of Education*, 6(2), 134–148.
- Panrat, A. (2019). *Factors affecting academic administration of educational institutions under the Jurisdiction of the Secondary Education Service Area Office, Region 5*. [Master of Education Program in Education Administration]. Nakhon Sawan Rajabhat University.
- Phrompakdee, S. (2022). *Administrative factors affecting effectiveness of school administration under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom*. [Master of Education Program in Education Administration]. Sakon Nakhon Rajabhat University.
- Sangtong, A. (2021). *The school curriculum development of Watjantrawart (Sukprasarnrat) school*. [Master of Education Program in Education Administration]. Graduate school, Silpakorn University.
- Sanguannam, C. (2010). *Theory and practice in educational institution*. Bangkok: Book Point.
- Silarak, P., & Chaowachai, S. (2021). Needs assessment and the guidelines of academic administration for developing reading and writing ability of primary 1 students of schools under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 3. *CMU Journal of Education*, 5(3), 95–109.
- Thawornchat, S. (2016). *Factors affecting academic administration in places under the area office. Nakhon Sawan Primary Education, Area 2*. [Master of Education Program in Education Administration]. Nakhon Sawan Rajabhat University.
- Wongchai, N., & Tantranont, N. (2022). Internal supervision administration guidelines of Kalayaniwattana educational quality development network schools for Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 6. *The Journal of Development Administration Research*, 12(3), 486–499.
- Yongyotying, T. (2017). *Academic administration of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the area office Primary education, Yala District 3*. [Master of Education Program in Educational Administration]. Graduate School of Yala Rajabhat University.

ความต้องการและแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน**โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่****การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1*****THE NEEDS AND APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF
VOCATIONAL SKILLS OF STUDENTS IN EDUCATION EXPANSION
SCHOOLS, UNDER THE PHETCHABUN ELEMENTARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 1*****พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ ******สธิพร เชาวน์ชัย*******ฉลอม ชาตรูประชีวิน******

(วันที่รับบทความ: 4 สิงหาคม 2566; วันที่แก้ไขบทความ: 8 ธันวาคม 2566; วันที่ตอบรับบทความ: 17 ธันวาคม 2566)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 102 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา การบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1) ความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว 2) แนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่น มีกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีการฝึกปฏิบัติจริง มีการบูรณาการจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียน

คำสำคัญ: ความต้องการพัฒนา, แนวทางการพัฒนา, ทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

* บทความวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

** นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Email: phonlawadk64@nu.ac.th

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Email: sathiraporn@nu.ac.th

**** รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Email: chalongc@nu.ac.th

THE NEEDS AND APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF VOCATIONAL SKILLS OF STUDENTS IN EDUCATION EXPANSION SCHOOLS, UNDER THE PHETCHABUN ELEMENTARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1*

PHONLAWAD KANLAYARPRASIT**

SATHIRAPORN CHAOWACHAI***

CHALONG CHATRUPRACHEWIN****

(Received: August 4, 2023; Revised: December 8, 2023; Accepted: December 17, 2023)

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the needs for vocational skills of students of education expansion schools under the Phetchabun Primary Education Service Area Office 1 and develop a set of guidelines for teachers. The 102 participants were heads of academic affairs and heads of career learning groups of the schools. The data were collected by using a questionnaire and analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were collected by using an interview with 5 experts in educational administration, curriculum management and school curriculum development, selected by purposive sampling. The data were analyzed by content analysis. The results showed that their overall needs were at the highest level, with the highest mean on skills on leadership and responsibility, and the lowest mean was on problem-solving and adaptability skills. As for the guidelines, schools should make their curriculum more flexible emphasizing the learning process that students have practical practice and the integration of all sectors involved in promoting vocational skills in schools.

Keywords: Need to develop, Guidelines to develop, vocational skills, opportunity expansion school.

* Research article, Faculty of Education, Naresuan University

** The PhD Student Department of Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University Email: phonlawadk64@nu.ac.th

*** Assistant Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University Email: sathirapornc@nu.ac.th

**** Associate Professor, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Naresuan University Email: chalongc@nu.ac.th

บทนำ

ในยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงในระบบการจัดการศึกษาทั้งทางบริบทและสภาพแวดล้อมอย่างรวดเร็ว เป็นยุคที่มีการแข่งขันสูง ดังนั้นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกด้านให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น การศึกษาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาคนในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้ จากพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการที่ 10 ที่ทรงพระราชทานแก่ผู้เรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ต้องมีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน 2) การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง ให้รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด ที่ถูก สิ่งชั่ว สิ่งดี เพื่อปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ผิดที่ชั่ว เพื่อสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง มีคุณธรรม 3) การมีงานทำ มีอาชีพ และการเป็นพลเมืองดี ต้องให้เด็กรักงาน สู้งาน ทำงานจนสำเร็จ อบรมให้เรียนรู้การทำงาน ให้สามารถเลี้ยงตัวและเลี้ยงครอบครัวได้ 4) เป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดีเป็นหน้าที่ของทุกคน มีน้ำใจ มีความเอื้ออาทร (Ministry of Education, 2018) ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 7 ที่ให้นักเรียนมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 23 ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของ แต่ละระดับในเรื่องความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (Office of High School Administration, 2017) ทักษะอาชีพ (Career Skills) เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นความสามารถในการนำเอากระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ปรับตัวอยู่ในภาวะการแข่งขันสูงในโลกปัจจุบันได้ทุกสถานการณ์อย่างมีคุณธรรมนำชีวิต จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพ สำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 (Panich, 2012)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับให้มีทักษะและศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การส่งเสริมทักษะอาชีพช่วยให้นักเรียนสามารถก้าวสู่โลกการทำงาน หรือการศึกษาต่ออย่างมีคุณภาพ เนื่องจากเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะและประสบการณ์ในอาชีพต่างๆ สามารถค้นพบความสนใจและความถนัดของตนเอง ซึ่งสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสมและบริบทของสถานศึกษา โดยร่วมมือกับองค์กรหน่วยงานสถานประกอบการ สังคม ชุมชน หรือ สถาบันทางการศึกษาด้านอาชีพร่วมกันพิจารณานำอาชีพมาจัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม รวมถึงการให้นักเรียนได้สร้างเสริมประสบการณ์

อาชีพและการถอดประสบการณ์อาชีพ และเชื่อมโยงการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอย่างมีเป้าหมาย หรือกรณีที่ไม่มีประสงค์จะศึกษาต่อก็สามารถพัฒนาทักษะอาชีพที่ตกผลึกในตัวนักเรียนไปประยุกต์ใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ต่อไปในอนาคต

จากความสำคัญของทักษะอาชีพข้างต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยจัดการศึกษาให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้าถึงโอกาส ความเสมอภาคและได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะสำหรับการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และจัดหาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้การฝึกอาชีพ ให้นักเรียนมีแรงจูงใจสู่อาชีพ ได้รับการศึกษาความรู้ทักษะ ที่เหมาะสมเพื่อการมีงานทำในอนาคต เป็นกำลังคนที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ (Phetchabun Elementary Education Service Area Office 1, 2023)

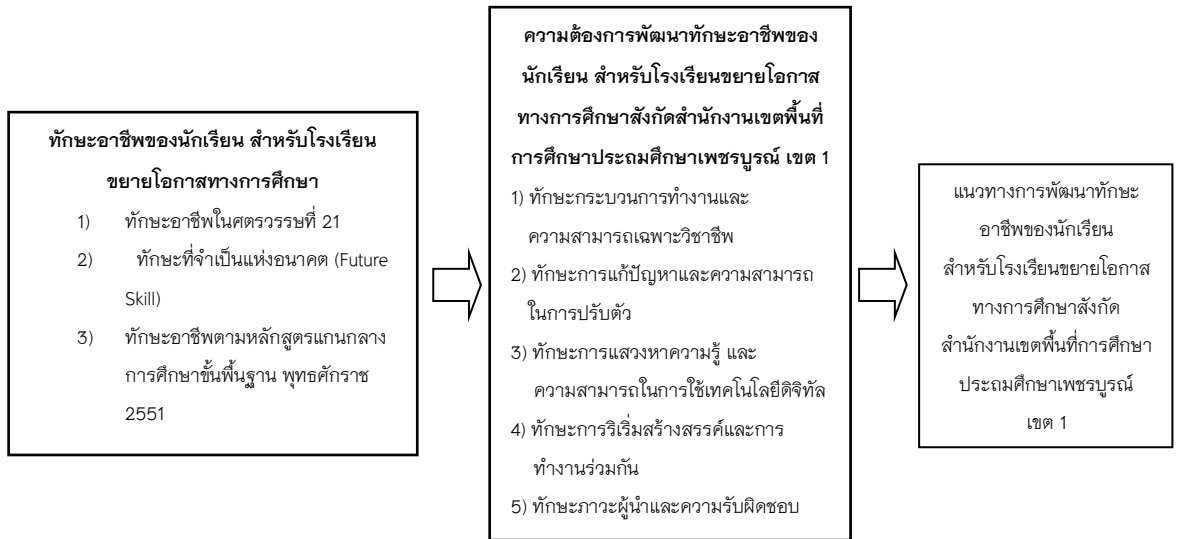
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน ตลอดจนปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ตระหนักในคุณค่าของอาชีพ และทิศทางการพัฒนาตนเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในวันข้างหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ยึดกรอบแนวคิดทักษะอาชีพของนักเรียนตามแนวคิดของ ชัยวัฒน์สุทธิรัตน์ (Suttirat, C., 2021); กัญญาณัฐ ปูนา (Poona, K., 2019); สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (Office of High School Administration., 2017); สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร (Samut Sakhon Provincial Office., 2017); อัศวเดช นีละโยธิน (Neelayothin, A., 2016); ชนัดดา เทียนฤกษ์ (Thienruek, C., 2015); วิภาวี ศิริลักษณ์ (Sirilak, V., 2014); อนุชา โสมาบุตร (Somabutr, A., 2013); วิจารย์ พานิซ (Panich, V., 2012); กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education., 2008) มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่1: กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 138 คน จาก 46 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2565

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 จำนวน 102 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และสังเคราะห์ทักษะอาชีพออกเป็น 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ 2) ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว 3) ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน 5) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ นำทักษะอาชีพเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและนำทักษะอาชีพที่ผ่านการพิจารณา สร้างแบบสอบถามความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และนำไปทดลองใช้ พบว่าค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมกับแบบสอบถาม ในรูปแบบออนไลน์ผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งสิ้น จำนวน 102 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมาและข้อมูลสมบูรณ์ จำนวน 98 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.07

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ตามเกณฑ์ SRISA – ARD (2017) ระบุดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความต้องการพัฒนาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา การบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถที่เชี่ยวชาญทางการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนงานอาชีพ โดยการเลือกแบบเจาะจง 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview)

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลจากการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์และเตรียมนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน เวลาและสถานที่ ตลอดจนติดต่อกับผู้กำหนดการสัมภาษณ์ ประเด็นในการสัมภาษณ์ให้ทราบล่วงหน้า

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกระทำข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เป็นความเรียงแบบพรรณนา แล้วสรุปประเด็นเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

ตารางที่ 1 : ความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ในภาพรวม

ข้อ	ความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับ
1	ทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ	4.43	0.36	มากที่สุด	2
2	ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว	4.34	0.47	มากที่สุด	5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	ความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับ
3	ทักษะการแสวงหาความรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.36	0.49	มากที่สุด	4
4	ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน	4.41	0.45	มากที่สุด	3
5	ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.65	0.31	มากที่สุด	1
รวม		4.44	0.35	มากที่สุด	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการ สูงสุด ได้แก่ ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65) รองลงมาคือ ด้านทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.43) ด้านทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.41) ด้านทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.36) และด้านที่ น้อยที่สุด ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัวอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.34)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ดังนี้

2.1 ด้านทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ พบว่า สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีการปฏิบัติจริง จัดเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาสอนให้ความรู้แก่นักเรียน จัดการเรียนให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพที่หลากหลายโดยเน้นกระบวนการความเป็นผู้นำในการทำงานกับผู้อื่น การวางแผนในการทำงานสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด

2.2 ด้านทักษะกระบวนการทำงานและความสามารถเฉพาะวิชาชีพ พบว่า สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้คุณค่าของอาชีพที่มีต่อการดำรงชีวิตโดยจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรให้รู้จักตนเอง รู้จักอาชีพ การจัดชุมนุมหรือกลุ่มหารายได้ในโรงเรียน การร่วมมือกับ

สถานประกอบการเพื่อฝึกทักษะพื้นฐานของอาชีพที่นักเรียนสนใจ จัดหาที่ปรึกษาหรือผู้รู้ให้แก่นักเรียน เริ่มทำธุรกิจหรือบริการของตน

2.3 ด้านทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกัน พบว่า สถานศึกษาดูแลจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติจริงทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ สามารถคิดค้นนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอาชีพที่ตนเองสนใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสร้างผลงานใหม่ๆ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการทำงาน จัดการศึกษาโดยประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อเข้ามามีส่วนร่วม ในทางวิชาการเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพโดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมและทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย

2.4 ด้านทักษะการแสวงหาความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พบว่า สถานศึกษาดูแลจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนต้องออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนรู้ ได้อย่างมีความหมายและยั่งยืน มีความมุ่งมั่นหาความรู้และพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ครูผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ตัวชี้วัด วิเคราะห์เนื้อหาในรายวิชาที่รับผิดชอบ เนื้อหาใดที่ควรนำมาเชื่อมโยงให้เกิดความรู้ เช่น ความสามารถในการหาความรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานทักษะอาชีพของนักเรียน

2.5 ด้านทักษะการแก้ปัญหาและความสามารถในการปรับตัว พบว่า สถานศึกษาดูแลมุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งความรู้ ทักษะอารมณ์ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง โดยส่งเสริมการออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับโอกาสหรือประสบการณ์ในการที่จะแก้ปัญหา โดยการกำหนดบทบาทและจัดประสบการณ์ ให้นักเรียนเผชิญหน้าด้านต่าง ๆ เพื่อฝึกการปรับตัวและการมอบหมายงาน ให้นักเรียนได้มีการทำงานเพื่อรู้จักการแก้ปัญหาต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 สามารถอภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ จากผลการศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพ ในภาพรวม ด้านที่มีความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 สูงสุด ได้แก่ ด้านทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการประกอบอาชีพ เป็นความสามารถของบุคคลในการปรับเปลี่ยนความคิด ทศนคติ หรือพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และทำงานได้อย่างหลากหลายตามโอกาสและสถานการณ์

โดยมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญ วางแผนและดำเนินการ เพื่อให้งานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทักษะความเป็นต้นแบบและเป็นผู้นำคนอื่น ใช้ทักษะการแก้ไขปัญหาระหว่างบุคคลได้ เพื่อนำพาองค์การก้าวบรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นตัวกลางหรือผู้ประสานงานที่มีประสิทธิภาพ สามารถชี้แนะและนำพาองค์การก้าวสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ยอมรับความสามารถของคณะทำงานหรือผู้ร่วมงานที่มีความแตกต่างกัน เป็นแบบอย่างในพฤติกรรมที่พึงประสงค์ผู้อื่นยอมรับ สอดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพในการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระที่ 4 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี คือ สาระการอาชีพ เริ่มต้นจัดให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพในชุมชนของตน และสามารถสำรวจความสนใจ ความสามารถและทักษะอาชีพของตน และเมื่อเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงเริ่มเรียนรู้สาระเกี่ยวกับแนวทางการเลือกอาชีพ และการสร้างเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งได้ฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพโดยทั่วไป เช่น ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการแสวงหาความรู้ และทักษะการจัดการ เมื่อเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เริ่มฝึกทักษะการหางานจากแหล่งต่างๆ และพร้อมฝึกทักษะอาชีพให้มีประสบการณ์อาชีพที่ถนัดและสนใจและมีคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ สอดคล้องกับ ปนัดดา นกแก้ว (Nokkaew, P., 2021) ได้ทำการวิจัยเรื่องทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ด้านความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ จากการสัมภาษณ์ พบว่าจากคำถามเมื่อพบปัญหาในการทำงานฉันสามารถหาแนวทางแก้ไขได้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จากประเด็นการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนระดับนี้ยังขาดความเป็นผู้นำที่ดีควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านทั้งความรู้ทักษะ อารมณ์ให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเองเห็นคุณค่าในตนเองและรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ควรส่งเสริมด้านการมีคุณธรรม ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นเป็นพื้นฐานของผู้นำและความรับผิดชอบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพยง วุ่นวงศ์ (Woonwong, Y., 2017) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียนมัธยมศึกษา มี 10 ทักษะ ได้แก่ การตัดสินใจและแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ การรู้จักตนเองและการเข้าใจผู้อื่น การควบคุมอารมณ์และการเอาชนะความกดดัน ความยืดหยุ่น และความสามารถในการปรับตัว การริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม การมีผลงานและความรับผิดชอบ ภาวะผู้นำและหน้าที่รับผิดชอบ โดยทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหากับการริเริ่มและการขึ้นนำตนเองมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด 2. กลยุทธ์มี 3 กลยุทธ์หลัก คือ 1) การเสริมสร้างความตระหนักรู้การพัฒนาทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหา ทักษะการริเริ่มและการขึ้นนำตนเองของนักเรียน 2) การเสริมสร้างและพัฒนาการยอมรับความเข้าใจในการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของนักเรียน และ 3) การพัฒนาพฤติกรรม การพัฒนาการตัดสินใจและแก้ปัญหา การริเริ่มและการขึ้นนำตนเองของนักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1 พบว่า ด้านทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพไว้ดังนี้ สถานศึกษาดูแลจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีการปฏิบัติจริง จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาสอนให้ความรู้แก่นักเรียน จัดการเรียนให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพที่หลากหลาย โดยเน้นกระบวนการความเป็นผู้นำในการทำงานกับผู้อื่น การวางแผนในการทำงานสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด มีการบูรณาการจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียน ครูและบุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทักษะอาชีพนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพที่หลากหลาย เนื่องจากการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา เป็นการพัฒนาศักยภาพในด้านบุคคลเพื่อให้เกิดทักษะอาชีพ สามารถวิเคราะห์ตนเองเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการศึกษา เตรียมพร้อมตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพในอนาคต ผู้เรียนมีเป้าหมายในชีวิต เกิดการเรียนรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพ และเป็นเส้นทางแห่งความก้าวหน้าในอาชีพ รู้และเข้าใจตนเอง ในด้านความถนัดความสนใจ สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (Ministry of Education., 2017) กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาและครูต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่จะช่วยส่งเสริมและเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียน ส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ จะต้องมีส่วนประกอบของกิจกรรมการตระหนักรู้ในตนเอง กิจกรรมตระหนักรู้การทำงาน เรียนรู้การตัดสินใจ เรียนรู้การเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงจูงใจ ความตระหนักคุณค่าและความสำคัญของการประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจในอาชีพ เปิดโอกาสให้นักเรียนค้นพบตนเอง สามารถตัดสินใจวางแผนการศึกษาเพื่อเข้าสู่อาชีพ หรือออกไปประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (Bunthongkaew, S., 2020) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าแนวทางการบริหารด้านวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ อาชีพในท้องถิ่น และความเปลี่ยนแปลงของสังคม เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพนักเรียน ครูได้รับการพัฒนาความรู้ด้านอาชีพที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาดูแลจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร ต้องมีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทักษะอาชีพนักเรียน มีความตระหนักและความมุ่งมั่นในการพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนอย่างแท้จริง

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ในการบริหารจัดการสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เต็มความสามารถ และให้นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านทักษะอาชีพอย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อหาแนวทางให้เกิดการพัฒนาทักษะอาชีพ

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการส่งเสริมทักษะอาชีพสอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน เพื่อสถานศึกษา ครู นักเรียนจะได้นำไปใช้ในการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น

References

SRISA – ARD, B. (2017). *Preliminary Research* (10th ed.). Bangkok: Sureewiyasan .

Bunthongkaew, S. (2020). *Development of school management model to develop vocational skills for students In schools under Surat Thani Elementary Education Area Office District 2* . [Master of Education Program in Education Administration]. Suratthani Rajabhat University.

Ministry of Education. (2008). *Core Basic Education Program B.E. 2551*. Bangkok: Parcel Delivery Organization Printing House.

Ministry of Education. (2018). *Guidelines for enhancing skills and enhancing professional Experience for students*. Bangkok: Office of Academic Affairs and Educational Standards.

Nokkaew, P. (2021). *Life and Career Skills in the 21st Century of Junior High School Students Grade 9 in Samut Prakan Province*. [Master of Education Program in Education Administration]. Rajamangala University of Technology Thanyaburi.

Neelayothin, A. (2016). *Indicators of student skills in the 21 century for basic education: development Structural relationship models*. [Doctor of Education Program in Education Administration]. Mahamakut Buddhist University.

Office of High School Administration (2017). *Propulsion Thai Secondary Education 4.0 for Employment in the 21 Century*. Bangkok: Cooperative Assembly of Thailand.

- Panich, V. (2012). *How to Build Learning for Students in the 21 Century*. Bangkok: Sodsri-Saritwong Foundation.
- Poona, K. (2019). Policy proposals on education management to enhance vocational skills for Secondary school students in Chiang Rai Special Educational Opportunity Extension School. *Journal Graduate Studies, Chiang Rai Rajabhat University*, 9(1), 135–148.
- Phetchabun Elementary Education Service Area Office 1. (2023). *Annual Action Plan 2023* Phetchabun: Policy and Planning Group of the Phetchabun Elementary Education Service Office 1.
- Samut Sakhon Provincial Office. (2017). *Samut Sakhon Province Briefing*. Samut Sakhon: Samut Sakhon Provincial Office.
- Sirilak, V. (2014). *Development of indicators of student skills in the 21 century*. [Master of Education Program in Educational Research and Evaluation]. Naresuan University.

วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ

**JOURNAL OF GRADUATE STUDIES IN NORTHERN
RAJABHAT UNIVERSITIES**

ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2566

Vol. 13 No. 3 September - Desember 2023

Print ISSN 2229-2683

Electronic ISSN 2408-1418

**มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
69 หมู่ 1 ตำบลนครชุม อำเภอเมือง
จังหวัดกำแพงเพชร 62000
โทรศัพท์ 055-706555 ต่อ 1770
อีเมล: graduates@kpru.ac.th**